

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Ž nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček, račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Program vlade za kulturni in gospodarski prospeh Dravske banovine

Govor g. bana dr. Marušiča na otvoritveni seji banskega sveta dne 20. I. m.

Otvorjač 1. zasedanje banskega sveta dravske banovine dne 20. I. m. je gospod ban dr. Marušič po uvodnih pozdravnih besedah zbral sledeče smernice delu za kulturni in gospodarski prospek dravske banovine.

Najprej je g. ban zarisal v velikih potezah splošne ideje vodnice tega dela v duhu kraljevega manifesta od 6. januarja 1929, poudarjač, da je smernica tega prepordilnega dela v naši državi uvaževanje in zaščita verskega čuta našega naroda, ki tvori zdravo, etično podlago za vsako javno in privatno udejstvovanje, razumevanje za kulturne tradicije, ki naj bodo močna komponenta pri zgradbi jugoslovanske kulture in pri vsem tem globoka ljubezen do našega naroda in do njegovega prvega predstavnika, našega ljubljanskega vladarja.

Nato je poudarjal g. ban, da je po likvidaciji prejšnjih strankarskih prepričanj in izraskov parlamentarizma nastal v Sloveniji mir ter se že po večini občin dravske banovine opaža složno sočutje, brez ozira na prejšnje delitve, edino pravilno po gospodarskih, nacionalnih vidikih. Hitri ukrepi vlade in pa sodelovanje ljudstva — kakor je ban morda lejal — pripomogli k temu, da se svetovna gospodarska kriza pri nas ne čuti tako ostro kot drugod. Nadalje se je zopet upostavilo zaupanje v objektivnost državne uprave, ki je bilo pri prejšnjih parlamentarnih režimih po pravici omanjano, ter gleda ljudstvo radi tega z zaupanjem v bodočnost.

Nato je prešel g. ban na smernice dela za našo banovino, rekoč:

Delo, varčnost, gospodarnost

»Rekel sem, da je gospodarska kriza svetovna in je prirodno, da se mora odraziti tudi na naše gospodarske razmere. Zato je v prvi vrsti naša dolžnost, da iščemo načina, kako bi se ubranili njenih škodljivih posledic. V tem oziru moramo predvsem vse naše gospodarsko delo postaviti na tri važne temelje, to so: delo, varčnost in gospodarnost. Gledati moramo, da zaposlimo vse delovne sile ljudstva, kajti z delom se ustvarjajo nove materialne dobrine, ki množijo narodno bogastvo in blagostanje. Pri porabi dobrin moramo gledati, da jih ne trošimo po nepotrebnem; omejiti moramo svoje potrebe na najnujnejše. Nad vsem tem pa mora biti gospodarnost, to je tako delo kakor varčnost morata sloneti na zdravih gospodarskih podlagah. Samo ono delo je v prvi vrsti koristno, ki ustvarja dobrine, ki so za razvoj gospodarstva potrebne; zato je naša dolžnost, da gledamo, da je vsako delo koristno in uporabno.

Poleg vse varčnosti moramo tudi trošiti; ali gledati moramo, da izdatki, ki so potrebni, donesajo največjo vsoto potrebnih dobrin pri čim manjši potrošnji. Delo, kakor tudi varčnost, ki bi se ne ravnala po teh načelih, bi ne bila na mestu.

Steber našega gospodarstva je kmetijski stan

Naravno je, da gledamo, kje se ta načela morejo v naši državi, in posebej v dravski banovini, najuinkoviteje, še primeniti. Mislim, da ne bo nobenega spora, ako poudarim, da je napreden kmetijski stan steber narodnega gospodarstva. Pregovor, da ako se kmetu dobro godi, se vsem dobro godi, ni vzet kar tako iz zraka. Danes je vsakomur jasno, da prihaja v gospodarskem življenju kmet kot producent in konzument v prvi vrsti v poštev; in ravno kmetijski stan nudi, s svojimi mnogobrojimi gospodarskimi panogami najboljše polje za pravilno gospodarsko udejstvovanje. Te različne gospodarske panoge so tako rekoč medsebojno povratno zavarovanje za slučaj gospodarske krize. Ako je ena panoga v krizi, mora primanjkljaj pokriti druga gospodarska panoga itd. Zadržati, poljedelstvo, vinogradništvo, sadjarstvo, gozdarstvo, izkoriščanje gozdnih sadežev, živinoreja, čebelarstvo, peruninarstvo itd. morejo med seboj konkurirati v plemeniti tekmi, da se čim uspešneje razvijejo. Izkoristiti se mora vsak košček zemlje, ker je vsak košček zemlje sposoben, da z delom pripomore do novih dobrin; kraje, v katerih ne uspeva žito, trta ali sadno drevo, moramo pogozditi. Gledati moramo, da se bo čas, kateri je določen za delo, vsestransko koristno uporabljal.

V predloženem načrtu proračuna smo skrbeli, da damo pobudo za napredek in intenzivno gojitve vseh panog v kmetijstvu in smatramo, da je denar, ki ga bomo uporabili v te svrhe, gospodarsko naložen denar.

Zavedali smo se važnosti dobrih prometnih zvez, zlasti cest, za celokupno naše gospodarstvo, predvsem pa tudi za kmetijsko gospodarstvo.

Nismo mogli zapreti oči tudi pred dejstvom, da postaja tujski promet fedalje bolj važna panoga v dravski banovini in da so za tujski promet dobra prometna sredstva predpogoj. Poleg tega pa smo se ozirali tudi na to, da je v svrhu razširitve tujkega prometa potrebno, da bo naša gostilničarska in hotelska obrt na višku, da lahko zadosti svojim nalogam, zaradi česar moramo skrbeti, da se kolikor mogoče dvigne tudi ta gospodarska panoga.

Narodna prosveta je najjače orožje v konkurenčni borbi za življenjski obstanek ter smo tudi

tozadevno določili v okviru omejenih nam sredstev podpore, ki naj našemu narodu lastni želji po izobrazbi dajo še močnejšo pobudo.

Da smo morali skrbeti tudi za našo trgovino, obrt in industrijo, leži na dani. Sploh je potrebno izhajati od načela, da so vse naše gospodarske panoge solidarne ter da so navezane tako tesno druga na drugo, da se morejo uspešno razvijati samo v harmoničnem sodelovanju.

Istotako nam je bila briga, da se zavzamemo tudi za naše socialne in zdravstvene ustanove ter bomo gledali na to, da se bo narod vedno bolj zavedal važnosti narodnega zdravja, zdravih stanovanj, zdrave pitne vode in zdravega načina življenja.

Začonske naloge banovine

Nato je g. ban prešel na podrobno analizo proračuna banovine.

»Ako hočemo priti do pravilne ocene potreb, ki se naj krijejo potom banovinskega proračuna, je potrebno, da imamo na umu delokrog, ki je z zakonom določen banovini. Zato ne bo odveč, ako citiram § 29. zakona o banski upravi, ki je važen zlasti tudi zaradi tega, da ostanemo pri proračunu v okviru našega delokroga. Omenjeni paragraf se glasi:

»Poleg poslov obče uprave, ki so prenešeni v banovo pristojnost, skrbi ban glede banovinskih poslov in budžetiranja za gospodarske, humanitarne, zdravstvene, socialne, prometne in kulturne koristi banovine in njenega prebivalstva, kolikor se nanašajo na naloge, ki presegajo po svojem pomenu obseg in potrebo posrednih občin ter obsegajo večje dele banovine, nima pa važnosti za vso državo. V ta namen sme osnavljati in podpirati ban na podlagi potrjenega banovinskega proračuna zavode, podjetja in ustanove zaradi razvijanja in pospeševanja telesne in moralne blaginje in narodnega izobražanja, za izboljševanje prometnih, stanovanjskih, zdravstvenih in socialnih razmer, ali za zadoščanje kulturnim ali gospodarskim potrebam prebivalstva v banovini.«

V okviru samostalnega področja so tedaj banovini naložene predvsem sledeče naloge:

1. Kritje vseh izdatkov, ki obremenjujejo banovino po specialnih zakonih.
2. Kritje osebnih izdatkov za osebe, urade in naprave, prevzete od bivših samouprav.
3. Skrb za gospodarske, humanitarne, zdravstvene, socialne, prometne in kulturne koristi banovine in njenega prebivalstva.

S specialnimi zakoni so banovini naložene predvsem sledeče naloge: Vzdrževanje banovinskih cest in mostov, vzdrževanje krštvinskih zavodov in bolnišnic, plačilo osebnih prejemkov zdravnikov v združenih zdravstvenih občinah in zdravil za siromašne osebe, vzdrževanje srednjih šol in učiteljskih, vzdrževanje banskih uradnih poslopij itd.

Vidiki banovinskega proračuna

Vse tu našteje funkcije, ki jih naj po zakonu izvršuje banovina, so trajne, ter se redoma ponavljajo leto za letom v višini meri. Izvrševanje tega obširnega delokroga pa zahteva predvsem veliko denarnih sredstev, ki jih mora banovina dobiti večinoma s javnimi datjavami. Upoštevajoč sedanjost splošno težko gospodarsko stanje in depresijo v pridobitnih panogah, se v tem pogledu samo ob sebi nalaga velika rezerviranost in kritičnost. Pri presoji in sestavi proračuna je bila moja glavna naloga, da najdem pravo mejo, koliko morem zahtevati prispevkov od prebivalstva v obliki davščin za kritje potrebnih banovine, da se pri tem ne ovira ali pa celo oškoduje narodno gospodarstvo in gospodarstvo posameznikov, torej obdavčbo, ki jo more prebivalstvo brez škode še prenašati in najnižjo mero izdatkov, pod katero se leti ne smejo reducirati na škodo splošnosti. Iz teh razlogov in posebno še z ozirom na sedanje neugodno stanje našega narodnega gospodarstva je v banovinskem proračunu popolnoma izveden princip absolutnega varčevanja na eni strani in kolikor mogoče opreza izbira dohodkovnih virov na drugi strani. Osebito nameravam pritegniti k stroškom za vzdrževanje, moderniziranje in gradnjo cest predvsem dotične interesente, ki imajo od dobrih cestnih zvez največje koristi.

Glede potrebnosti je treba še omeniti, da jih ni mogoče popolnoma kriti z enim proračunom ali v enim letu, temveč je treba razpoložljiva sredstva porazdeliti na posamezne panoge sorazmerno nujnosti potreb tako, da se najnujnejše potrebe zadovoljijo pred manj nujnimi in da se te preloži eventualno na poznejši ugodnejši čas. Kot nujeje potrebe smatram one, ki služijo ublažitvi sedanje gospodarske krize in one izdatke, ki so v stanu dvigniti gospodarsko moč najširših slojev prebivalstva, t. j. predvsem kmečkega ljudstva. Le na ta način je mogoče varovati vrhovno načelo budžetiranja, da se smejo redni izdatki kriti le z rednimi dohodki. Vsak drug način budžetiranja bi se moral maščevati.

Upoštevati pa je treba še drugo načelo, da se izredne potrebščine, posebne investicije, ne smejo kriti iz rednih dohodkov. Za take potrebščine se morajo najeti dolgoročno posojila, da se bremena razdele na daljši čas eventualno tudi na poznejši rok, kar je v svojem bistvu popolnoma upravičljivo, ker koristi od takih investicij ne prejema le sedanja generacija, temveč tudi poznejši rodovi.

Po teh vidikih je v glavnem sestavljen banovinski proračun za leto 1931-32.

Izdatki za uradnike

Za izvršitev poslov, ki so naloženi banovini, je treba predvsem zadostnega števila uradnikov. Ekspeditivnost pri reševanju uradnih poslov zahteva, da se spisi rešujejo pravočasno in da je predvsem gospodarsko-pospeševalna služba vedno na tekočem. Število dne 1. dec. 1930. l. pri kraljevski banski upravi nameščenih banovinskih uslužbencev znaša 238. Pri tem niso vštetih uslužbenci na banovinskih zavodih, ustanovah in podjetjih kakor tudi ne uslužbenci cestnih uprav (cestni nadzorniki in cestarji), zdravnikov in sestre-pomočnice v združenih zdravstvenih občinah. V proračunu za l. 1931-32 je predvideno pri kraljevski banski upravi in okrajnih načelnstvih 332 službenih mest.

Vsota za pospeševanje kmetijskega

Ostali izdatki banovinskega proračuna pa so namenjeni poleg odplačevanja banovinskih dolgov, predvsem za izboljšanje sedanjega neugodnega gospodarskega stanja in za povzdigo splošne kulture v banovini. Semkaj spadajo predvsem izdatki za pospeševanje kmetijstva, v katere svrhe je določen znesek 19.769.211 Din. Tukaj je posvečena posebna pažnja splošni in strokovni izobrazbi kmetijskega ljudstva, zboljšanju in racionalizaciji kmetijskih obratov ter kmetijskim zadrugam in društvom.

Za socialno vzgojo

Izdatki za socialno skrbstvo in ljudsko zdravje predstavljajo v banovinskem proračunu relativno najjačjo postavko. Preskrba siromašnih oseb je po zakonu sicer naložena občinam, vendar pa se mora na tem polju udeleževati tudi banovina, zlasti na polju mladine, skrbstva s tem, da vzdržuje 2 dečja doma, 3 zavode za defektno dečo in 1 zavod za vajeniški naraščaj. Zelo živahno delovanje razvija banovina tudi v tem pravcu, da posreduje za osirotelo dečo, ki nima roditeljev ali je njena vzgoja iz drugih razlogov ogrožena, da najde rednike iz vrst poštenih družin in na ta način zavaruje otrokom edino primerno vzgojo v okviru družine.

Pri pospeševanju in čuvanju narodnega zdravja odpade največji del izdatkov na vzdrževanje bolnic in bolniških naprav. Obseg obstoječih bolnic ne zadostuje več, ker se opaža stalno naraščajoča frekvenca bolnic in s tem stalen narast bolniških oskrbnih dni. Radi tega moramo posvetiti vso skrb izpopolnitvi in razširitvi bolniških naprav z zgraditvijo novih bolničnih zgradb in razširitvijo obstoječih bolnic. Velik nedostatek na tem polju je pomanjkanje zadostnih prostorov za umobolne bolnike. Že bivši oblastni samoupravi sta hoteli temu nedostatku odpomoči z nakupom primerne posesti in zgraditvijo nove umobolnice. Ta načrt je izvedla banovina na ta način, da je kupila graščino »Novo Celje«, kjer bo v prenovljenih in adaptiranih prostorih mesta za 300 umobolnih oseb, s čimer se bo zadovoljilo za enkrat najnujnejšim potrebam. Razven bolnicam posveča banovina tudi veliko pažnjo čuvanju narodnega zdravja in pospeševanju higijene. V ta namen je stavljen v proračun večji znesek za asanacijo podeželskih občin in za podpiranje zgraditve zdravstvenih naprav.

Skrb za moderen promet

Radi povzdige in napredka ostalega gospodarskega in kulturnega življenja v banovini se namerava pospeševati obrt, trgovina in industrija. Na široki podlagi zasnovana elektrifikacija banovine bo za gospodarski razvoj vsakega ogromnega pomena. Sem spada nadalje briga za ceste in komunikacije v obče, izpopolnitev avtobusnega prometa kot dopolnilni železniški zvez, modernizacije in rekonstrukcije obstoječih cest. Sedanje cestne zgradbe niso več primerne za naglo se razvijajoči avtomobilski promet, radi česar ne trpi samo promet, temveč tudi ceste same in se morajo za njihovo vzdrževanje trošiti nesorazmerno visoki zneski. Ureditev cest po modernih načelih zahteva trenutno sicer res velike investicije, ki so pa dobro naložene, ker se vzdrževalni stroški reducirajo in je na ta način že podana opravičenost investicij. Radi tega nas trenutno večji izdatki ne smejo plašiti, kakor splošna prevelika štednja ni na mestu tam, kjer gre za izdatke, ki povzročajo gospodarsko življenje, ublažujejo gospodarsko krizo in s tem pospešujejo splošno blagostanje in krepijo davčno moč prebivalstva. S tem je podan predpogoj za hitrejši tempo napredka, ki pa ni odvisen samo od materialnih dobrin, temveč v veliki meri tudi od stanja splošne prosvete in izobrazbe.

Bremena za ljudsko šolstvo

Najvažnejši činitelj za širjenje prosvete in izobrazbe po deželi so osnovne šole. Zakon o

ljudskih šolah nalaga občinam dolžnost, da morajo vse povsod skrbeti za primerne šolske zgradbe, kar pa vede v neredkih slučajih do težke obremenitve občinskih financ. Značilno pa je, da ni mogoče govoriti o splošni preobremenitvi občin, temveč so to le sporadični slučajji v okrajih, ki so radi premajhnega obsega in s tem združene male davčne moči bili že do sedaj pritegnjeni k javnim datjavam v pretirani meri. Konstatirati je treba, da so državni davki vsekakor znosljivi in v primeru z drugimi državami, zmerni, da pa postanejo te davjate zelo občutne, ko se jim pridružijo še banovinske, okrajno-cestne, zdravstvene, zbornične in občinske doklade. Radi uveljavljanja novega šolskega zakona in drugih zakonov, ki so naložili občinam nove naloge in bremena, je v nekaterih občinah obremenitev prav težka, vendar je položaj v dravski banovini že dokaj zgodnejši, ker znaša najvišji odstotek doklad k državnim neposrednim davkom le pri eni občini 373%, ki se vsled cestnih, zdravstvenih in banovinskih doklad, doklade zvišajo na 465%. Glavni del občin po številu 904 pa pobira občinske doklade, ki ne presegajo 100% in od teh je 448 občin, kjer znašajo občinske doklade manj kot 50%. Nad 100% občinsko doklado ima v dravski banovini 120 občin, tedaj le 11,50%.

Podpore za gradbo šolskih poslopij

Iz tega izhaja, da leži glavni problem fin preobremenitve občin in okrajev v neenakomerni višini avtonomnih doklad. Vsa sanacija v tem pogledu mora torej iti za tem, da se ta neenakomernost po možnosti odpravi ali pa vsaj zmanjša, da se javna bremena razdelijo kolikor mogoče enakomerno na vse občine v banovini. V to svrhu je povsem potrebno, da se s povečanjem občinskih okolišev na eni strani okrepi njihova davčna moč, na drugi strani pa po principu vzajemnosti zasigura preobremenjenim občinam finančna pomoč s tem, da se jim daje iz banovinskih sredstev podpora za one izdatke, ki povzročajo pri posameznih občinah previsoko obremenitev. Na ta način se previsoka bremena ene občine razdelijo na širji krog, s čimer samo po sebi postanejo lažje znosljiva. Zavedajoč se tega, je banska uprava v proračunu banovinskega šolskega odbora predvidela znesek po 2.000.000 Din za podpiranje zgradb šolskih poslopij in učiteljskih stanovanj. Te podpore bodo deležne predvsem občine, ki bi morale radi zgraditve šolskih poslopij doklade k direktnim davkom izredno povišati. Enakemu cilju služi daljnji znesek 4.000.000 Din za ustanovitve banovinskega šolskega sklada, ki se bo uporabljal za dajanje posojil za šolske zgradbe odnosno za bonifikacijo dela obresti takih posojil. Izenačenju bremen po principu, da je treba ustvarjati čim večjo davčno osnovo in omogočiti pomoč potom finančno krepkejših okrajnih šibkejšim, služi tudi nedavno izvršena komasacija cestnih odborov. Po istem principu je s posebnim pravilnikom tudi določen ključ banovin, prispevka za vzdrževanje banovinskih cest. Vse te odredbe bodo v izdatni meri pripomogle k izenačenju gospodarskih razmer v banovini, kar je tembolj potrebno, ker so bili gotovi deli banovine svoječasno le v mali meri deležni podpore za gospodarski razvoj in napredek.

Za umno gospodarstvo banskih podjetij

Težak gospodarski položaj vseh krogov, ki mi je bil pri sestavljanju proračuna pred očmi, zahteva kar največjo gospodarnost, ki pa ne sme iti — kakor že omenjeno — tako daleč, da bi se eliminirali izdatki, ki so koristni in potrebni, da zaustavijo nadaljnje gospodarsko nazadovanje in dvignejo splošno blagostanje. Princip gospodarnosti se je začel pri izvrševanju banovinskega proračuna povsod in dosledno izvajati. Storitveni so v tem smislu važni ukrepi. Banovinska podjetja in ustanove morajo postati vzor dobrega in racionalnega gospodarjenja. Radi tega je pri njih uvedeno knjigovodstvo po trgovskih načelih in se bo že v bodočem letu mogla konstatirati njih rentabilnost. V tem pogledu se je v preteklosti mnogo grešilo, marsikaj gre pa tudi na rovaš neekonomične štednje, radi česar posebno kmetijski zavodi in bolnice niso mogle napredovati, temveč se je njih stanje poslabšalo. Gospodarnost se mora pokazati posebno tam, kjer gre za večje izdatke. Tu mislim predvsem na razne večje nabavke za bolnišnice, kmetijske šole in ostale zavode. Zaradi tega je s posebnim pravilnikom odredjena centralizacija vseh večjih nabav, izveniški življenjski potrebščini, ki se naj krijejo v lokalnem področju. Na ta način upam, da se bodo z direktno nabavo velikih količin potom veletrgovine izdatki za mnoge potrebščine bistveno zmanjšali.

Nadaljevanje banovega govora na 2 strani.

Ustanovitev ban. cestnega fonda

Novo davštine.

Veliko važnost polaganj na gospodarstvom pri okrajnih cestnih odborih, katerim se ravno pri nabavi gramozov nudi prilika, da s predurano ureditvijo tega vprašanja znatno zmanjšajo svoje izdatke. Gospodarnost zahteva tudi moderniziranje cest, ker se trenutni večji izdatki obrestujejo z zmanjšanimi vzdrževalnimi stroški. Primerno vzdrževanje že obstoječih cest in njih moderniziranje z ozirom na avtomobilski promet je nujno potrebno, zahteva pa takih denarnih žrtv, da jih ni mogoče kriti iz rednega obsega banovinskega proračuna. Radi tega je treba v te svrhe najti posebne vire, ki so v organični zvezi z uporabo cest in ki bi se izključno uporabljali za cestne svrhe. V ta namen je predvidena ustanovitev banovinskega cestnega fonda, iz katerega naj bi se kriti vsi materialni izdatki za vzdrževanje in manjše rekonstrukcije ter obresti in anuitete od cestnih investicijskih posojil. Za kritje izdatkov cestnega fonda bi naj služile predvsem takse na motorna vozila in približni višini sedanje državne in banovinske takse. Splošno je znano, da motorna vozila na eni strani v znatni meri kvarijo naše ceste, na drugi strani pa kategorizirano zahtevajo izboljšanja sedanjih cest. Radi tega je le pravično, da se v izdatni meri pritegnejo k cestnim stroškom.

Ravno tako je upravičen davek na nakladanje in razkladanje za prevoz blaga na železnici. Treba si je samo predložiti, da se je leta 1928 na ozemlju dravske banovine natovnilo in iztovorilo na železniških postajah preko 6.000.000 ton blaga. Na kilometre daleč od železniških postaj se kvarijo s temi tovori ceste, ne da bi dobila cestna uprava za to primeren ekvivalent, ki ga tudi ni mogoče zajeti s pobiranjem posebnega prispevka za prekomerno uporabo cest. Kot nadaljnji viri cestnega fonda pridejo v poštev: trošarina na bencin, trošarina na pnevmatiko, prispevek avtobusnih podjetij za prekomerno uporabo javnih cest, taksa na šoferske legitimacije, odkup kuluka na banovinskih cestah, davek na premije od zavarovanja motornih vozil in davek na vprežno živilo. Vsi ti dohodki imajo posredno ali neposredno zvezo z uporabo cest. Radi tega je pobiranje teh davščin in izključna uporaba v cestne svrhe popolnoma upravičena ter jo bo prebivalstvo z večjim razumevanjem prenašalo.

Ako bo država v ta fond odstopila državne takse na vozila in trošarina na bencin, bo banovina s pomočjo tega fonda vzdrževala tudi državne ceste ter jih preuredila, da bodo odgovarjale sodobnim potrebam.

Kako se deli o podpora

Nato je gosp. ban, zaključujoč svoj ekspozé, omenil resor pospeševanja gospodarskega in kulturnega napredka banovine in naznanil, da so izdelani za dajanje podpor pravilniki, po katerih se bo banska uprava ravnala, kadar bo treba priteči na pomoč asanaciji vasi, za vodovode, melioracije itd. Podpore se bodo dajale praviloma samo v obliki procentualnega prispevka k nabavnim oz. investicijskim stroškom, ali pa naj bo nagrada za vzorno gospodarjenje. V poslednjem slučaju naj vzpodbuja okolico k napredku, sicer pa ji je mesto samo tam, kjer je poštenost neposrednih interesov zagotovljena. Pri študijskih podporah se uveljavlja načelo, da je mora biti deležen je najboljši in najrevnejši. Tu vrše podpore neke vrste selekcijo, da rešimo iz podočelja naše najbolj nadarjene ljudi ter jih izobrazimo v prid ožje in širše domovine. Za one, ki so že v svojih poklicih ali pa jim je služba zagotovljena, se namerava ustanoviti študijski fond, iz katerega se bodo dajala izključno brezobrestna posojila za spopolnitev študija doma in v inozemstvu, ako so prosilci trenutno brez sredstev. Tako se bo iz sredstev študijskega fonda moglo vrstiti v teku nekaj let trajno podpiranje potrebnih brez posebne obremenitve banovine. Povdarjam to radi tega, ker je bilo potrebno, da se v pospeševalni službi zavede določen sistem, ki ga more tudi javnost kontrolirati.

Skrb za sokolsko vzgojo ljudstva

Končno je g. ban povdaril, da je v proračunu poskrbel tudi za to, da se sokolska vzgoja čim izdatnejše podpira. Sredstva so namenjena v glavnem za izobrazbo voditeljskega naraščaja. »To je« — tako je g. ban zaključil svoj ekspozé — »potrebno, da se na podlagi sokolskih načel in s pomočjo sokolskih organizacij, katere naj ustanovijo svoje postojanke v zadnji vasi, vzgoji naš narod v zdravju in moči, v zvezi ob domovine in poštenosti, v bratstvu in medsebojni ljubezni.«

Bratovske skladnice ostane o

Belgrad, 20. januarja, ž. V ministrstvu za šume in rude je bila v navzočnosti rudarskih podjetnikov konferenca, na kateri so obravnavali načrt zakona o socialnem zavarovanju. O tem načrtu bi se imele bratovske blaginje prenesti na Osrednji urad za zavarovanje delavcev. Ker so se vse zainteresirane organizacije izjavile proti temu načrtu, je sklenjeno, da ostanejo bratovske blaginje tudi nadalje pod kontrolo ministrstva za gospodarstvo in rudarstvo.

Seja V. Z. S.

Belgrad, 20. jan. AA. Plenum vrhovnega zakonodajnega sveta začne svoje zasedanje 20. t. m. ob 16. Na dnevnem redu seje je projekt zakona o zaščiti narodnega naraščaja. Sekcije vrhovnega zakonodajnega sveta začnejo svoje delo 16. t. m.

Gen. konzulat v Celovcu

Ljubljana, 20. jan. AA. Generalni konzulat kraljevine Jugoslavije v Celovcu sporoča, da se preseli sredi tega meseca iz svojih sedanjih prostorov v hišo Villacherstrasse št. 1, tel. št. 764.

Osebnosti

Belgrad, 20. jan. AA. Z ukazom Njeg. Vel. kralja je napredoval pri tobačni tovarni v Ljubljani za višjega monopolnega inspektorja v I/II Ivo Tomić, monopolni inspektor I/II.

Belgrad, 20. januarja, AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je upokojen Vilko Snelik, načelnik oddelka za gospodarstvo v 1/3 a, s pokojnino, ki mu pripada po službenih letih.

Anglija ne priznava nobene državne zveze

razun zveze vsega sveta proti vojni — Zelo vodeno govorjenje nemškega delegata — Sovjeti pridejo v Zenevo

Zeneva, 20. jan. kk. Svet Društva narodov je danes dopoldne začel razpravljati o svojem prvem velikem predmetu, to je o razorožitvi. Besedni dvoboj je začel Henderson in navajal: Sedaj morajo vlade dokazovati svojo vero v veljavnost zakona in pravičnosti. Po njegovem mnenju ni nevarnosti vojne v bližnji bodočnosti, pač pa je nevarnost, da bi Svet zaradi nerazorožitve prišel v položaj, ki bi bil zelo sličen onemu pred začetkom svetovne vojne 1914. Danes se govori mnogo o tem, da se je svet vrnil k staremu sistemu državnih zvez, toda danes ne more biti nobenih takih zvez več, ki ne bi bile podrejene avtoriteti Društva narodov, katero avtoriteto danes ne sme kršiti nobena še tako močna vlada. Angleška vlada brez obotavljanja lahko izjavi, da ne prizna nobenih drugih državnih zvez kakor veliko zvezo vsega sveta proti vojni in proti ohoroževanju. Odgovorni smo vsemu človeštvu, ne govorimo samo zase, ne samo za naše vlade, temveč tudi za vse one tih milijone, ki stavijo vse svoje upanje na naše delo. Zato smo dolžni storiti vse, kar je v naši moči, da zagotovimo popoln uspeh razorožitvene konference.

Za Hendersonom je govoril nemški zunanji minister dr. Curtius, ki je naglašal, da so načrti konvencije o razorožitvi kos za kosom oropali bistvenih elementov, ki morajo pripadati k bistvenim razorožitvi. To, kar se zdaj vrši, bo kvečjemu tako, da ostane pri stabilizaciji današnjega oboroževanja, deloma bi se dovolilo celo zvišanje sedanjega stanja oborožitve. Zato je bilo razumljivo, da je Nemčija odklanjala dosednji rezultat dela pripravljane razorožitvene konference. Prihodnje konference bodo mogle samo tedaj uspeti, če bodo najprej temeljito revidirale do sedaj predlagane metode. Razen tega bo morala razorožitvena konferenca pristati na prvo načelo enakopravnosti svojih članov, ne pa zahtevati zase varnost in nuditi negotovost. Grof Bernstorff je še pred šestimi tedni zahteval za Nemčijo enakomerno varnost. Dr. Curtius se priključuje izjavam grofa Bernstorffa. Če bi Društvo narodov tega načela ne sprejelo, bi ne moglo izvršiti svoje naloge, ki obstoji v tem, da se z razorožitvijo vsem članicam zagotovi varnost. Društvo narodov bi ne splošno svoje mirovne naloge in onajalo upravičenost svojega obstoja. Če pa bo Društvo narodov splošno svoje obveznosti glede razorožitve, bo Nemčija prva, ki mu bo to priznala. Nikomur ne more biti več na tem, da pride do razorožitve kakor nemškemu narodu.

Možno je, da bo Svet Društva narodov odgodil volitev predsednika razorožitvene konference

Kako rešiti agrarno krizo

Zeneva, 21. jan. K. k. Pri današnjem sestanku Sveta Društva narodov je nemški zun. minister izjavil: Nemčija je izvršila priporočila glede odprave carin v nemško-francoski trgovinski pogodbi, kakor tudi avtonomno za industrijske carine. Drugačnja pa je stvar glede poljedelskih carin. V tem ožiru je bila nemška vlada prisiljena radi temeljite spremembe na trgu, da je zvišala gotove carinske postavke, da bi zavarovala eksistenco podlago lastnega kmetijstva. K temu je treba še vpoštevati, da mora Nemčija izvrševati enostranska plačila, to je reparacijska bremena, ki silno ovirajo nemško finančno gospodarstvo. Če hoče Nemčija zadostiti svojim plačilnim obveznostim, mora pospešiti izvoz in zmanjšati uvoz. Zato mora čim bolj povečati razvoj domače kmetijske produkcije in čim bolj zaščititi uvoz nepotrebnega blaga. To pa so cilji z dolгим rokom, med tem pa mora evropska komisija prijeti v roke posebne evropske probleme, posebno pa predlog o prednostnih carinah za žito iz jugovzhodnih evropskih držav. Te prednostne carine se dajo

in določitev kraja konference do meseca maja. To pa bi bil najpoznejši termin, da se pripravi vse potrebno za to ogromno konferenco, katere se bo udeležilo 3000 do 4000 ljudi. Če bo ta konferenca v Zenevi, nameravajo zgraditi v Zenevi začasno hotelske zgradbe, slično kakor pri svetovni razstavi v Barceloni.

Zeneva, 20. jan. kk. Danes popoldne se je na seji komisije skoro brez debate sklenilo, da se povabi na konferenco evropske unije Rusija, Turčija in Islandija, to je vse tri evropske države, ki niso članice Društva narodov. Gotove pridržke je stavilo sedem evropskih držav. Norveški ministri predsednik Mowinkel je navajal zopet pridržek, da bo morala evropska komisija najprej sama urediti svoj delovni program, preden bo pritegnila nečlane Društva narodov k sodelovanju. On ni proti povabilu, smatra pa, da je to prezgodnje. Pridružili so se mu Huysmans za Belgijo, dr. Marinković za Jugoslavijo, Quinones de Leon za Španijo, Belacerts za Holandijo, Motta za Švico in Westmann za Švedsko.

Nato se je zopet začela debata o gospodarskih vprašanjih in romanski delegat Titulescu je izjavil, da teoretične rešitve sedaj ne zadostujejo več, temveč da je prišel psihološki in gospodarski moment za praktične korake. Zahteval pa je zopet prednosti za vzhodne agrarne države. Sedaj se že lahko storita dve praktični stvari: 1. odrediti prodajne dispozicije za žito iz l. 1930. in 2. načeti vprašanje agrarnih kreditov. Skandal je, da vzhodnoevropske države trpijo tako ogromno pomanjkanje denarja in kredita, dočim imajo zapadnoevropske države in banke popolnoma nezaposlene kapitalije. Titulescu je nastopil tudi za hitrejša dela, za poenostavitev privatnega prava, ker vidi v pomanjkanju mednarodne zakonodaje glede kredita mnoge pomanjkljivosti celokupne kreditne organizacije Evrope. Predlagal je, naj ustanovi komisija poseben odbor za preštudiranje tega vprašanja. To ne bi pomagalo samo vzhodnim državam, temveč bi spravilo v tek tudi vse evropsko gospodarsko masino.

Nato je zopet govoril nemški zunanji minister Curtius in pojasnil nemško stališče z ozirom na probleme, ki jih je sprožil dr. Marinković. Tudi on se je zavalil Colijnusu za izražene resnične besede, ki jih je govoril o današnjem položaju gospodarske politike. Že dejstvo, da je jugoslovanski zunanji minister v mnogih točkah videl vzrok sedanje gospodarske krize drugače kakor Colijns, pa kaže, da ne bo mogoče najti enotne rešitve obstoječih težkoč.

popolnoma spraviti v skladje z vladajočim gospodarskim sistemom. Skliceval se je na to, da je carinska unija že nedvomno postala predmet prava glede trgovinskih pogajanj. Zato je bilo tudi predlagano prednostno postopanje popolnoma upravičeno kot sredstvo za odpravo evropskih težkoč. Evropska komisija bi se morala potruditi, da dobi pristanelek evropskih držav, ki imajo dogovore z največjimi ugodnostmi, in pri tem stopiti v stike tudi z izvenevropskimi državami, da se doseže sporazum v tem smislu. Želati bi bilo tudi, da se pritegnejo v komisijo evropske države, ki do sedaj niso bile zastopane, ki pa so zainteresirane na preferenčnem sistemu. Če bi Jugoslavija predlagala, da se zavzame stališče glede preferenčnega sistema, bi morala komisija temeljito razpravljati tudi o Colijnsovem predlogu, ki govori o zvezi med ženevsko trgovinsko konvencijo in preferenčnim sistemom. Nemčija, ki zelo trpi radi kratkoročnih kreditov in ogromnih obrestih, je tudi zelo zainteresirana na vprašanju agrarnih kreditov.

Iz Primorja

Trst, 20. jan. AA. »Popolo di Trieste« javlja, da je bil Slovenec Ignacij Laza, ki so ga lani prišli, ko je nesel s seboj iz Jugoslavije tiskovine in liste, obsojen v Gorici na tri leta temnice, 20 tisoč lir globe in 740 lir upravne globe, zaradi cigarete, ki jih je imel pri sebi.

Trst, 20. jan. ž. Z današnjim dnevom se je po vsej Italiji otvorilo novo juristično leto. Pri tej priliki je imelo slavnostno sejo tudi apelacijsko sodišče za Julijsko krajino v Trstu. Pred zastopniki vseh civilnih in vojaških oblasti je glavni državni tožilec za Julijsko krajino Madruzetti govoril o javni varnosti v Julijski krajini in omenil težko borbo, ki jo vodijo proti raznim slovenskim elementom, ki so se zarotili proti Italiji. Politična emigracija Slovencev in Hrvatov postaja vedno večja. Senzacija je vzbudil njegov predlog, da se popolnoma prepove vsaka raba slovenskega in hrvatskega jezika v Julijski krajini. V tem smislu zahteva sodelovanje italijanskega učiteljstva in duhovščine, ki bi naj popolnoma zamenjalo slovensko duhovščino.

Nov Zeppelin

Friedrichshafen, 20. jan. AA. V kratkem bo dograjen nov zrakoplov. Svoj prvi polet bo izvršil iz Friedrichshafena naravnost v Pernambuco in nazaj. Pošto za posamezna južnoameriška mesta bodo odprnili iz Pernambuco z letali. Zrakoplov bo po izjavi dr. Eckenerja napolnjen s helijem. Zato bo povečan obseg zrakoplova. Zrakopov »Groß Zeppelin« bo slej ko prej napolnjen z vodikom.

Cesar Amerikanci nimajo

London, 20. januarja, AA. Semkaj je prispela iz Združenih držav ameriška mislija, ki bo proučevala poslovanje angleškega zavarovanja brezposelnosti. Čeprav angleški uradni krogi vedo za to komisijo, varujejo kljub temu najstrožjo tajnost o njenem delovanju. Na drugi strani zanika ameriško poslanstvo, da bi kaj vedelo o omenjeni misliji. Mislijo je imenoval ameriški kongres.

Praga, 20. jan. »Deblá Roza«, stalen gost naših velesojmov, ki je tehtala 275 kg, je danes umrla radi prehlajenja.

Iznenadenja v Zenevi

Takoj prvi dan ženevskih zborovanj nam je prinesel nepričakovana razodetja. Med tem, ko je francoski zunanji minister razpošiljal svoje okrožnice o vseevropski zvezi, so se za kulisami Pan-evrope sestali trije mednarodnopolitični rekonvjačji s priznanim namenom, da takoj preprečijo vsak poskus evropskega sodelovanja, čim bi se pokazal. Kakšen drugi pomen naj bi pa sicer imela zveza med Sovjeti. Nemčija in Italijo, ki se je tako izrazilo pojavila na pacifičističnem plašču, s katerim je Briand nameraval odeti svojo Pan-evropo.

Da se Italija čuti domačo v družbi sovjeto, se nam zdi manj čudno. Med fašizmom in sovjetskim komunizmom najdemo toliko skupnega v ideologiji in toliko sličenega v teptanju človeških svobod, da se tudi nam zdi povsem naravno, če zastopniki teh dveh držav govorijo sličen jezik na mednarodnih sestankih. Na drugi strani pa italijanska zunanja politika ne slovi ravno radi dolednosti. In v resnici tudi ne more. Države, ki so na znotraj same seboj skregane in ki se morejo vzdrževati le z umetnim dihanjem, so seveda prepuščene na milost in nemilost dihalnih aparatov. Kadar odpovejo, je polom.

Upravičeno pa smo se čudili dr. Curtiusu, ki je takoj prvi dan zasedanja in prvi zagovarjal potrebo, da se Turčija in Rusija pozoveta na sodelovanje pri zgradbi vseevropske zveze. Turčija je namreč azijska država, ki ima svojo prestolnico v Aziji, v Evropi pa ima samo one narodne manjšine, katerih še ni mogla na njej lasten način iztrebiti. Da je solidarnost take države, ki je šele pred kratkim pomorila Kurde in nedolgo tega tudi Armence, pri reorganizaciji Evrope neobhodno potrebno, se nam ne zdi uvidno. Dr. Curtius je morda bolj mislil na cni stari cesarski kanal Berlin-Bagdad, po katerem je Nemčija hotela speljati vodovod za svojo civilizacijo med takrat še barbarške Turke. Zato mu bodi odpuščen, če se je glede Turčije prenehal.

Drugo je seveda s sovjeti. Do sedaj nismo vedeli, da sovjetska Rusija sploh reflektira na sodelovanje pri ozdravitvi Evrope. Sovjetska Rusija nam je do sedaj zatirjevala, da se mora Evropa uničiti, zato ker je kapitalistična. Preteklo leto je sovjetska Rusija na zloben način nalašč pripevala k temu, da se gospodarska kriza še poveča v Evropi in da pride čimprej do končnega poloma, ki bo odprl vrata srečni proletarski eri.

Zgodovinarji nam pripovedujejo, kako se je rajni Rathenau v noči od 15. na 16. aprila 1922 sprejel napol običen v svoji sobi v Rapallo ter ure in ure premišljeval, če naj podpiše prijateljsko pogodbo s sovjeti. Nočni sprehodi, zapeljivi vonj italijanske rivijere, strah pred bodočnostjo ter skrivnostno šepetanje sedanjega poslanika v Londonu von Maltzahn so ga slednjič le omečali, tako da je šel podpisat dokument, ki nosi odelj ime rapalske pogodbe. Mi smo radovedni, če je dr. Curtius, ki je sicer naslednik Rathenau v zunanjem ministertvu, a ni niti naslednik njegovih tradicij niti njegovih zmoglosti, tudi prebdel noč od 16. na 17. januarja, predno je drugo jutro nastopil in ni vedel 27 kolegom iz vseh evropskih držav povedati ničesar boljšega kakor pa to, da naj povabijo tudi sovjet, če nameravajo ukreniti kaj koriekega za blagor Evrope. Takšno dejanje ni vredno 65 milijonskega naroda, katerega dr. Curtius zastopa v trenutku, ko bje stara Evropa ekstenzno bitko za svoj obstoj, katerega ogroža ravno boljševizem. To je najmanj, kar moremo povedati na naslov sobotne ženevske debate.

Pri tej priliki se moramo seveda spomniti nekaterih prešlih datumov, ki po rapalski pogodbi l. 1922 dajejo pravilni značaj nemško-sovjetskim odnosom. Rajni Stresemann in Krestinski sta dne 26. aprila 1926 obnovila prijateljsko pogodbo s tako imenovanim berlinskim paktom. Tam se Nemčija zaveže v dostavnem pismu, »da se bo Nemčija z vseni silami upirala, če bi se izkazalo, da Društvo narodov namerava kako sovjetom sovražno akcijo, ali če bi kaka članica DN sovjetje izzvala«. Leto pozneje, dne 15. oktobra 1927, je prijateljstvo zadobilo že konkretne oblike, ko je Nemčija dovolila sovjetom 800 milj. mark (12 milijard Din) kreditov, pred vsem svetom pa dokazovala, da ne more plačevati reparacij. Še nepozabljeni Schachtov proces v majniku 1928 pa je odkril evropski javnosti, koliko potojank je nemška industrija že zasedla v sovjetski uniji in kako so se razpletli interesi firme Krupp, nadalje firme Knapp ter Allgemeine Elektrizitätsgesellschaft po vsej Rusiji. Dne 21. decembra 1928 pa sta obe državi presenetili svet z novo pogodbo, ki je zgolj gospodarskega značaja. Nemčija se je takrat definitivno odrekla vsakemu plačilu predvojnih dolgov, nakar so sovjeti obljubili, da bodo »eventuelne« nemške pravice blagohotno presojali. Dne 25. januarja 1929 je Nemčija šla še en korak naprej in podpisala novo pogodbo s sovjeti, v kateri podvržeta obe državi vse nastale nesporazume posebnemu arbitražnemu odboru. Da prikrije svoje zakulisne zveze s sovjeti, se je Nemčija poloficijelno udeležila pogajanj, ki so se leta 1928 vršila v Londonu, ki bi naj odločila o podrobnosti skupnega vojaškega pohoda proti sovjetom. Nemčijo je takrat zastopal general Holmann. Potovanje sovjetskega zunanjega komisarja Litvinova v Nemčijo in njegov sestanek dne 27. nov. 1930 z dr. Curtiusom v Berlinu je samo zaključni dogodek v zgodovini nemško-sovjetskih odnosov. Takrat v Berlinu sta se oba državnika dogovorila, kakor naj nemški zastopnik govori v Zenevi. Dr. Curtius je preteklo soboto povedal svoj pensem. Najbrže ne bo treba dolgo čakati, da zvezo za red, katerega bo napisal Litvinov. Kar se nas tiče, dodamo samo to, da bi nam bilo ljubše, mnogo ljubše, če bi Nemčijo mogli pozdraviti pri drugem omizju.

Drobne novice

Belgrad, 20. januarja, AA. Finančni minister bo zaradi prezaposlenosti s proučevanjem državne proračuna in banovinskih proračunov sprejmal posle vedno samo v četrtkih od 10—13.

Belgrad, 20. januarja, AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je postavljen za uradnika Poštne hranilnice pri filijali v Ljubljani v II/2 Dušan Podgornik, dočazj v II/3.

Madrid, 20. januarja, AA. Notranji položaj se je znova poostil. Prejane dni so skrivaj razširili po vsej državi aster manifesti proti monarhiji. Manifest so sestavili in podpisali znani republikanski pravit.

Novi banovinski proračun

Prva seja banskega sveta

Ljubljana, 20. januarja.

AA. Danes ob 10 dopoldne je g. ban dravske banovine dr. Marušič Drago v sejni dvorani TOI otvoril prvo zasedanje banskega sveta dravske banovine. Navzoči so bili vsi banski svetniki razen banskega svetnika g. poslanika dr. Alberta Kramerja, ki se je opravičil.

Najprej je g. banski svetnik Miroslav Senekovič prečital naslednje: Z odlokom od 9. januarja 1931 l. št. 378-1 je g. ban dravske banovine na podlagi čl. 6 pravilnika o organizaciji in delu banskih svetov odredil: 1. da se sestane banski svet dravske banovine na svoje prvo zasedanje dne 20. januarja 1931 ob 10 v Ljubljani; 2. da se bodo seje banskega sveta vršile v sejni dvorani zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani in 3. da se bo v zmislu določil čl. 11 pravilnika o organizaciji in poslovanju banskih svetov na tem zasedanju obravnaval predlog banovinskega proračuna dravske banovine za leto 1931-1932.

Obenem je s tem odlokom na podlagi čl. 14 odst. 2. navedenega pravilnika odredil na delovodjo banskega sveta Senekoviča Miroslava, banskega svetnika in za njegovega pomočnika Božiča Jerneja, banovinskega finančnega sekretarja.

Nato je g. ban dr. Drago Marušič imel na banske svetnike nagovor:

Najstareši član banskega sveta, župan in gostilničar v Lokah pri Zusmu, g. Florijan Gašček, je nato predlagal, naj se odpokliče Nj. Vel. kralju Aleksandru I. udanostna brzojavka, predsedniku ministrskega sveta generalu Živkoviču pa pozdravna brzojavka.

Uradna razlaga proračuna

Doklade znižane — Cestni fond ustavoljen

Nato je načelnik finančnega oddelka banske uprave g. dr. Orel podal svoje poročilo o proračunu za leto 1931-32.

Ljubljana, 20. januarja. AA. Ekspoze k banovinskemu proračunu za leto 1931/32, ki ga je podal načelnik finančnega oddelka banske uprave gosp. dr. Orel, se glasi takole:

Manjši proračun radi drugačne tehn. sestave

Banovinski proračun za leto 1931/32 izkazuje 120 milj. izdatkov in ravno toliko dohodkov. Napram proračunu za leto 1930/31 je novi proračun zmanjšan za 16,1 milj. To zmanjšanje je posledica tehnične sestave novega proračuna, v katerem so vsi izdatki za vzdrževanje banovinskih cest posebej prelinirani v proračunu cestnega fonda, ki tvori s proračuni banovinskih zavodov in ustanov aneks splošnega proračuna, dočim so bili ti izdatki v proračunu za leto 1930/31 njegov sestavni del in so znašali 19,7 milj. V novem proračunu pa so predvideni z zneskom 27,35 milj. Od izdatkov običnega proračuna odpade na centralni urad kraljevske banske uprave 13 milijonov Din. V tem poglavju so predvideni osebni prejemki vseh banovinskih uslužbencev pri banski upravi v Ljubljani in pri svezkih načelnstvih. Niso pa tukaj predvideni prejemki osebja banovinskih ustanov in zavodov, ki so izkazani v posebnih proračunih. Nadalje tudi niso tukaj izkazani prejemki zdravnikov in sester pomočnic v združenih zdravstvenih občinah in prejemki cestnega osebja. Na osebne prejemke centralnega urada odpade 8 milj., kar ne predstavlja niti 8% celotnega banovinskega proračuna, kar je gotovo zmerna postavka. Preliminirani izdatki za osebne prejemke so za 0,7 milj. večji v primeri z dosedanjimi, ker bo treba v prihodnjem letu pomnožiti predvsem tehnično osebje z ozirom na obsejni gradbeni program, ki si ga je banska uprava postavila in pa z ozirom na rastoči obseg poslov banske uprave, ki so potrebni zlasti zaradi pospeševanja kmetijstva.

Pod stvarnimi izdatki I. poglavja so v glavnem predvideni stroški, ki so potrebni za redno vzdrževanje uradnega službovanja. Sorazmerno največji znesek odpade na potne stroške, ki so potrebni za redno opravljanje službe. Celokupni izdatki I. poglavja znašajo 13 milj. in so za 1 milj. večji kot v proračunu za leto 1930/31. Ta povečanje je utemeljen v naravnem razvoju agend banske uprave, posebno pa v nameravani intenzivni gradbeni delavnosti.

Izdatki za kmeta in šolo

Izdatki za kmetijstvo znašajo 19 milj. t. j. 17% celotnega proračuna in so za 5 milj. višji kot v proračunu za leto 1930/31. Povišek izdatkov izvira iz želje banske uprave, pomagati s prispevki in podporami kmetickemu stanu, k izboljšanju njegovega sedanjega kritičnega položaja. Od tu omenjenih izdatkov odpade kot dotacija banovinskim kmetijskim zavodom znesek 6,9 milj., ostali znesek pa je namenjen za obče pospeševanje kmetijstva in sicer: za kmetško izobrazbo, za pospeševanje poljedelstva, živinoreje, vinarstva, sadjarstva, gozdarstva in kmetijskega združništva, ki mu je poveljena posebna pažnja. V zvezi s tem poglavjem je treba še omeniti, da se je v Mariboru ustanovila gozdarska šola, za katero je določen banovinski prispevek 450.000 Din.

Večji izdatki za prosveto.

Izdatki za prosveto znašajo 13,5 milj. ali 11% celotnega proračuna. Napram tekočemu letu je znakoviti povišek izdatkov za 4,56 milj. Poleg v zakonu določenih obveznosti banovine za vzdrževanje zgradb srednjih šol in učiteljskih, tvorijo največji del izdatkov prispevki banovinskemu šolskemu odboru v znesku 9.032.992, od katerega zneska je namenjen 6 milj. za podpore občinam pri zgradbah osnovno-šolskih poslopij. Ostali znesek je namenjen za splošno povzdigo kulture in prosvete v banovini.

Na tehnični oddelek odpade 21,55 milj. Od tega zneska gre 8 milj. za plačo cestarjem in cestnim nadzornikom, ki so potrebni za redno vzdrževanje in nadziranje banovinske cestne mreže v dolžini 3600 km. Za hidrotehnična dela je določen znesek 3,05 milj., za podpore za zgradbo vodovodov znesek 2 milj. Pri tem je treba poudariti, da ima banska uprava v svojem načrtu zasnovano izvršitev različnih melioracij in regulacij, kojih stroški se bodo krili z investicijskim posojilom. Na vzdrževanje poslopij, ki so last banovine ali ki jih mora banovina vzdrževati po določbah specialnih zakonov, odpade znesek 2,395 milj.

Brzojavka Nj. V. kralju

se glasi: Pod predsedništvom bana g. dr. Marušiča Draga zbrani člani banskega sveta dravske banovine si usojamo na svoji prvi seji izraziti Vašemu Veličanstvu svojo neomajno zvestobo in udanost z najiskrenejšimi željami za Vaš in Vašega visokega doma dobrobit. Trdno zaupajoč v vzvišeni in smotreni cilj Vaše vladavine dajemo obenem izraza svoji trdni nadi, da boste od Vas započeto delo narodnega in državnega zedinjenja dovedli do popolnega konca v srečo in procvet našega naroda in naše ljubljene države. V to ime Vam kličemo: Bog živi našega ljubljenega vladarja in kralja Aleksandra I. in Njegov Visoki dom.

Čitanje te udanostne brzojavke so vsi navzoči poslušali stoje ter z navdušenim odobravanjem sprejeli ta predlog.

Brzojavka predsedniku vlade

se glasi:

Pod predsedništvom bana g. dr. Marušiča Draga na svoji prvi seji zbrani člani banskega sveta dravske banovine Vas prisrčno pozdravljamo kot prvega sodelavca našega ljubljene vladarja kralja Aleksandra I. Obenem upamo in želimo, da bomo s svojim delom Vam pripomogli izvršiti veliko nalogo, ki Vam je bila poverjena od Nj. Vel. kralja. V to ime kličemo: Živel predsednik naše kraljevske vlade, ter živele srečna in močna Jugoslavija!

Tudi ta brzojavka je bila sprejeta z velikim odobravanjem.

Cestni fond — Novi viri dohodkov

Materijalni izdatki za vzdrževanje cest kakor tudi anuitete in obresti cestnih investicijskih posojil so izkazani v proračunu cestnega fonda, čigar ustanovitev je ban. uprava predlagala na kompetentnem mestu. Če pa proti pričakovanju ne bi prišlo do ustanovitve predvidenega cestnega fonda, se bodo morali tudi ti izdatki prelinirirati v tem poglavju in najti zanje odgovarjajoče kritje v obliki banovinskih dohodkov. Za enkrat je tukaj predvidena le dotacija za cestni fond v znesku 5 milijonov.

Poleg izdatkov za javna dela tvorijo sorazmerno največji del banovinskih izdatkov izdatki za socialno skrbstvo in narodno zdravje v znesku 29,5 milj. Din, ki predstavljajo 25% celotnega proračuna.

V odseku za socialno skrbstvo je predvideno za vzdrževanje dveh dečjih domov in vajeniškega doma v Ljubljani 1,4 milj., za splošno socialno skrbstvo za 5,15 milj. Od tega odpade dva milijona za pobiranje gradbene akcije, en milijon za podpore za zgradbe ubožnic in hiralnic.

Med izdatki za zdravstvo je namenjen znesek 14,6 milj. kot dotacija za kritje osebnih stroškov v zdravstvenih zavodih in za osebne prejemke osebja v teh zavodih. Ti izdatki so napram onem v sedanjem proračunu znižani, to pa s predpostavko, da bo s 1. aprilom 1932 prevzela država splošno bolnico in bolnico za ženske bolezni v Ljubljani ter bolnico za duševne bolezni v svojo upravo. S tem prevzemom, ki je utemeljen v zakonu o bolnicah, bi

seveda odpadla državna dotacija za te zavode, vzlic temu pa bi bil banovinski proračun razbremenjen za okroglo 5 milj.

Z zakonom o združenih zdravstvenih občinah se je banovinam naložila dolžnost, da morajo plačevati vsaki združeni zdravstveni občini po enega zdravnika in eno sestro pomočnico, ter plačevati zdravnikom potne povprečnine in stroške za zdravila in zdravljenje siromanih oseb. Vsi ti stroški skupaj znašajo 6 milj., za katere se mora najti kritje v zmislu § 19 zak. o združenih zdravstvenih občinah v drž. dotaciji. Za pospeševanje in čuvanje narodnega zdravja je določen znesek 2,385 milj. Sorazmerno največji del (1 milijon) je določen za asanacije, t. j. predvsem za dajanje podpor pri gradnjah vodovodov.

Za podpiranje obrti, trgovine in industrije je predviden znesek 4,4 milj. Napram letošnjemu proračunu je ta znesek povečan za 0,9 milj. Največji prirastek izkazuje izdatki za tujski promet, ki mu banska uprava posveča posebno pažnjo.

Predvideni izdatki bodo znašali 1,894 milj. napram 850.000 Din v tekočem proračunu.

Stroški za agrarne operacije bodo znašali 812.000 Din napr. m izdatkom 772.000 v letošnjem proračunu. Izdatki so v glavnem namenjeni za ureditev in melioracije pašnikov.

Za plačevanje anuitet in obresti od dolgov je predviden znesek 8 milijonov. Od tega odpade za odplačevanje dolgov bivših oblastnih samouprav 6 milijonov, presežek pa je določen za obresti in anuitete investicijskih posojil, ki se bodo najela za regulacijo rek in hudournikov, za povečanje uradnega poslojpa Kranjske hranilnice, za nadziranje Narodnega muzeja in za popravila nekaterih drugih poslopij, ki so last banovine. Stroški za investicijska posojila ostalih panog (kmetijski zavodi, cestne zgradbe, bolniške zgradbe) so predvideni pri dotičnih poglavjih proračuna.

Za razne druge izdatke je predviden kredit 9,5 milijonov. Iz tega kredita bi se krile obveznosti iz prejšnjih let in pa zapadle obveznosti bivših okrajnih samouprav, ki so bile likvidirane koncem leta 1929. Z ozirom na veliko važnost elektrifikacije je v to svrhu določen znesek 1 milijon, kot je bil v tekočem proračunu.

Za v proračunu nepredvidene izdatke je predviden rezervni kredit 3,9 milijonov.

Znižane doklade od 40 na 25 odst.

Pri iskanju kritja obliki proračunskih izdatkov se je banska uprava držala načela, da ne gre obremenjevati prebivalstva z novimi davčninami. Izjemo bi tvorila trošarina na one vrste brezalkoholnih pijač, ki vsebujejo kemične sestavine. Izdelki iz sadnih sokov in mineralnih vod ne bi bili prizadeti. Ta trošarina bi se uvedla na predlog ministrstva za poljedelstvo, uvedle pa jo bodo predvidoma tudi druge banovine.

Uvidevajoč dejstvo, da so davkoplačevalci zlasti z avtonomnimi dokladi preobremenjeni, je v tem proračunu banska uprava znižala doklado k neposrednim davkom od 40 na 35%. Vseled tega bi se preliminirani dohodki znižali na 27,8 milijonov napram 30,8 milijonov v tekočem proračunskem letu. V ostalem so predvideni le oni dohodkovni viri, ki so že v proračunu za leto 1930-31. Dohodki so se ugotovili v oni višini, ki jo bodo po dosedanjih izkustvih v prihodnjem proračunskem letu predvidoma res dosegli, tako da je proračun dohodkov popolnoma realen. Z ustvaritvijo cestnega fonda pa se bodo pobirale še nekatere davščine od onih interesentov, ki jim bodo izdatki za rekonstrukcijo in modernizacijo cest v prvi vrsti koristili.

Žrtve požarov

Požar pri Radečah

Radeče, 18. januarja.

Na Njivicah je ob 8 zvečer požar vpepelil gospodarsko poslopje posestnika Antona Novaka. V hipu je ogenj objel s krmo natlačen skedenj in pod njim stoječi hlev, tako da so komaj rešili živino. Dasi je bilo radeško gasilno društvo s svojo motorno brigado v najkrajšem času na licu mesta, ni moglo več rešiti poslopja, obvarovalo pa je hišo in nižje stoječi kozolec. Razjarjeni element je popolnoma uničil vso krmo, pod, hlev in stroje. Vse je bilo na novo postavljeno šele 1. 1926 z električno razsvetljavo. Ogenj je podtaknila najbrž zlobna roka. Škoda je velika. Pomoč potrebna.

Požar v Logatcu

Dol. Logatec, 20. jan.

Nocojšnjo noč ob 1 je pričelo gorci v kozolec tukašnjega veletrgovca ». Verbiča. Požarna hramba je bila hitro na mestu, vendar ni mogla ubraniti, da ne bi zgorel ves kozolec, tako, da so ostale le zidani stebri. Sreča, da je vel veter v smer od vasi, kjer ni nobenih poslopij, drugače bi se bila lahko zgodila nepretrdna katastrofa: kajti v bližini so gos. naseljeni razni kozolci in druga poslopja, les itd. Škoda je okrog 70.000 Din, zavarovalnina pa krije le 40.000 Din. Sumijo, da je ta požar delo zlobne roke, ker mnogo okolnosti priča za to.

Koča pogorela siromaku

Ptuj.

V Dragotincih pri Zgornji Radgoni je stanoval Gabrovec Andrej. Bil je kočar; koča mu je bila bogastvo, sam je živel v njej. Nesreča pa je hotela, da se mu je 13. jan. užgala ta hiša. Ker ni bilo od nikoder pomoči, je zgorelo vse. Kakor je pač mogel, je gasil sam. Pri tem delu pa se je še prav hudo opeknel po rokah in nogah. Tako je z njim: hiša je v pepelu, sam pa se zdravi v pujski bolnišnici.

Tat povzročil požar

M. Sobota, 19. januarja.

Sapačevo družino v Beznoveh je eno zadnjih noči zadela velika nesreča. Požar je uničil domačijo in tako spravil družino ob streho. Do požara je prišlo na sledeči način:

Kakor mnoge druge hiše po vseh vaseh, so tudi Sapačeve hišo obiskali kurji »priatelji«. Neopaženo so se prikradli do kurnika in so se nič hudega sluteč lotili nelepega posla. Ker je bila

Tragična smrt dveh zakoncev v Ameriki

Glasilo KSK Jednote v Clevelandu od 6. t. m. poroča:

Nad vse tragičen zaključek starega leta in začetek letošnjega je prestala te dni slovenska zakonska Zagarjeva dvojica v naši naselbini. Dne 5. t. m. dopoldne se je vršil iz cerkve sv. Vida skupen pogreb obeh. Žrtvi te čudne katastrofe sta bila Milan Zagar, po poklicu tesar, in njegova žena Marija. Zagar je umrl na Silvestrov večer, dan kasneje pa tudi njegova žena Marija, rojena Kompuš. Pokojnika sta stanovala v hiši družine Martina Kostanjšek na 1123 E. 68th St. Preteklo soboto zvečer se je zbralo več prijateljev, ki so se med seboj veselo pomenkovali. Okoli polnoči so se vsi prijatelji poslojili in družina se je podala k počitku. V nedeljo jutraj so pa slišali Kostanjški, da vhaja v njih stanovanje smrad nezgorelega plina. Poskusili so s trkanjem na vrata pri Zagarijih, toda vselej je zalajal pes v stanovanju. Tekom nedelje so poskusili še trikrat s trkanjem na vrata stanovanja Zagarij, toda vselej se je oglašil samo pes. Popoldne v nedeljo se je pa družini Kostanjšek vseeno zdelo, da je nekako čudno, ker se nihče ne oglaši, na kar je ga. Albin Kostanjšek malo bolj trdo prijel za vrata, ki so se nato odprla. Ko je vstopila, je takoj opazila, da je kuhinja polna plina, ki je vhahtal iz peči. Zagarijeva sta pa v stranski sobi ležala v nezavesti. Mož je težko sopol. Žena pa je bila kot bi spala. Obveščena je bila policija, ki je oba odpeljala v bolnišnico. Mož je bil najhuje prizadet in je podlegel že v torek zvečer, a soproga je pa umrla na posledicah v četrtek, na novega leta dan. Rajnka sta bila poročena tri leta. Mož je bil doma iz Savorja, komaj uro hoda od slovenske meje. Žena je pa bila doma iz sela Tehenpuh, fara Borovec. Oba sta imela med Slovenci kot med Hrvatit obilo prijateljev.

Žrtev šmarnice

Slov. krajina, 19. januarja.

Na hribu blizu Peteševca ima vinograd neki Madžar. Vinograd je zasajen v pretežni veini s šmarnico, ki je sicer ponekod zelo osovražena, tukajšnji vinogradniki pa jo imajo radi, češ, ker vsako leto obrodit in šmarnično vino močno »vzreže«.

Naš vinogradnik se je podal v klet. Začel je piti in ni prenehal prej, dokler ga ni šmarnica premagala. Kar se je nato godilo, bo kmetu gotovo vse življenje ostalo v spominu. Reče je popolnoma podivjal. Razbil je okna, stole, mizo, nato pa se podal v klet in je odprl pipe. Zavedel se je šele takrat, ko je vino pokrilo tla. Pipe je zaprl. Nato je vzel klobuk in je zapustil hišo z namenom, da si v Muri konča življenje. Kar tekel je. Ili je moral skozi Ledavo. Skočil je v vodo, da bi kar tam končal življenje. V vodi pa se je kmalu streznil. Kakor si je prej želel smrt, tako se je sedaj hotel rešiti. Sam se ni mogel skobacati iz vode. Začel je klicati na pomoč. Kmalu so res prihiteli na lice mesta ljudje. Reče za potegnili ven. Zimska »kopel« ni ostala brez posledice. Zmrznilo so mu roke in noge.

Dogodek je vzbudil v vsej okolici precejšnjo razburjenje in je dobra reklama zoper šmarnico.

Spreten ribič

Trbovlje, 20. januarja.

Spreten ribolovec je Kačič Karl, pekovski mojster v Trbovljah. Minulo nedeljo so mu ljudje povedali, da so videli v Savi lepega sulca. Takoj se je napotil k vodi in ugledal v njej žival. Poskusi svojo srečo, vrže trnek tik pred ribo in žival se niti ne premakne ne. On gleda in premišljuje, kaj bi moralo biti in misli, kaj zdaj storiti. Vrže za to primerno vrvico k zadnjemu delu ribe ter naredi zanko. To pa je naredil tako, da je zadržal žival za rep, ter privlekel sulca h kraju. Na suhem pa je opazil, da je žival drugače popolnoma zdrava, samo slepa je bila popolnoma. Sule je bil dolg 80 cm in je tehtal 8 kg. Tako zna loviti sulce g. Kačič, ki jih je znosil že mnogo iz Save.

Iz louske torbe

Skrilj.

V nedeljo, 13. t. m. so v lovišču g. Loserja napravili lov na divje prašiče. Tropo, kakih deset starih in mladih, so prignali gonjači pred louske puške. Dva sta padla, dva ranjena pa sta z ostalimi pobegnili. Beg prašičev pred streli se ne da popisati, posebno mladih, ki so 8-10 kg težki.

Tudi g. Viljem Putre iz Muha vasi, je enemu upihnil luč življenja. In sedaj? V marsikateri hiši se peče divja svinjina, ki je ob dobri pripravi tudi posebnost.

Ptuj

Jadranska Straža v Ptujju s predsednikom okr. podnačelnikom dr. Bratino spada med najbolj delavna društva tega združenja, ki ima svoj pomladek tudi med učečo se mladino. Po notranjem delu nam je za soboto pripravila večer, kakršnega v našem mestu še ni bilo. V prostorih Društvenega doma se je nabralo lepo število narodno čutečega meščanstva; od uradnikov pa je prišel prav vsak, kdor je le mogel, k tej prvi patriotični prireditvi v tako velikem obsegu. Zamisel dekoracije je bila nad vse svojevrsna; prava slika na morju. Prečna dvorana je predstavljala krov razkošne trgovske ladje. Okrog ladje pa je zmagoslavno valovilo morje skoro v solnčni svetlobi. Ladja je bila delo akademskega slikarja. Nato prvo pravokotna dvorana je bila vsa bela od pogrnjenih mir, kjer si je mogel dobiti vsakovrstne utehe. Obe dvorani sta pričali o jako spretni roki dekoraterjev. Ni bilo konca prestrih trakov, plapolajočih zastavic, rešilnih pasov. Večer je pričel društveni predsednik, ki je jedrnatno razložil cilj Straže. Zbor Glasbene matice je zapel nekaj pesmi. Krepko so odmevale pesmi, ki so jih s fantovsko korožjo zapeli vaki-dijaki mariborske posadke, ki so se nalašč za to pripeljali v Ptuj. Dalmatinsko književnost je v lepem pesniškem slogu povečeval učitelj Sestan, ki je imel o tem kratko predavanje v hrvaškem jeziku. Da je ta izrazito narodna slavnost dosegla tako sijajen uspeh, je razen predsednika v prvi vrsti zasloga mestnega komandanta g. majorja Sarca. Vojaštvo je mnogo pomagalo, okrasitev je bila skoro izključno njegovo delo. Sklepamo, da ne bo majhen tudi prispevek za vojno ladjo, ki je Straža namerava pokloniti naši hrabri mornarici.

Kaj pravite?

Med raznimi recepti za zdravljenje gospodarske krize smo sedaj na Kranjskem pogruntali najnovejšega, ki je posebno imeniten in je ta recept tako siguran, da, če se bo v celoti izvajal, bo gospodarska kriza vendar zadržana. Saj pravijo ljudje, da so najimenitnejši recepti tisti, ki koga zadržajo. Najnovejši zdravilo za reševanje gospodarske krize je namreč zniževanje plač in zaslužka. Za to nekatera podjetja pričela svojim delavcem in nastavljenim zniževati njihov zaslužek, pa obljubljajo se tudi druga zniževanja, in sicer pri nekaterih prav celotnih podjetjih. Kako je to pametno vse skupaj, kaj ne? Cene živim pa dajo, pa padajo tudi plače zato, če samo kmeti trpi, zakaj ne bi trpel še delavec in privolni nastavljenec. Samo nekaj nerodnega je smek. Učeni ljudje pravijo, da je zato tu gospodarska kriza, ker je kupna moč ljudi prav šibka. Ona podjetja, ki so pričela zniževati plače, pa so pričela že ilok žibko kupno moč še bolj slabiti. Če zaslužki uradnik mesečno tisoč dinarjev in so mu plačo znižali na deset sto dinarjev, ne bo mogel za tih deset sto dinarjev več kupiti, kakor je za tisoč dinarjev, ampak manj. Torej bo a svojo šibkejšo kupno močjo še povečal gospodarsko krizo. Zaloga blaga se bodo čim dalje bolj zniževali, zračen bo pa naraščal glad. Gospodarska kriza se bo bolj zaostrila, dokler ne bodo podjetna podjetja zopet reducirala uradniško plačo od deset sto na osem sto dinarjev. In tako bo šlo dalje. Čim bolj se bo nižal zaslužek, tem hušja bo gospodarska kriza in čim hušja bo gospodarska kriza, tem bolj se bodo reducirali zaslužki. Takega imenitnega posla smo pogruntali na Kranjskem, ki sam sebe v rep grize. Tako si predstavljam na Kranjskem gospodarsko krizo: kakor kučo, ki se je pričela od zadaj samu sebe žreti in je upanje, da bo požrla samo sebe, da kuče nikjer več ne bo in tudi listega ne, kar naj bi požrla. Kakor dea volkova, ki sta drug drugega snedla in se počne in ostalo od obeh. Tako imenitno bomo mi na Kranjskem, med aplazom vsega sveta, pogruntali ta prekleto gospodarsko krizo. Prva se ji gudi!

Kalendar

Sreda, 21. januarja: Neža (Janja), devica mučenica. Fruktuoz, škof. Solnce stopi ob 1.18 uri v znamenje vodnarja.

Usebne vesti

== Poroka. Dne 18. t. m. se je na Brezjah poročil g. Valentin Kristan, ugleden t. sarski mojster s. Seia pri Bledu, z gđ. Katarino Cengle iz odlične Kururove rodovine iz Ribarja. Bog daj srečo! Ženin je ob tej priliki poklonil gasilcem in prosvetnemu društvu vsakemu po 200 Din. Za velikodušni dar g. ženin v imenu obeh društev najiskrenejša hvala!

== Promocija. Dne 20. januarja 1931 je bil na univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani promoviran abs. pravnik g. Tuma Boris iz Gorice za doktorja prava.

Novi grobovi

† Mala Reka. Dne 18. t. m. okoli pol 11 dovo dne je umrl odlični gospodar in cerkveni ključar Martin Laznik v 54. letu starosti. Pogreb blagopokojnega je bil v torek dne 20. januarja ob 10 dopoldne iz hiše žalosni v Mali Reki 50.

† V Fari pri Kočevju je umrla dne 19. t. m. Marija Fric roj. Češarke. Pokojna je bila rojena iz znane Češarkove rodbine v Nemški vasi pri Ribnici. Bila je sestra pok. g. Al. Češarka, župnika pri Fari in teta pok. g. Fr. Češarka, župnika na Brezovici, in stara mati begoslovca Fr. Frica. Bila je blaga in verna žena. Vsem, ki so jo poznali, jo pripomemo v molitev. Naj v miru počiva!

† V Mirnu pri Gorici je 16. t. m. umrla ponesinica in trgovka ga. Alojzija vdova Faganelli v starosti 76 let. Pokopali so jo v nedeljo 18. t. m. ob 9 dop. N. p. v m. Preostali naše sožalje!

Zobozdravnik

Dr. Lojz Kraigher

radi obolenosti

v tem tednu do petka 23. t. m. ne sprejema. Ljubljana — Krekov trg 10.

Mala kronika

★ Dr. Aljehin zopet v Zagrebu. Včeraj je dr. Aljehin zopet prišel v Zagreb, kjer menda ostane dva dni. Upajo, da ga bodo poveljorili še za en nastop z vodilnimi zagrebškimi šahisti.

★ Naš ribji lov. Lansko poletje so na našem morju ob Hrvatskem Primorju vjele 3.200.000 kg raznih rib. Od teh so jih prodali 1.800.000 kg surovih, 1.400.000 kg pa nasoljenih.

★ Svinjska kuga se je pojavila v okolici Daruvara, ki že dala časa kmetom dela veliko škodo. Doslej je poginilo za pol milijona dinarjev prašičev. Sedaj se je začela pa širiti celo na sosednje kraje.

★ Nesreča pri padcu. V ljubljansko bolnišnico so pripeljali včeraj 36 letnega Franca Balančiča iz Stahovice pri Kamniku. Ta je 17. t. m. padel in si zlomil desno roko.

★ Ne skakaš z drvečega tramvaja. V ponedeljek ob 2 uri zjutraj je našel zagrebški policijski stražnik pred neko hišo v Petrovi ulici 47 letnega brezposelnega opekarskega delavca Stefana Maučeca ležati v nezavesti. S težavo ga je spravil k sebi, da ga je mogel odvesti na stražnico. Maučec je povedal, da se je peljal z električnim domov in skočil z drvečega tramvaja. Pri tem je padel in si razbil nosno kost. Čeli dve uri je ležal nezavest na tleh, ne da bi se ga bil kdo usmili, dokler ga ni našel stražnik.

★ Reši dušo! Deset misijonskih pesni za mesani zbor priredil Jos. Sieherl. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 20 Din. Zbirka obsega 10 napevov od sledečih skladateljev: Vavken 3, Sieherl 3, Ribar 1, 3. napevi od neznanih skladateljev so harmonizirani. Ker se bodo letos vršili mnogi misijoni, opozarjamo cerkvene zbore na te speve, da si jih pravčasno preskrbijo.

★ Davčna prijava dohodka na rente in Seznam obresti in rent (za denarne zavode) za leto 1931. se morajo glasom razglasa davčne uprave vlagati do 20. januarja do 2. februarja t. l. Potrebne tiskovine ima v zalogi Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Pola stane 1 Din.

★ Prireditelj Jadranske Straže v slovenskih narodnih nošah dne 24. januarja 1931 v union-ski dvorani v Ljubljani.

Zamorska roparja napadla slovensko trgovino

Ameriška »Domovina« v Clevelandu od 2. jan. poroča:

Bilo je par minut po poltretji uri v sredo na Silvestrov dan popoldne. V zlatarski trgovini Slovenca Frank Cerneta na 6055 St. Clair Ave. so se nahajali Mr. Frank Cernec, in sicer v godbenem oddelku trgovine, Miss Eleanor Cernec, ki je sedela na stolu blizu glavnih vrat in čitala. Izkuseni utar Joe Bukovec je vršil svoje delo in temeljito popravljajl ure. Mr. Fr. Znidaršič je bil nekoliko bolj zadržan za razstavnim predalom. Mrs. Cernetova pa pri pregraji v ozadju trgovine. Vsak je bil zaposlen s svojim delom.

Vrata se odpro. Pa vstopita dva zamorca. Eden se ustavi pri vratih poleg Miss Eleanor, drugi pa gre proti izloži niži in potegne revolver. Mrs. Cernec je takoj dognala, kaj vse to pomeni. Roparski napad. In začela je kričati na vse grlo. Niger, ki je stal pri vratih pa v tem trenutku potegne kratko puško in jo nameri na Mrs. Cernec. Slednja je dvignila roke vzhviku, toda še vedno strašno kričala na pomoč. V trenutku, ko je niger potegnil puško izpod suknje, se je sprožil, ali nalašč ali za strah, se ne more reči. Naredila je široko luknjo v tleh trgovine. In Miss Eleanor je kar mirno obsedela takoj zraven pri svoji knjigi in ni več kričala.

Kaj je morilo Dolenjce pred 100 leti

Ker sem dobil zadnji čas zopet par dnevnikov glede kr.-bry. strupene megle in sicer od te strani Gorjancev, naj priobčim te podatke.

Prav obširno poročilo iz župnih matie za 100 let nazaj mi je poslal preč. prošt in dekan K. Cerin iz Novega mesta. Po tem poročilu je umrlo v Novem mestu l. 1930. 45 oseb za različnimi navadnimi boleznimi, le dvakrat je zapisano kot vzrok bolezni Nervenfieber, in sicer pri otroku 5 let in odraslem 32 let starosti. — Vse drugače pa je poročilo za l. 1851. Umrlo je vse leto 75 oseb, od teh do 7. avg. 32, pri katerih je zapisano kot vzrok smrti Nervenfieber sedemkrat. Po 10. avgustu pa, ko je nastopila v Beli krajini in na Hrvaškem strupena megle, jih je pa umrlo do konca leta 45 oseb, in sicer avg. 8. sept. 13, okt. 10. nov. 7. dec. 6 in sicer kar je najbolj zanimivo, je bilo med temi 15 vojakov, ki so umrli v novomeški vojašnici od Krki, in pri katerih je zapisano pri vseh razun 2, kot vzrok smrti Nervenfieber, pri drugih dveh pa Faulfieber in Nerven-schlag, kar bo menda isto. L. 1852 pa je bilo 65 mrlincev, pri katerih je zapisano zopet trikrat Nervenfieber in sicer vse trikrat pri vojakih, ki so umrli v novomeški vojašnici od Krki, ki je menda najnižje stanovanje in najnižja točka v mestu. Pri civilnih osebah v mestu pa so zapisani razni vzroki smrti, večkrat Lungen-sucht, Auszehrung, Scharlachfieber in črni.

K svojim poročilom je pristavil č. g. prošt tole: »Ako je novomeški Nervenfieber posledica megle na tej strani Gorjancev, so podatki iz l. 1851 in 1852 kaj zanimivi: skoraj izključno le vojniki, ki so stanovali v vojašnici od Krki, kjer je danes okrožno sodišče. Vidi se pa, da je

Medtem so se pa pojavili junaki dneva. Zamorec z revolverjem je hotel stopiti v drugo sobo, kjer so glasbeni instrumenti in radioparati. Pri tem mu pride Mr. Cernec nasproti. Niger mu nekaj reče. Frank Cernec je pa zaloputnil vrata in plačil pri vratih na čisto k sosedi Mrs. Krašovic na telefon.

Drugi junak je bil Znidaršič, uslužben pri Cernetu. Potihnil se je proti tloris in skočil pri zadnjih vratih na cesto. Zamorec sta v trenutku sprevidela, da je nekaj narobe. Skočila sta pri vratih ven in začela bežati proti jezeru. Medtem se je pojavil tretji junak, naš Joe Bukovec, ki je prijel za revolver in skočil ven. Tu je dobil avtomobil Franka Znidaršiča. Hitro je prisledel in vozila sta za zamorcema, ki sta bežala proti jezeru.

Ob progi železnice sta se bežela zamorca obrnila zapadno. Frank in Joe pa za njima. Medtem je oni, ki je imel puško, zginil. Joe je pa izsledil drugega na 55. cesti za nekim poslopjem. Frank je pa medtem dobil priško telefonirati po policijo, dočim je Joe držal napet revolver proti črncu. V dveh minutah je bil policijski oddelek na mestu. Prijeli so roparja in ga odpeljali proti Cernetovi trgovini, kjer so ga vsi spoznali, da je pravi. Tudi drugega so dobili pozneje.

napadala ta mrzlca otroke in priletne, ter se ji niso mogli ustavljati vojaki v najboljših letih. Seveda velja vse: posito, da je ta »fieber« posledica megle.

Ker je pa znano iz drugih krajev, kjer je morila strupena megle, da so najbolj mrli ljudje po vaseh ob vodah (gl. dopis iz Crnomlja v »Slov.« z dne 1. jan. št. 1 in poročilo g. župnika iz Lipnika na Hr. v »Slov.« z dne 4. jan. št. 3.), in ker je tudi zapisano, da so ljudje mrli za boleznimi Faulfieber, Nervenfieber, sehlichendes Fieber in podobno, moramo sklepati iz teh podatkov, da je bila tudi v Novem mestu toliko umrljivosti l. 1851 vzrok strupena megle, katere se je ali tudi tam objavila, ali pa je bil vsled nje zrak tako okužen, da so mrli ljudje tudi v njeni bližini. vsaj je značna pot iz Bele Krajine čez Gorjance tako kratka. Na pripombo preč. g. prošta, »da se niso mogli ustavljati mrzlci vojaki v najboljših letih, ki so za njo mrli, dostavljam, da je poročal tudi dopisnik iz Metlike v »Slov.« z dne 13. dec. l. 1930 št. 287, »da so umrli v tištil letih mnogi na oslabelosti v najboljši dobi od 40 do 60 let. Bilo je torej nekaj podobnega, kakor l. 1918, ko je razsajala španska, za katero so mrli ljudje tudi v najboljši starosti.

Iz Mokronoga pa mi je sporočil č. g. župnik H. Bukowitz tele podatke glede umrljivosti: l. 1851 je bilo 20 mrlincev, l. 1829 21, l. 1830 25, l. 1831. 36 (Asthma, Lungenlähmung, Lungenbrand, Lungeneiterung, innerlicher Brand), l. 1832. 45 (Febris Biliosa, Astma, Lungenlähmung, Altersschwäche), l. 1833. 29. K tem podatkom je dostavil g. župnik: »torej je morala biti tista leta tudi tukaj neka morija ljudi.«

L. Šašelj.

Ljubljana

Lastnikom motornih vozil

Uprava policije v Ljubljani razglasa, da je v posesti evidenčnih tablic za motorna vozila za 1931 in pozivlja lastnike tuuadno registriranih motornih vozil, da se radi prevzema zglaste na upravi policije (oddelek za registracijo motornih vozil soba št. 18), in sicer: lastniki osebnih avtomobilov od št. 2—1 do 2—200 21. jan. l. 1931., od št. 2—200 do 2—300 22. jan. 1931., od št. 2—300 do dalje 23. jan. 1931.; lastniki tovornih avtomobilov od št. 2—1 do 2—200 26. jan. 1931., od št. 2 do 200 dalje 26. jan. 1931.; lastniki motornih koles od št. 2—1 do 2—100 27. jan. 1931., od št. 2—100 do 2—220 28. jan. 1931., od št. 2—220 do 2—400 29. jan. 1931., od št. 2—400 do dalje 30. jan. 1931. S seboj je prinesiti tipno spritcevalo, legitimacija o dodeljeni evid. številki, dosedanje tablice (številke) in 85 Din za nove evid. številke. — Opomba: Intercensi naj se zglaste le v dopoldanskih urah med 8 in 12.

Zopeč drzen rop

Pred nekaj tedni je Ljubljano zelo vznemirilo nekaj drznih ropov, ki jih je izvrševal od sedaj še neznan, pa skrbno iskan mlad ropar. V ponedeljek zvečer pa je bil izvršen v Pleteršnikovi ulici nov drzen rop. Zasebnica gospa Ela Gutnikova se je vrnila ob pol 9 zvečer po tej ulici domov. Pred hišo št. 30 je opazila tri mlade fante. Ko je šla mimo njih, je eden od njih skočil proti njej in ji naglo izlrgal ročno torbico iz rok, nato pa so vsi trije spustili v beg. Nad nepričakovanim dogodkom je bila gospa tako osupla, da ni ni zakričati ni mogla, roparji pa so med tem že izginiti. V torbici je imela gospa očala s pozlačenim robom, nekaj malega denarja in drugih predmetov, vse skupaj vredno približno 200 Din.

○ Vseuč. prof. dr. A. Gosar bo jutri ob 18 v zbornični dvorani univerze nadaljeval svoj ciklus javnih predavanj o »socioloških in ekonomskih osnovah moderne družabne reforme«.

○ Popravilo pri vodovodu v Klečah. Pri velikih vodovodnih napravah v Klečah so dokončali zamenjavo stare kurilne rešetke pri starem kotlu z novo za drobni premog. Nova rešetka bo omogočala kurjavo s cenejšim premogom, kar se bo v teku leta pri režijskih stroških gotovo poznalo.

○ Okrasno grmicevje in urevje na vrtu bo predmet predavanja, ki ga bo imel v sredo 21. t. m. v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi ob 7 zvečer upravitelj mestnih vrtov g. Tone Lap. Nad vse zanimivo predavanje bodo tolačili krasne skulptorne slike. Ker ne bo vstopnine, naj predavanja nihče ne zamudi.

○ Nesreča ravnatelja dohodarskega urada. V ponedeljek zvečer se je lažje ponesrečil ravnatelj mestnega dohodarskega urada gospod Fran Zupan. Ta je prišel ob 11. uri domov, na stopnicah pa mu je spodrsnilo, da je padel in udaril z desno roko po neki šipi, ki se je razbila. Zupan se je močno obrezal po roki, tako da je moral v bolnišnico.

○ Pisarniško delo ali pa službo kot skladiščnik oziroma obratovodja bi prevzel brezposeln mladenci. Naslove sprejema uredništvo.

○ Nov vlom v gostilno. Gostilniške kuhinje so že od nekdaj bile zaželen kraj raznih ljubljanskih žilkocev in vlomilcev. Zadnji tak vlom je bil izvršen v ponedeljek ponoči v kuhinjo gostilničarke Ivane Oblakove na Tržaški cesti. Vlomilec so razbili zadaj na oknu dve šipi, nato pa se splazili v gostilno, od tam pa v vežo, kjer so na kuhinjskih vratih razbili dve šipi in nato zlezli v kuhinjo. Z dletom so odprli predal ter ga odnesli. V predalu je bilo 500 Din denarja, ki so ga zunaj porabili, predal pa vrgli proč. Vlom sta izvršila najbrže dva potepuha, ki jima je dala po dnevi gostilničarka nekaj jesti, potepuha pa sta si zato ogledala razmere, da sta potem lažje vlomila.

○ Socialne in gospodarske razmere v rimski državi ob času apostola Pavla je predmet predavanja, ki bo jutri v četrtek, dne 22. jan. ob pol 9 zvečer v Zvezdi na družabnem večeru Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani. O tem zgodovinsko, socialno in gospodarsko jako zanimivem predmetu predava monsignore prof. dr. Josip A. Ujčič. Odličen in priljubljen govornik brezdvomno tudi to pot zadovolji poslušalce. Vstop je brezplačen. Gostje, dame in gospodje, so dobrodošli.

Trbovlje

Poročilo Vincencijeve konference za leto 1930.

Vincencijeva konferenca sv. Martina v Trbovljah podaja svojim dobrotnikom in podpornim članom kratek pregled svojega dela za uboge v letu 1930.

Ustanovljena je bila konferenca 31. marca 1928. Ima 14 delavskih in 219 podpornih članov. V 21 sejah je razpravljala o potrebi podpiranja ubogih ter je izdala 39 nakazanj za najnujnejše živila. Podpirala je 16 bolnikov, 21 sirot, 19 vlov in 29 ubogih družin. Izplačalo se je ta živila Din 4370. Dne 14. dec. p. l. je priredila konferenca »Dobrodelno akademijo«, koje čisti dobiček je znašal Din 486. Posebna pomožna akcija rudarske duhovščine za uboge rudarske otroke je dala naši konferenci znesek, ki je pripadel na Trbovlje, namreč Din 24.322, da ga razdeli zlasti ubogim šolo obiskujočim otrokom. Od te vsote je prispevala konferenca za šolsko kuhinjo v Trbovljah Din 2000. Za ostali denar pa se je preskrbelo topla obleka in obuvalo in sicer na šoli: trg Trbovlje: 74 dečkom in 85 deklicam na šoli Trbovlje—Vode: 53 dečkom in 84 deklicam in na šoli sv. Katarina 5 žoljarjem. En neimenovani dobrotnik je podaril konferenci 1000 za potrebno obleko in obutev za 1 dečka in 1 deklico. Skupaj je torej naša konferenca l. 1930. izdala za uboge Din 30.178.

Vsem dobrotnikom naših revežev najprisklenejša zahvala ter uljudna prošnja: Ostanite naši konferenci tudi z naprej zvesti in pridobivaje še novih dobrotnikov.

Z Vincencijevim pozdravom — odbor. Gori navedeno naše letno poročilo smatramo za odgovor »Delavski politiki, ki je pred časom v dveh številkah nekako zavito omalovaževalo delo Vinc. konference, češ da delamo s podporami nekako razliko v izdajanju podpor. Seveda to trdi sam dopisnik »Del. politike iz Trbovlj, gotovo pa ne siromaki, ki list čitajo in so bili njihovi otroci deležni izdanih podpor, kar so tudi sami smatrali za potrebno nam sporočili. Več dejanja in manj kritiziranja ustanov, ki siromakom pomagajo, lo naj bi bil namen socializma v pravem pomenu besede.

Akademija. Splošno priznan dramski odsek Kat. prosv. društva bo imel v nedeljo, dne 25. januarja, akademijo. Na sporedu bo: Petje, godba, deklamacije, predavanje in igra »Nevesta«.

Ježica

Hodnik ob Dunajski cesti, od Aleša proti savskemu mostu, je posula z drobnim peskom cestna uprava. To je gotovo hvalevredno, želimo pa, da posujejo tudi hodnike od Ruskega carja proti Ljubljani.

Motorno brizgalno si bo nabavilo tukajšnje gasilno društvo. Tako so odločili in sklenili na zadnjem obnem zboru.

Film Rin-Tin-Tin, sijajno delo filmske tehnike, bodo predvajali v Društvenem domu v sredo in v četrtek zvečer. Za naš kraj bo ta film senzacija prve vrste, ki bo k predvajanju privabila gotovo množico domačinov.

»Črnošolec« bodo igrali prihodnjo nedeljo, 25. januarja.

Društvo »Rdeči križ« se je osnovalo v nedeljo popoldne. Zborovanje je sklicalo županstvo, prisostvoval pa mu je poleg mnogih domačinov tudi g. okrajni glavar dr. Andrejka in g. Mahnerič, delegat Centralnega Rdečega križa iz Ljubljane, ki je zbranim razložil namene in cilje društva. Za predsednika krajevnega odbora Rdečega križa na Ježici je bil nato soglasno izvoljen občinski tajnik Franc Sever, za odbornike pa župnik Košir, šolski upravitelj Germek, L. Noveli, Franc Strah, Dovič Marijan, Dovič Ivanka, Ivan Ramovž, Ignacij Plevnik, Miha Dimnik. V nadzorni odbor so bili izvoljeni okrajni sodnik dr. Bizjak ter ekonomski MeKindel in Ignacij Šubelj.

Kočevje

Umrli je g. Lončar Ivan, bivši mesni župan in nadpreglednik fin. kontrole v p. v svojem 65 letu starosti, previden s sv. zakramenti za umirajočce. Pogreb rajnega se je vršil v nedeljo, 17. t. m. Bil je veren mož in splošno priljubljen. Naj počiva v miru! Žalujočim ostalim naše sožalje.

Vincencijeva konferenca vabi na svoj redni letni občni zbor, ki bo danes, torek 20. t. m. ob 8 zvečer v župnišču, l. nadstr.

Škofia Loka

Prosvetni večeri, s katerimi je začelo tukajšnje katoliško društvo, so bili prav dobro upeljani zadnji četrtek z zdravstvenim predavanjem o sozilih in njih obolenjih. Predavanju se je udeležilo nad sto oseb, ki so napeto sledili krasnim izjavam izkušenega zdravnika. Tudi za prihodnje take večere je pripravil prvovrsten program. Sredi februarja bo prosvetni večer posvečen veleakutnemu vprašanju o skavtizmu, na katerega je sedaj opozarjamo.

Izpolnitev kanalizacije v vojašnici bo kmalu izvršena. Tozadevni ogledi so se že vršili.

Cerknica

Les. Lesna kupčija preživlja sedaj hudo krizo. Les je padel v ceni več kot za polovico. Lesa stoji vse polno po žagah in skladiščih, ker ga ni mogoče spraviti na trg. Pri ljudeh se to precej pozna, še celo tistim, ki so včasih imeli vsaj pri prevažanju lesa svoj skromen zaslužek. Čudno je pa pri tem, da se drva za kurivo niso nič pocenila.

Cerkveni vestnik

V Križankah drevi ob osmih sestankih ondote moške Marijine kongregacije.

Maribor

Še o gledališču

Veliko žrtvuje mariborska mestna občina za mariborsko gledališče. Žrtvuje za to, da bi se blagodejnost vzbujanja ter razvijanja smisla za pravo umetnost, pa tudi proučevanja nacionalne kulturne samozavednosti neke poznala. Pa se prav nič ne čuti. Davkoplačevalci ter njih predstavniki v mariborskem občinskem svetu se s polno upravičenostjo vprašujejo, čemu postavka 121.269 dinarjev v letošnjem proračunu. Jedro vprašanja je v izboru del. V tem pogledu se opaža, da se naknadno vtihovaljajo v repertoar stvari, ki niso nikdar bile na repertoarju; na drugi strani pa se ob pričetku sezone napovedujejo dela, ki jim je že vnaprej usojeno, da ne bodo zagledala belega dne. Zadeva abonementov je, v kolikor so pripravljeni vse to prenašati. Sestava repertoarja ter njega izvedba je tako delikatna stvar, da je treba vseine presojiti in pa odločitve tudi s pomočjo zastopnikov občine, ki nosijo za vse, kar se zaenkrat mimo njih uprizarja, posredno odgovornost. Svoje je bil izvoljen nek gledališki odsek mariborskega občinskega sveta, ki so ga pa pred dvema letoma nemarno pozabili pospremiti na njegovi poslednji poti. Ta tih likvidacija ni bila niti najmanj na mestu. Tako se je moralo zgoditi, da se je prvokrat ob obstoja Narodnega gledališča v Mariboru neka predstava v nedeljo izživljala. Izživljala od strani idealno mladine, ki se zaveda, kaj lahko gledališče nudi in česa ne sme. Prav usodopolna zabloda pa bi bila, ako bi ti ali oni menili, da so tisti, ki so dali izrazu svojemu ogorčenju vsi, ki lahko dvignejo obožbo proti temu, kar se tukaj dogaja. Nejevolja je vsesplošna. Kopica vprašanj je, ki so navzle svoji bridki aktualnosti ostala neresena. Boge, kje je treba iskati vzrokovi; nemara v nesposobnosti?

Grdo sta ravnala dva mlada fanta iz Dolge. Spravila sta se na 42 letno Antonijo Jurčičovo ter jo potolkla na tla. Prizadejala sta ji tako težke poškodbe na celim telesu, da so jo morali prepeljati v bolnišnico. Razen tega sta ji strla desno roko. Oba fanta sta že aretirana.

Mariborski invalidi imajo v nedeljo dne 25. t. m. ob 9 v dvorani Prosvetne zveze na Aleksandrovi cesti 8 svoj redni občni zbor. Pravico prisostvovanja imajo vsi redni člani, ki so poravnali članarino za leto 1930 in ki so zaščiteni po invalidskem zakonu.

Težko ranjenega so prepeljali včeraj v mariborsko bolnišnico 33 letnega posestniškega sina Josipa Šramla; pri nekem pretepu je zadobil nevarno ranitev z nožem v levo stran lica. Povzročitelje pretepa so že izkuknili.

Jugoslovanska strokovna zveza nadaljuje nocoj s svojimi predavanji. Na sporedu je zanimivo predavanje o Češkoslovaški republiki s skriptičnimi slikami. Priidite točno, ob pol 20 na Koroško cesto 1.

Mariborski prevozniki imajo v soboto dne 24. januarja ob 19 svoj redni letni občni zbor in sicer v prostorih restavracije Halbwild v Jurčičevi ulici. Dne 23. januarja ob 15 v mestni plinarni pregled vseh osebnih avtomobilov. Vsi avtoizvoški se pozivajo, da se ob navedenem času predstavijo komisiji s svojimi avtomobili.

Igra narave. Včeraj je gđ. Agata Horvat izkopala na vrtu pri Zadrugi gospodarski banki izpod snežne odeje dva prav lepa nageljčka. 20. januarja!

Mariborski Priekli obhajajo dne 7. februarja svečano gostovanje in sicer pri Roži. Pristnih priekliških gubanje ne bo manjkalo. Živeli mariborski Priekli!

Celje

Občni zbor društva »Rdeči križ« bo — kakor je že bilo javljeno — jutri, v četrtek, 22. t. m. ob 18 v posvetovalnici mestnega magistrata.

Redna seja celjske občinske uprave se bo vršila pod predsedstvom mestnega župana g. dr. A. Goricanca v petek, dne 25. jan. ob 18 v mestni posvetovalnici po sledečem dnevnem redu: 1. Citanje sejnega zapisnika z dne 19. decembra 1930; 2. Poročilo pravnega in personalnega odseka; 3. Poročilo finančnega in gospodarskega odseka; 4. Poročilo stavbnega in vodo-regulacijskega odseka; 5. Poročilo odseka za občinska podjetja; 6. Morebitno poročilo še kakkega odseka; 7. Slučajnosti.

Vprašanje financiranja mestne policije je bilo predmet skupne seje zastopnikov mestne in okoliške občinske uprave ter predstojništva mestne policije. Kakor znano, bi morali po zakonu mestna in okoliška občina nositi vse izdatke za vzdrževanje mestne policije, kar predstavlja z ozirom na visino občinskih proračunov ter z ozirom na gnotno stanje prizadelih občin vsled razmeroma visokega staleža policije ogromno obremenitev teh občin. Na skupni seji je bil določen znesek, ki ga imata prispevati občini, obenem pa tudi stavljen predlog po redukciji osebja mestne policije z vpokojitvijo onih, ki imajo že dovolj službenih let.

Smrt odličnega obrtnika. Včeraj, 20. januarja dopoldne je izdihnil v coljski bolnišnici kiparski in pozlatarski mojster g. Jože Lapuh iz Zavodca, štev. 38 pri Celju. Bil je star komaj 34 let. Podlegel je zavrtni bolezni — jetiki. Pokojni Lapuh si je še le pred nekako dvema letoma ustvaril lastno kiparsko in pozlatarsko delavnico ter je slovel ne le kot soliden podjetnik, temveč tudi kot izborni rezbar, katerega dela so očitovala mnogo individualnih vrednot in tuptam celo resnega umetniškega hotenja. Naj bo vsledobri milostljiv njegovih duši!

Konjice

Dražba. Pred dobrim mesecem smo poročali, da je nagloma umrl gostilničar Jožef Strašnik. Te dni je bila njegova hiša na dražbi prodana za bajno visoko ceno 110.000 Din. Prav tako visoko je bil prodan živinski hlev, ki se nahaja na nusprotni strani ceste. Stane samos 78.000 Din.

Središče ob Dravi

Danes bodo igralci Ljudskega odra zopet igrali. Začetek ob sedmih in ob običajni vstopnini. Vprizorili bodo Gogoljevo komedijo »Ženitev«. — Igra nudi polno smeha in je za pustni čas ko ualjša.

Liutomer

Igro »Sinova maščevanje ali spoštuj očeta« bo vprizorilo Prosvetno društvo danes popoldne v Katoliškem domu. Igra je vzgojna, z lepo vsebino, vzeto iz grškega življenja. Priidite in pogledajte!

Samo navzgor. Bog ne daj navzdol! Bučno olje so je v zadnjem času prodajalo že pod 9 dinarjev liter. Sedaj so se tvaričarji bučnega olja kartelirali ter si imeli včeraj pri Ortu sestanek, na katerem so določili ceno 12,50 Din en gros ter skupno 2 embalažo. Sedaj smo pa radovedni, po čem bodo prodajali na drobno. Zdi se, da ne smejo cene v nobenem slučaju navzdol, ampak vedno samo navzgor...

JKAD Panonija. Druga seja častnega damskega komiteja bo danes ob 16 v Zadrugi gospodarski banki, prvo nadstropje desno. Naprosajo se tudi vse one cenjene dame, ki so bile zadnjice zadržane, da se današnje seje sigurno udeležijo.

Mariborski gostilničarji so si na ponedeljkovem občnem zboru izvolili nov odbor z A. Osetom kot predsednikom ter J. Povodnikom kot podpredsednikom. Iz poročila, ki ga je podal tajnik Peteln, je bilo povzeti, da šteje mariborska gostilničarska zadruga 102 člana gostilničarja ter 15 kavarnarjev.

Podlegel je poškodbam 26 letni Simon Grusevar, ki ga je finančni stražnik ob prestopu meje pri St. Lju ustrelil.

Nove evidenčne tablice za leto 1931 naj dvignejo pri predstojništvu mariborske mestne policije med uradnimi urami in sicer v sobi št. 11 vsi lastniki osebnih ter tovornih avtomobilov.

Proračunsko sejo je imel včeraj dopoldne okrajni kmetijski odbor za Maribor desni breg. Sejo je otvoril načelnik J. Florjančič, ki je pozdravil vse navzoče prav posebno pa okrajnega načelnika dr. Hacinca, ki je s tolikim smislom za blagostanje ljudstva šel odboru vedno na roko. Proračun okrajnega kmetijskega odbora izkazuje 170.695,90 dinarjev ter ravnateljsko izdatkov.

Avto je povozil v Hočah 16 letnega kijačevniškega vajenca Leopolda Verliča. Nezvest-nega so ga prepeljali v mariborsko splošno bolnišnico.

Pri sankanju se je ponesrečil petletni de-lavček sin Josip Binder. Zadel je ob drevo ter si prelomil levo ključnico. Zdravilo ga v mariborski bolnišnici.

Mestno kopališče bo prihodnji teden od 26. januarja do 3. februarja radi sušenja parnega kotla zaprto.

Svojevrsen dogodek bo za Maribor ruski večer prihodnji četrtek. Ne bo nas pital s svojo modrostjo in nam odkrival slovanskega sveta kak Nemeč kakor to rada prakticira v Mariboru neka slovenska institucija. V rusko miselnost in ruske razmere nas bo uvajal najboljši jugoslovanski poznavelec slovanske in največji prijatelj ruskega naroda vseuč. prof. dr. Grivec. Ta ruski večer bo obenem prva in morda tudi edina slovenska predstava 50 letnice smrti Dostojevskega, najbolj ruskega in najbolj krščanskega umetnika velikega ruskega naroda. Predavatelj bo odkril malo znano skrivnost, da je Dostojevski vezalo iskreno prijateljstvo z Vladimirjem Solovjevom, ruskim pesnikom in genialnim filozofom, največjim prerokom vesoljnega kršč. edinstva. Oba sta v prerokskem duhu napovedala krvavo revolucijo, ki se zdaj pretresa Rusijo. Zato bo predavatelj v pre-rskem siju teh dveh velikanih na podlagi prvotnega in izvirnega materiala posvetil tudi v sedanje ruske razmere. Predavanje bodo poslušale skriptične slike. Na sporedu so tudi glasbene točke in ruske pesmi. Kdorkoli misli in čuti slovansko, se bo udeležil tega dr. Grivevega predavanja o dveh prerokih krščanske Rusije, ki ga priredi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v okviru Prosvetnih večerov ob 8 zvečer v Zadrugi gospodarski banki.

Šenčur pri Kranju

Sport na kmetih krepko raste. Koloklube v Šenčurju tudi. Na občnem zboru je bil izvoljen za načelnika Celjer Ivan — strasten kolesar, ki noč in dan kolo vrti. Sportni podnačelnik je Vehovec Jernej. Prejel je kolesarsko iznizeh pri kolesarskem bataljonu v Ljubljani. Vzgojni podnačelnik Vehovec Janez je eden najidealnejših in najizobraženejših fantov pod šenčurjskim zvonom. Skrbel bo med člani za strogo jugoslovansko miselnost po gestu: »En Bog — en kralj! Ena država — en narod!« Tajništvo vodi g. Studen Peter z Visokega. Denar se zbira v Srednji vasi pri g. Stirn Josku. Koloklubi ima društvene prostore v Graiserjevi hiši. Vsi tamburisti so v »Koloklubu«. Vržejo tamburice čez rame, pa hajd na kolo v božjo naravo, kjer po veseli vožnji zabrenkajo živahno pesem — Bogu in domovini v čast! Ali more biti še kaj lepšega!

Zelo potrebna vloga! Tako je »Slovenec« z dne 14. t. m. pozdravil vlogo K. D. v Ljubljani, glasom katere naj se kmečki deci, ki se ni dosegla 18 let, prepove delo v tovarnah. Gre za usodo § 20. zakona o zaščiti delavcev. Vloga je je spočela v Šenčurju. Mnenja so deljena. Kajzarji in delavci so odločno proti! Vprašujejo, komu se bo reklo: »Ti si kmetiška deca. Ti ne smeš v tovarno! A ti si delavska deca. Torej v tovarno!« Tarunjo? Živi nam na kipe otrok. Pastirjev pa je treba le malo! Kdo nam bo redil otroke — brez zaslužka? Gruntarji: »Že pridejo prav pastirji. A le za silo! Hlapcev in dekel, ki so že nad 18, teh nam primanjkuje!« Izjavi ni jasno, bi se li kmetijska kriza z mladostniki kaj izboljšala. Pač pa nudi vlogo sredstvo za presukanje brezposelnosti. Marsikak breposeln družinski oče bi lahko stopil na mesto mladostnih delavcev! In moralna beda, ki sedaj teko konjuče našo mladino v vrvežu prezgodnje svobode, bi se voč ko za eno stopnjo dvignila!

Živnorejnska zadruga v Šenčurju se živahon giblje. Zimske tedne je izrabila v to, da je ocenila svo zadrugo živino o plemenski vrednosti ter uvedla matične knjige. Dobila je spet novega bika. Rodil se je v Svici. Ime mu je Fric. Prav dostojen deček! Zelo smo hvaležni ga okraj. kmetijskemu referentu Sustiču za blagohotno pomoč in stvarne nasvete!

Iz društvenega življenja

Članicam ženskega akademskega pevskega zbora javljam, da se vrše pevske vaje odslej redno vsako sredo in petek ob 19 brez akademskih četrta, na univerzi v balkonski dvorani. Tudi ostale tovariške, ki bi imele veselje do lepe pesmi, se še lahko prijavijo, a najkasneje do petka 23. t. m. ob navedeni uri. — J. Juvaneč, t. č. tajnica.

Prosveta Krakovo-Trnovo v Ljubljani priredi drevi ob 8 v društvenem domu, Korunova ulica 14, na VII. prosr. večeru »Koroški večer«. Na sporedu je zanimivo skriptično predavanje o naših koroških bratih. Predava tajnik prosvetne zveze g. Vinko Zor.

Znamenita fara St. Vid na Dolenjskem

Ena največjih župnij v Sloveniji je St. Vid pri Stični. Pa ne samo po svoji razsežnosti je znamenita, ampak še veliko bolj po svojih drugih svojstvih. Razprostira se več ur hoda ob veliki državni cesti Ljubljana—Novo mesto, med litijsko-višnjegorskim hribovjem in Suho Krajino od Stične do St. Lovrenca ob Temenici, vsekoli na imenitnih zgodovinskih tleh, na katerih so bili naseljeni v davnih dobah prazgodovinski narodi, posebno Iliri in Kelti, ki so zapustili svoje sledi v različnih oblikah in najbolj v močolah in mnogostevnih grobovih ali gomilah pri vaseh Glogovici, Arčiča vas, Griže in Vrhopolje. Tik pred svetovno vojno so mnogo teh gomil razkopali, številne arheološke izkopanine pa so šle — žal — večino — tujino, nekaj jih je morda še na gradu Bogosperku in za te bi se morale pobrigati poklicane oblasti, da se ohranijo kot za naše kraje značilne starine.

Pozneje so tukaj nastopili Rimljani, blizu župnijske vasi so imeli svoje utrjeno naselbino Acerbone (= ad acervos = pri gomilah) in v ru-pah pri Petrušni vasi ter na Farovškem hribu pri St. Vidu so bili mnogoštevilni rimski grobovi, ki so se večinoma že opustili po nepoklicanih »starinoslovcih« v škodo starih spomenikov. V narodnem muzeju v Ljubljani je v pritličnem mostovžu vzidan velik, dobro ohranjen rimski nagrobni spomenik z latinskimi napisom, izkopali so ga iz zidu šentvidskega župnišča; nad St. Vidom je stala močna rimska vojaška postojanka (tabor) na Gradščem, ki je stražila pokrajino predvsem glavno rimsko cesto Emona (Ljubljana) — Sictum (Sisek).

Tudi v zgodnjem srednem velu je stala na mestu sedanjega St. Vida utrjena naselbina — opidum Sancti Viti — in tu je nastalo že zgodaj velika fara, v katero spada danes 21 cerkev — podružnic. Izmed teh so najimenitnejše cerkvice na Muljavi in na Pristavi. V muljavski cerkvi so znamenite stare stenske slike (freske) in silno dragocen baročni altar Vnebovzvetja D. M., za katerega je v predvojnem času ponujal muzej v Londonu nad 20.000 zlatih goldinarjev; pod to podružnico spada tudi del rojstne vasi našega slavnega pisatelja in politika Josipa Jurčiča. Na Pristavi stoji cerkev sv. Lamberta na zelo lepi razgledni točki in v njeni bližini so ostanki gradu, kjer je živel vojvodinja Virida, mati zgodovinsko znane-govjode Ernesta Zelnzekega (1377—1424); Virida »gospa iz Pristave« je pokopana v Stični, kjer ob-stoji še sedaj v samostanski cerkvi njen spomenik pri velikem altarrju.

Izredno se odlikuje župnija Sv. Vida, ki je bila pred zgradbo dolenjske železnice precej od-daljena od svetovnega prometa, z dolgo vrsto svojih faranov, ki so se zrpeli nad svoje rodno kmet-sko pokoljenje. Prednjači po starosti in odličnem mestu zgodovinska osebnost dr. Marko Gerbec (Gerbecius), znamenit kot zdravnik-znanstvenik, predhodnik in soustanovitelj najmodernejše in pre-važne panoge obhigijne ali zdraviljenja. Njegova dela so utirala na tem polju takrat še neznanu pota modernega zdravstva, kateremu se mora zahvaliti človeštvo, pa tudi vsa domača živinorejza za pre-j komaj sluten napredek v korist zdravlja in življenja. Marko Gerbec se je rodil v St. Vidu tik župne cerkve, ime »pri Gerbec« je še danes znano, služ-boval je kot mestni fizik v Ljubljani, bil predse-dnik »Akademije operozov«, ki je bila takrat naša univerza (visoka šola) in središče vsemu znanstvenemu življenju naše ožje domovine. Bil je tudi velik dobrotnik, posebno dijakom rojstne fare, nje-gove ustanove obstoje še dandanes in čakajo na ob-novo po vojni; tudi drugače je živel in l. 1718 umrl v Ljubljani kot veren kristjan, katerega ni omamil velik njegov znanstveni sloves; njegove knjige hrani tudi naš narodni muzej v Ljubljani.

Med župljane Sv. Vida štejemo dalje tudi škofa Frančiška Ksav. Kutnarja, ki se je rodil v Temenici pri Markotovici. Bil je vladika krške škofije na Koroškem od 1843 do 1846, radi slabega zdravlja moč na svojem odličnem mestu ni mogel uspešneje delovati.

V poznejši dobi imamo iz naše fare šolskega nadzornika-duhovnika J. Lesjaka, ki se je pa kljub svojemu pokolenju izneveril slovenski narodnosti. — Odlično naroden duhovnik iz te župnije pa je bil poznejši novomeški kanonik France Spendal, pisatelj in sošolec Josipa Jurčiča, ki mu je bil po rojstnem kraju sosed; kanonik Fc. Spendal se je rodil na Polju pri Muljavi (»pri Tičkovih«), bil je dolgo vrsto let župnik v Trzinu, takrat še hudo nemškutarskem, vsled česar je moral imeti sloven-ski duhovnik precej odločnosti. Znamenit šentvid-ec je tudi »samoslovitelj in urednik« Slovenca, du-hovnik Jožef Jerič, rodom iz Gradščem nad St. Vi-dom, tih in skromen, toda odločen mož, kateremu bi bilo treba še spodobnega literarnega spomeni-ka, dalje priznani in priljubljeni pripovedni pisat-elj Ivan Zorec, rojen v Malem Gabru št. 7 dne 25. julija 1880. Prav sedaj Ivan Zorec piše za slo-ven-ske večernice zanimivo povest »Beli menih« o Stični in stškem samostanu. Začenja se v 12. sto-letju. Izšlo bo več knjig.

Potem je precejšnja vrsta duhovnikov iz raz-nih vasi te župnije: pred vsem prvi trsteniški župnik Ign. Gregorič, znamenit govornik, rojen l. 1885 v Temenici; Gorec Frančišek, umrl kot žup-nik v Badesni (Istrija); Klemenčič Miha, umrl župnik nemškega viteškega reda v Crnomlju; Kralj Matija, župnik v Tunjcih pri Kamniku; Krem-žar Josko, katetel v Senju na hrvaškem Primorju; Kutnar Ignacij, župnik na Raki, umrl na Čatežu; vojaški kurat Marinič Ignacij; župnika-bratranca Medved Anton, sedaj župnik pri St. Jurju poleg Grosupljega, in g. Medved Janez, župnik v Zlatem polju; potem g. javorski župnik Rojce Anton.

Redovnika sta 2 od tu: kapucinec o. Donat Župančič, »Lovrovec« iz St. Vida, in frančiškan o. Inocenčič Koprivce.

Kot bogoslovca sta umrli: Antončič Jože in Golf Ivan.

Šentvidski rojaki so nadalje inteligentni-lajiki: veliki župan ljubljanske oblasti dr. Miroslav Lu-kan; srednjšolski direktorji (vladni svetniki): An-ton Černivec, strokovni pisatelj v Ljubljani; Igna-cij Fajdiga, bivši gimn. ravn. v Kranju; Ivan Mar-keč, bivši ravnatelj na učiteljsku v Kopru. Dalje ravnatelj drž. monopolne uprave v p. Josip Man-delj, bivši dež. mon., cenjen in priznan v gospo-darskih zadevah. Tudi prvi ravnatelj Narodne ti-skarne Hugon Turk star. je rodom iz St. Vida. Od tu sta tudi dva odvetnika: g. dr. Frane Podobnik, bivši obč. svetnik v Ljubljani, tajnik Narodne vla-de in odlični javni delavec, nečak gori imenova-nega duhovnika Jožefa Jeriča. — Iz St. Vida je tudi živinovozdravnik Hugon Turk, drž. oblastni ve-terinarni referent v p.; tako tudi sodni svetnik g. Fran Kutnar, ki je služboval v Gospiču; umet-nostni zgodovinar dr. Stanko Vurnik, in strokovni učitelj in prefekt drž. kmet. šole na Grmu Ludovik Pau. Iz te fare so zastopniki učiteljskega stanu: nadučitelj v p. Josip Zajec, sedaj posestnik v Treb-njem; Josip Korban, šol. upravitelj in pisatelj v

Gornjem gradu in g. nadučitelj I. Kutnar, ki je služboval v Žužemberku.

Prav iz vasi St. Vida sta veleindustrijec Lov-ro Lavrič, ki je ustanovil veliko usnjarijo v Ko-njicah in g. Lovro Klemenčič, medicinec, Preporo-daš in izvoljeni poslanec v Kumanovskem.

Končno so zastopani tudi vojaki in mornarji: umrli stari stolnik France Kastelic iz Zubine, ki je služil tudi cesarja Maksimilijana v Mehiki; po-kojni Stanislav Lukan iz St. Vida, brat gori ime-novanega vel. župana in nadarjen artiljerijski čast-nik; mornarico zastopa pomor. viš. komisar Vik-tor Kristan.

Mnogo in tudi odličnih imen smo navedli v čast župniji sv. Vida na Dolenjskem, pa tudi v čast že davno blagopokojnim odličnim vzgojiteljem v cerkveni šoli, izmed katerih naj omenim le žup-nika Matija Kulavica, odličnega ekonomia in sad-jarja, beneficejta Janeza Stritarja, strica pisatelja in pesnika istega imena, ter zgledega nadučitelja in mnogoletnega župana Andreja Turka, moža red-kih lastnosti, katerega navajajo tudi šukljevi spomi-ni med znamenitimi pedagogi in ki je radi ne-zgode umrl v častitljivi starosti 95 let leta 1903 v St. Vidu.

Prednje vrste gotovo niso popolne, brez dvoja je izpadlo še marsikatero ime, če so živi, pa naj se oglasijo, radi jih bomo sprejeli med svoje.

Vsaj je mnogo, mnogo rojakov iz tukajšnje župnije v daljni tujini, posebno v Ameriki, ki de-lujejo v različnih poklih ter si brez dvoma vsi žele še enkrat slišati oni veliki zvon domače far-ne cerkve, katerega je ugrabila podivjana vojna furja in ki je tako slovesno in v dušo segajoče pel iz visokih lin prav posebno ob svetih praznikih in veselih dogodkih in plakal pri žalostnih pri-li-kah lepe fare.

H. T.

Radio

Islamska postaja.

V Meki se bavijo z mislijo, postaviti tam po-stajo, ki naj bi pozivala muslimane k molitvi iz središča islamstva.

Zanimiv banket.

Eden najbolj zanimivih banketov je bil brez dvoma banket, ki ga je priredila družba Heinz svojim 11.000 uslužbenec, ki se nahajajo po raz-ličnih delih sveta. Banket se je vršil ob isti uri, istočasno, z istim jedilnim listom, z isto godbo in nagovori. Predsednik Hoover je bil tudi med go-vorniki. V Ameriki se je vršil banket v Pittsburgu, ostali so se vršili v Londonu, Manchesteru, Liver-poolu, Bristolu, Leedsu, Hullu, Birminghamu, Edin-burgu in Glasgowlu, nadalje v Kanadi, Avstraliji, Franciji, Nemčiji, Španiji in Belgiji. Govore je je prenašala kratkovalovna postaja v Pittsburgu na valu 48 m in 25,4 m.

Toulouse močnejši.

Koncem preteklega leta je radio Toulouse povečal oddajno energijo na 15 KW.

Dvig števila naročnikov v Italiji.

Število radio naročnikov je narastlo v Italiji v zadnjem polgrednem letu za 219%. Stanje koncem novembra 1930 izkazuje število 137. 160.

Postaja Muhlacker.

15 dni po otvoritvi radio postaje Strasburg so otvorili Nemci nedaleč od francoske meje po-stajo Muhlacker. Smo pač v dobi, ko se vrši borba za povečanje energije in za razširjenje območja kulturnega vpliva raznih narodnosti. Nova postaja nadkriljuje postajo Königswusterhausen tako po oddajni jakosti, kakor tudi razširjenem slušnem območju. Zgradila jo je tvrdka Telefunken in se nahaja med Stuttgartom in Karlsruhe. Oddajna energija znaša 75 KW, valovna dolžina pa 360,1. Anteni sta napeti med dvema lesenima stolpoma v višini 100 m. Postaja je po kablu zvezana s Stutt-gartom in Karlsruhe.

V Berlinu poslušajo lahko postajo kar z de-tektoirji. Oddajne naprave vsebujejo 12 orjaških elektronk s 60 KW. Pred silno vročino, ki jo elektronke razvijajo, so jih morali zavarovati s svojevrsno hladilno napravo.

Programi Radio-Ljubljana

Streda, 21. jan.: 12.15 Plošče (solisti, du-najska glasba) — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Radio orkester — 18.30 Ing. dr. Mirosl. Kasal: Razvoj železobezonskih stavb od Moniera do danes — 19.00 Dr. Nikola Preobražensky: Ruščina — 19.30 Lite-rarna ura (France Vodnik: Knjiga v preteklem letu) — 20.00 Dr. Stanislav Vurnik: Slovenska narodna pesem in njen slog — 20.00 Radio or-kester — 22.00 Napoved časa in poročila.

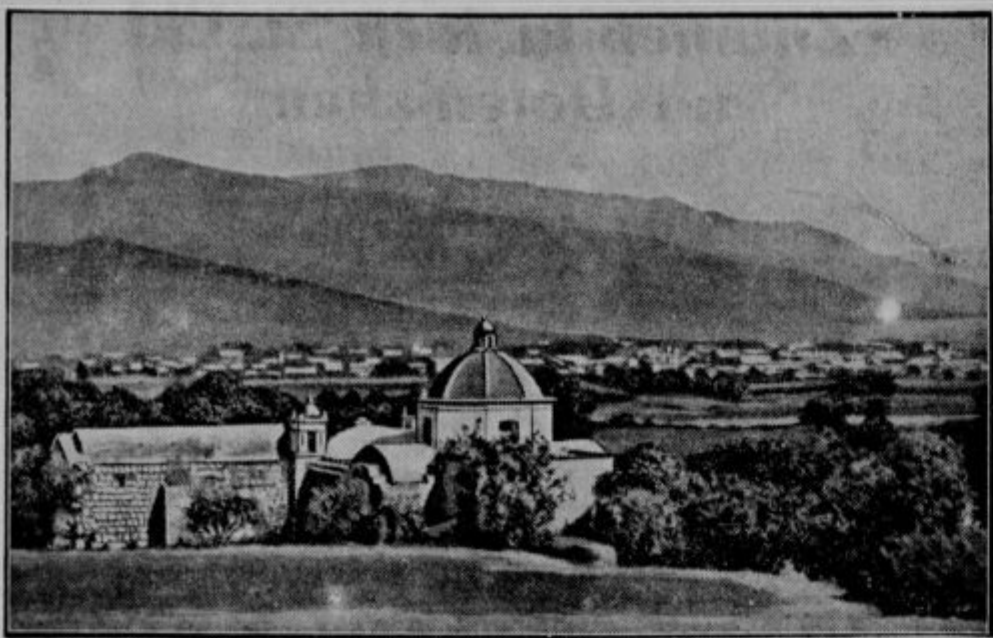
Četrtek, 22. januarja:

12.15 Plošče (slovenska in plesna glasba) — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Otroška ura, Manca Komanova — 18.00 Plošče — 18.30 Drago Ulaga: Gimnastične vaje — 19.00 Dr. Mirko Rupel: Srbohrvaščina — 19.30 Prenos iz Brna: »Morana«, opera (Gotovac) — 22.00 Casovna napoved in poročila — 22.15 Radio orkester.

Drugi programi

Četrtek, 22. januarja

Belgrad: 11.25 Plošče — 12.45 Radio orkester — 15.30 Otroška ura — 16.00 Opera »Boheme« na ploščah — 18.00 Lahka glasba — 19.30 Prenos iz Brna — 22.35 Večerni koncert R. orkestra. — Zagreb: 12.30 Plošče — 17.00 Koncert ruskih ba-lalajk — 19.30 Brno: opera — 23.40 Lahka glasba Budapest: 12.05 Radio kvartet — 17.45 Petje in piano — 19.30 Prenos opere. — Dunaj: 12.00 Opoldanski koncert — 19.35 Klavir — 20.00 Pesmi — 22.10 Večerni koncert. — Milan, Torino: 12.15 Pestra glasba — 16.35 Otroški kotiček — 17.00 Plošče 19.30 Pestra glasba — 20.30 Simfonični konc. — 22.30 Komedija. — Praga: 19.30 »Morana«, opera v 3 dejanjih J. Gotovac (Brno) — 22.20 Orgle. — Langenberg: 17.30 Popold. konc. — 19.45 Operetna gl. — 20.30 Slušna igra. — Rim: 12.45 Lahka glasba 17.00 Komorna glasba — 20.40 Komedija — 21.00 vokalni in instrumentalni konc. — Katovice: 12.35 Mladinski koncert. 16.10 Plošče. 17.45 Koncert. 20.30 Lahka glasba 22.15 Koncert. — Muhlacker: 16.30 Radio orkester. 19.45 Vesel večer. 21.00 Klavir. 22.00 Koncert. — Lon-don: 14.00 Radio orkester. 17.15 Plesna glasba. 19.30 Simfonični koncert 21.35 Kvintet. 22.30 Plesna glasba. — Mor. Ostrava: 12.30 Praga. 16.30 Praga. 18.35 Kabaret. 19.20 »Morava«, opera (Brno). 22.20 Praga. — Leipzig: 16.30 Koncert. 21.15 Koncert (R. Schumann). 23.00 Plesna glasba.

Mestno mesto Oaxaca, ki ga je zadnji potres popolnoma porušil.

Človek z morskimi psi

Ameriški krotilec živali Ch. F. Adams pripoveduje: Pred 52 leti sem kot prvi začel dresirati morske pse in delam z njimi še danes, ko sem star 72 let. Morski psi so zelo inteligentni, manjka jim edino — govor. Kot deček sem bil dostikrat z ribiškim brodom ob alaški obali ter sem imel dovolj prilike opazovati te živali v svobodi. Predvsem sem občudoval njihovo mirno in složno čud, njihove skupne igre in pa brzino, s katero so se gibale v vodi ter lahkoto, s katero so si pomagale naprej tudi na kopnem. Ko se mi je po mnogih letih ponudila prilika, sem skle-

ob normalnih razmerah jim zadostuje komaj polovica te količine.

Morski psi so rojeni glumači in žonglerji. Kar sami občudujejo se se navadili igrati z žogo in čez teden dni jih je igra tako zajemala, da so se hoteli kar naprej žogati. Slednjič sem jih naučil, da so izvajali svoje umetnije na bobnih, tamburinih, ksilofonih, harmonikah, rogovihi itd. Tako sem imel skupaj svoj »glasbeni orkester« in sem potoval z njim križem sveta trideset let. Povsodi sem žel s svojimi morskimi psi največje uspehe, ljudje so bili navdušeni in krotilec živali so začeli moj zgled posnemati.

V svoji četi sem imel celih 34 let morskega leva samca — Gluta, ki je tehtal 500 funtov. Uiel sem ga, ko je bil dve leti star, ob oregonski obali, a pred par leti sem ga pokopal v Newyoriku, in bilo mi je pri srečo tako, kakor bi bil umrl član moje družine. Težko bom še kdaj našel morskega leva, kakor je bil Glut. Glut je znal vse, samo govoriti ne. Znal je do deset štetih in na vsako številko odgovoriti s tem, da se je s svojim ogromnim telesom prevalil preko nje. Tudi ni nikoli pozabil po jedi očistiti si zob z nohtovi svojih prednjih krempljev. Zadnjih šest let svojega življenja je bil Glut slep. Morski levi v poznejših letih pogosto oslepe. To pa Gluta pri nastopih ni prav nič oviralo, in bilo bi kruto, če bi ga bil izljudil od predstav in ločil od občinstva, na katerega se je bil navadil.

Francoski general Baratier, ki mu je Francija poverila nalogo, da nadzoruje Nemčijo glede oboževanja.

nil s kapitanom nekega ribiškega parnika pogodbo, da odplujemo loviti morske pse za dresuro. Kapitan je imel 1200 čevljev globoke mreže, s katerimi je dotlej lovil jesetre, in ravno te mreže so bile primerne za lovljenje morskih psov. Žal sem pri tem prvem poizkusu dobil le sedem živih psov, ostali so utonili. Takrat še nisem vedel, da more morskí pes ostati pod vodo največ 20 minut, morskí lev pa celo samo 10 minut. Tako smo mreže prepozno potegnili iz vode.

Sedmorico živih psov se misrval v Newyork; a kmalu bi mi bili vsi poginili, ker so proti jetništvu štrkali s strdanjem. Osem tednov so trdovratno odklanjali vsako hrano, celo najljubšo slaščico — losose in lokarde. Živel so zgolj od maščobnih rezerv v lastnem telesu. Nekega dne pa so začeli žreti in so požrli po 150 do 180 funtov rib na dan;

Brezposelni v Londonu prenočujejo pred palačo Buckingham.

Glut je ubogal samo mene in nič ni bolj sovražil nego — ženske. Nikoli ga nisem smel spustiti v stekleno omaro, če se je mudila v njem moja pomočnica, čedna mlada dama, s svojimi morskimi levi. Neki večer sem pomotoma odprl njegovo kletko, ko se je nahejala moja pomočnica s svojimi štirimi morskimi levinjami pri naskupu v vodnem bazenu. Glut je kakor blisk šinil iz kletke in po stopnicah, ki so vodile v bazen. Komaj sem imel čas opozoriti plavalko na nevarnost, ko se je Glut že pognal v vodo. Plavalka je hotela na nasprotni strani stopiti iz bazena, a Glut je bil hitrejši. Nedvomno bi jo bil s svojimi ostrimi zobmi raztrgal na drobne kose, če ne bi bile njene levinje v zadnjem trenutku opazile nevarnosti, ki je pretila njihovi gospodarici, in se vrgle med Gluta in njo.

Naj-ljubnejši morski lev moje čete se imenuje »Butt«. Dobil sem ga pred dvajsetimi leti eno leto starega. Z leti je postal čim dalje hudebnejši. Toda ni bil samo hudoben, marveč tudi neverjetno pogumen. To je kralj morij. Dasi so njegove čeljusti v primeri z onimi morskega volka, njegovega zakletega sovražnika, zelo uborne vendar odtehta njegova izredna hitrost in njegova hrabrost to pomanjkljivost v obilni meri.

Po zanesljivih podatkih je premerila čreda morskih levov progó od Beringove ožine do kalifornijske obali, torej 1780 ameriških milj, v 21 urah. Preplavala je torej povprečno po 83 milj na uro, katere brzine nobena druga žival ne doseže, tudi ptice ne. L. 1922. sta udrila v sydneyso kopaljšče dva ogromna morská volká, dolga skoraj po

20 čevljev in 1500 funtov težka. Niso jih mogli ne ujeti ne ustreliti ter so bili prisiljeni, kopaljšče zapreti. Slednjič me je naprosil moj gledališki ravnatelj Fuller, naj spustim proti volkovoma svojega leva Butta. Butt tehta ca. 140 funtov, in vrhu tega je bil tedaj že dvajset let v ujetništvu. Vendar sem privolil.

Morski roparici se izprva za Butta nista niti zmenili. Tembolj pa se je ta zanimal zanj. Ko je zasnoval svoj napadalni načrt, je sovražniku napovedal vojno. Boj s prvim volkom se je vršil na dnu pod lesenim mostom, tako da ga ni bilo mogoče opazovati. Držal sem uro v roki. Predno je potekla minuta, je priplavalo na površje raztrgano truplo morskega volka.

Boj z drugim volkom se je vršil sredi kopaljšča, tako da smo ga mogli natančno

Sani na jadro za sankanje po ledu. Tovrstne tekme se vrše vsako leto pri Angerburgu v Vzhodni Prusiji.

opazovati. Bila je najgrozovitejša in najhitejša smrtna borba, ki sem jo kdaj videl. Volk je prestrašeno švigal po vodi sem in tja. Butt se je pa vztrajno držal na sredini roparjevega trupa, in z brzino, ki se ne da popisati, trgal iz njegovega trebuha in hrbta velike kose mesa. Človek skoraj ni mogel slediti bliskovitim gibom leva v peneči se vodi. Grozotna slika neizprosne borbe med morskimi velikani! Kri je pordečila vodo. Predno je imel volk čas pomeriti se z levom, je bil že mrtev. Boj je trajal natančno 45 sekund.

Os'eparjeni sleparii

Zadnjič je objavil neki londonski dnevnik tak-le oglas: »Zlata moška ura, švicarski izdelek, precizijski stroj, se je našla. Dobiti jo je proti povrnitvi oglašnih stroškov pri Johnu Riderju, Greenwich, Longstreet.« Uspeh tega oglasa je bil presenetljiv. Na vse rano se je že oglašil neki gospod častitljive zunanosti in povedal, da je izgubil dragocen časomer, družinski spomin. Najditelj mu je pokazal uro in gospod jo je spoznal za svojo, plačal oglašne stroške in z uro odšel. Takoj za njim se je oglašil drugi in tretji in tako dalje — in vsak je v uri spoznal svojo lastnino, plačal odškodnino za oglas in dobil uro. Nič manj nego 24 ur je oddal najditelj — in imel pri tem še lep dobiček. Mož ni bil našel nikake zlate ure, marveč je kupil lepo zalogo ur iz tombaka — po 5 šilingov komad. Za oglas je zahteval od vsakega »lastnika« namisljene zlate ure znatno več. Navihane je pri tem vedel, da bo varen tudi pred oblastmi, ker se ga nihče izmed opeharjenih sleparjev ne bi upal ovaditi.

Komunistične želje

Glasilo komunistične mladinske zveze »Komsomolskaja Pravda« je te dni objavila članek: »Svet 1942. leta.« Članek podaja sliko, kako bo — po komunističnih domišljijah in željah seveda — čez deset let na svetu. V teku teh let bo proletariat zavladal po mnogih evropskih državah. Nove sovjetske republike se bodo pridružile sestavi SSSR. V Ameriki se bo kapitalizem še držal, a revolucija bo tudi tam že na pragu.

Kulturni obzornik

Pregled „Plebanus Joannes“ v češkem prevodu

V založbi R. Prombergerja v Olumucu je pravkar izšel češki prevod znamenitega zgodovinskega romana Ivana Preglja »Plebanus Joannes«, ki ga je oskrbel znani ljubitelj slovenskega slovstva, Bohuš Vybiral.

Ni dvoma, da bo to reprezentativno naše slovstveno delo v tako vestnem in lepem prevodu, kakršen je Vybiralov, našlo med češkimi ljubitelji knjig mnogo prijateljev in občudovalcev. Posebno pa pozdravljamo prevajalčev kratek opis avtorja romana, Ivana Preglja, ki je natanjen na zadnjih straneh knjige. Jasno in točno je karakteriziran pisatelj v svojem sedanjem položaju v slovenskem slovstvu, nakazuje so literarne prilike, iz katerih je izšel, iznesena je svojkost njegovega umetniškega ustvarjanja in navedena so vsa njegova glavna dela.

Naše slovstvo, ki je po Cankarjevi smrti imelo v Čelih le še redke prevode (med temi gre morda največja važnost Finžgarjevemu romanu »Pod svobodnim solncem«, ki je pred nekaj časom izšel), se z imenom Ivana Preglja zopet dostojno in polnozvočno uveljavlja pri bratskem narodu. Želimo, da bi temu sledili še mnogi prevodil!

Dr. Ivo Cesnik: Pogodba

Kmečka komedija s petjem v 3 dejanjih

(1930, Založila Stavbena zadruga »Prosvetni dom« v Novem Mestu.)

Nekdaj zelo plodoviti pisatelj dr. Ivo Cesnik, ki ga imajo zlasti Mohorjani še v lepem spominu, je po vojni skoraj popolnoma utihnil. Bog vedi zakaj — marsikatero obetajoče ime se je nenedoma izgubilo — naj spomnim le na Majcena in Velikonjo — in gre njih delo že skoraj v pozabo, kar je velika škoda. Ako se je Cesnik zdaj spet oglašil — pravkar je izšla na novo njegova kmečka komedija »Pogodba« — ne morem prav verjeti, da pomeni že to dejstvo samo Cesnikovo vstajenje v našem slovstvu, da se je morda njegova pisateljska žilica zopet napela in da ga smemo z veseljem pozdraviti, polnega nactov in osnutkov, kakor bi si ga želeli. Zdi se mi vse prej, da je bil povod izdaje »Pogodbe« rajši povsem zunanji, da je hotel dr. Cesnik seči stavbni zadrugi »Prosvetni dom« pod pazduho, kar je sicer plemenito in lepo dejanje, pa vendar ne baš tisto, ki ga pričakuje ljudstvo od pisatelja, ki si je že napravil svojo pot, potem pa stopil na stran.

A to premišljevanje prav za prav ne sodi sem. Ogledati si moramo kmečko komedijo »Pogodba« in ziniti o nji, dasi si morda natihem še dalje mislimo, da bi bilo dobro, ko bi ta prilika dala pisatelju pobudo, da zopet zastavi svoje izkušeno in medtem v življenju gotovo dozorelo pero za tehtno in novo delo.

Prvo dejanje sem čital z velikim užitkom, ne morda zato, ker bi bilo novo in izvirno duhovito, kar Cesnik podaja v njem; marveč sem povsem jasno videl pred seboj pristno, v neštetihi podeželskih odrih stereotipno zasidrano — kos naše kmečke duše postalo — slovensko kmečko »com-medio dell' arte«. Figure so pristne: lepo dekle — Colombina — melanholično zaljubljeni fant — Arlecchino — komični snubec — Bertoldo — godec Gaber — bulfo — oče stiskač, mati dobričina itd. Zanjka, ki obeta veselo razvozlanje, zastavljena kakor se že po značaju nastopajočih oseb sama od sebe suče — vse v vsem lepa tradicionalna kmečka komedija v zasutku.

Bil sem je vesel zaradi tipičnosti, ki ima v sebi zdravo jedro in — domačnost.

A jojmene — že drugo dejanje je padec. Na široko razpleteno dejanje se izgubi brez vsakega nadaljnega zapletljaja v podrobno prikazovanje izvršitve nameravane šale, ki bi z enim, dvema stavkoma bila pojasnjena in je gledavcu tudi že več kot jasna že v začetku drugega dejanja.

Zadnje dejanje pa pade docela iz okvira. Pred sodnijo in na podlagi resnega paragrafa — niti sence kakega humorističnega ali satiričnega pretiravanja — se vsa šala prežvekuje in izgubi še tisto trohico duhovitosti, ki je bila v kal prvega dejanja položena.

Ne, »Pogodba« je po vsem enodejanka — in kot taka bi utegnili postati ena najprivlačnejših naših kmečkih komedij. Kam pa naj denemo ves dolgi rep drugega in tretjega dejanja, ki prvemu zdravo glavo požira?

V pomanjkanju kmečkih iger bodo pa podeželski odri kljub temu nedostaku radi segali po »Pogodbi« in gotovo je, da bo pri holikor toliko spretni režiji že v sedanjih obliki imela uspeh.

Nikakor pa ne bi škodilo, če bi dr. Cesnik vzel stvar še enkrat v roke in napravil graciozno enodejanko, ki bi tudi njegovemu imenu delala tisto čast, kot jo zasluži.

s. š.

Otrok. V prihodnjih dneh izide II. zvezek kanonika Volca vzgojne knjižice »Otrok«. Kakor je l. zv. srečela kritika z vseobčo pohvalo, tako bo zadovoljil tudi II. zvezek vse prijatelje in vzgojitelje naše mladine. Poljudno in praktično, v fini obliki in gladki besedi, ki smo je vajeni pri vseh spisih Volčevih, obravnava ta knjižica napake vzgojiteljev (očetov, mater, očmov in mameh, bratov in sester, starih v družini...) pri vzgojnem poslu, pa tudi hibe in strasti, ki se prej ali slej več ali manj pokažejo na vsakem otroku (trma in neobgljivost, gizdavost, pohlepnost in tatinstvo, nevoščljivost, lažljivost, jezo, počutnost itd.). Tudi o otrokovi osebnosti glede na spol, starost in temperament ima knjižica važna poglavja. Priporočamo to dragoceno delo zlasti našim duhovščini v dušnem pastirstvu, da jo pridno rabi pri pouku za matere — nemška literatura ne nudi nič tako praktičnega — za pouk ženinov in nevest, učiteljem — vzgojiteljem za uporabo pri rodbinskih večerih, pa tudi vsem staršem, da se pouče, kaj je pri njih vzgajanju še izboljšati in kako, da jim bodo vzrasli otroci v čast in veselje. V knjigarni Ničman bosta v kratkem oba zvezka tega dela v lični vezavi na razpolago: zanesljiva vodnika na najvažnejšem torišču družinskega življenja. Na čelo teh prekristnih knjižic bi napisali Slomskove besede: »Bog nas varuj troje nesreče: skopih starišev, katerim se denar bolj smili kakor otrok, zanikarnih staršev, kateri nimajo za otroke nobene prave skrbi in divjake izredijo. Bog nas varuj slabo izrejenih otrok, oni so največja nesreča.«

Pri otročinu v prstih

Vam da olašanje in ozdravljenje domače kura s Pistyansk m b'atnim obklaikom »Gama Kmpre«.

D bi se v vsaki »ekani in drogeriji Skladišče: DROGFRIJA GREGORIC LJUBLJANA Presernova ulica 12

Katedrala v mehiški prestolici.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par Najmanjši oglas 5 l. in. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor znanost! Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo!

Službe iščejo

Mlinar

mlad, izučen, marljiv, išče službo. Naslov v upravi pod št. 517.

Mladenka

poštenih krščan. staršev išče mesta kot vajenka v trgovini z mešanim blagom, kjer bi imela vso oskrbo. Ima 8 razredov osnovne šole. Naslov v upravi pod št. 549.

Vzgojiteljica

vrtnarica išče službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 662.

Deklica

stara 15 let, išče mesta učence v trgov. z mešanim blagom, najraje na Dolenjskem. Naslov v upravi pod št. 641.

Službodobe

Šivilja

z obrtno pravico dobi stalno mesto poslovočinje. — Ponudbe pod »Zmožna« na upravo.

Poslovodja

za veliko prvovrstno pekarno se išče za takoj. V poslovanje pridejo samo sposobne, energične in trezne moči z večletno prakso. Ponudbe s prepisom spričeval poslati na Gradjanske pekarnice, Dalmatinska ulica 11, Zagreb.

Čevljarški pomočnik

za vsa dela se sprejme takoj. Hrana in stanovanje v hiši. Naslov v upravi lista pod št. 649.

Hotelska sobarica

se išče. — Istotam se tudi sprejme oseba, katere bi za to, da dobi kot zaslužek perje, vsako soboto večjo množino perutnine zaklala in osušila. — Ponudbe na Hotel in restavracijo »pri Belem Kranju« (Kajfež) Florijanska 4.

Kovaški

vajenec

do 15 let star, zdrav in priden — se išče. — Naslov: Westermayer, Kocenova 11, Celje.

Stanovanja

Stanovanje

in hrana se išče za dijaka četrtosolca. — Pod šifro »Dijak« št. 645.

Lepo stanovanje

2 sob, kuhinje, predsobe, balkon in pritlikline se odda takoj stranki brez otrok ali z odraslimi. Zelena jama, Tovarniška 21.

Komfort. stanovanje

3, event. 4 sob s kopalnico in drugimi pritliklinami se odda za februar ali marec. Ogleda se od 1 do 3 popoldne. Naslov v upravi lista pod št. 647.

Opremljena sobica

z elektriko in posebnim vzhodom, v centru, se ugodno odda. — Naslov v upravi lista pod št. 644.

Lepo stanovanje

s 4 sobami za februar, v termin se odda v drugem nadstropju. — Več pove kamnosek Vodnik.

Pouk

Čamernikova šoferska šola

Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto) Prva oblast. koncesionirana Prospekt zastoni. Pišite ponil!

Krojači, šivilje in nešivilje!

Dobrega krojenja se morete naučiti le v tečajih, ki jih vodijo obrtniki-strokovnjaki. Nov tečaj po Svečnic s pomladnimi modeli in kroji, brez katerih vam bo nemogoče delati garderobo. Pomočnikom in pomočnicam, ki se pripravljajo za preizkušnjo, specialen pouk. — Pouk je lahek, ker vsak učenec dobi učne zvezke s kroji, ki se jih uči. — Lastni modni salon, v katerem se lahko vadite v šivanju. — Obhlaveno dovoljeno Krojno učilišče, Ljubljana, Stari trg št. 19.

Vnajem

Skladišče

prilagodljivo za trgovino s kurivom vzajem v najem v Ljubljani. Dopise na inzeratni odd. »Slov.« pod šifro »Za takoj«.

Zakonski par

želi vzeti v najem v industrijskem kraju restavracijo ali boljšo gostilno. Cenj. ponudbe pod »Slo.« na upravo tega lista.

Staroznana gostilna

na najprometnejši cesti v Ljubljani, obstoječa iz več gostilniških sob, večjega stanovanja, kleti, prostora za baličanje, več vrtov in hlevov se takoj odda v najem z inventarjem vred. — Vprašati pri Društvu posestnikov. Sallendrova ulica 6, Ljubli

žago

venecijanko vzajem v najem. — Dopise se poslati na podružnico »Slovenca« v Celju.

Objave

Opozorilo preč. župnim uradom, učiteljem itd.

Zobundžija M., star 60 let, je prišel v Dravsko banovino razpečavati mojo priročno patent. knjižnico »Knjižgopraktik«. — Razpečava jo z reklam. oglasi in na moje ime, a nima, niti ni imel nikoli kakega pooblastila.

Makjanič D. Ante, Trpanj (Dalmacija).

Posestva

Hiša, vrt in gozd v občini Rakek, napredaj pod »1931.P.«

Enodružinsko hišo

in oral zemlje prodam na Dolenjskem, pripravno za upokojenca, krojača ali čevljarja. Cena 20.000 D. Naslov v oglasnem odd. »Slovenca« pod št. 648.

Hiša

hlev, vrt in stavbne parcele, se ugodno prodaj. — Poizve se v upravi »Slovenca« pod št. 665.

Prodaj hišo

s posestvom in gozdovi, primerno za kolarsko in kovaško obrt, na Gorenjskem, blizu kolodvora in farne cerkve. — Istotam napredaj motorno kolo s prikolic. — Poizve se v upravi lista pod št. 631.

Kupimo

Vrednostne papirje

srečke obligacije delnice kupuje upravitelj »Merkur« Ljubljana Šelenburgova ulica 6 II tel 30-52

Srebrne krone

staro zlato in srebro kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN - Ljubljana, Ilirska ulica 36 vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina

Staro železo

baker, medenino, svinec in vse druge stare kovine kupuje Stupica Franc, železnina v Ljubljani, Gosposvetska cesta 1.

Prodajmo

Med

ima napredaj Janšovec F., čebelar, Veržej, p. Križevci pri Ljutomeru.

Drva

odpadki od parketov oddana v vsaki količini parna žaga Lavrencić & Co. Ljubljana Vošnjakova ul. 16, za gorenjskim kolodvorom

Krojači, pozor!

Prodaj se dobro idoča krojačnica na dalmatinskem otoku zaradi odpotovanja. Sigurna eksistenca. Naslov se poizve pri upravi lista pod št. 524.

ROLETE

SPECIJALNA TVRDKA

ROLET

ZAHTEVAJTE CENIK VSEH VRST MEDOKENSKIH ZAVES

I. BERNIK

LJUBLJANA LINHARTOVA 16

Prašiče špeharje

sremske, od 10 do 11 Din kilogram prodaja v hlevih Mestne klavnice v Ljubljani Ivan Stojanovič.

Nove drsalke

št. 42, znamke Aislume, napredaj na Starem trgu št. 19, I. nadstr.

Pulti, dolge mize

in stalaže se bodo prodajale dne 23. t. m. popoldne od 2 naprej v Wolfovi ulici 12, dvorišče (Oražmov dom).

Spalne oprave

nove, hrastove, orehove, politirane, solidno izdelane, ceno prodaj Ferdo Primožič - mizarstvo in parkete, Trnovski pristan 4, Ljubljana.

Zaprto osebni avto

prav dobro ohranjen napredaj. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 646.

Hmeljevke napredaj

rabljene, 3200 komadov, polovica iz leta 1928., polovica iz l. 1929. Naslov v upravi lista pod št. 637.

Puhasto perje

čisto čohano po 48 Din kg druga vrsta po 38 Din kg čisto belo gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg Razpošiljam po poštne povzetju L. BROZOVIC - Zagreb, Illica 82 Kemična čistilnica perja

Cenj. župni uradi

Vrv za zvonenje

prodaj po jako ugodni ceni, dolgo 37 m, debelo 4 cm. — Poizve se pri upravi »Slov.« št. 613.

Volna, bombaž,

nogavice in pletenine v veliki izbiri pri Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica 4 in Stari trg 12.

Modroce

vrhne iz la atrika močni blafo Din 260 — mreže - postelne odeje žimo - cvilnih naicene kupite pri

Rudolf Sever

Lubljana Marlin trg 2

Telefon 2059

Premog suha drva
Pogačnik, Bohoričev ulica 5

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri A. & M. ZORMAN Ljubljana Stari trg št. 32

za
1a tril premog
suha drva
ali hoka
kličite tel 2056
oz. naročite v
Wolfovi 1 pri
Dom. Čebin

Oves in koruzo

kupite naicene pri tvrdki A. VOLK LJUBLJANA
Naslova mesta 24
Veletrgovina z žitom

Najboljše kupite

Nogavice, damske in moške rokavice, damsko in moško perilo Bengerievo, puloverje, teovnike (vestje) žepne robce, kravate, ovratnike, srajce, šifone, glote, čipke, vezene gume, DMC prejice, ročne torbice, aktovke, dežnike, športne ter toalet, potrebščine le pri

JOSIP PETELINC - Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika, ob vodi

PERZIJSKE PREPROGE

Špedicijska tvrdka R. Ranzinger, Ljubljana, prodaja izpod cene 15 komadov starih lepih, prvovrstnih perzijskih preprog, katere so bile pri njej zastavljene. — Ogleda se jih lahko vsak dan, razven nedelje, od 8. do 12. in od pol 14. do 18. ure.

Štev. 4570-XIV-1931.

Oglas

za izvedbo lesenih kanalov za zrak in ostali leseni pribor za hladilnice pri zgradbi klavnice v Zagrebu

se razpisuje s tem ponovna javna dražbena razprava potom niemenih ponudb za dne 14. febr. 1931 ob 11. uri dopoldne pri mestnem načelstvu v Zagrebu, II. nadstr., soba 75. — Podjetniki, ki bi hoteli prevzeti izvedbo navedenih del, naj oddajo svojeručno podpisane, z Din 100.— kolkovane in veljavno zapečatenne ponudbe osebno ali po zastopniku dne 4. febr. 1931 pri mestnem načelstvu v II. nadstr., soba 75. V ponudbi se mora navesti, da so ponudniki znani dražbeni, splošni in posebni pogoji, načrti in troškovniki, ter da smatra iste za sebi obvezne. Ponudbi treba priložiti potrdilo mestne blagajne o položeni kavciji, ki mora znašati 5% od ponudbene vsote. Podjetnikom, ki so nudili pri prvi dražbi, sedaj ni treba položiti nove kavcije. Ponudba veže ponudnika od časa oddaje do prejema obvestila o rezultatu, a najkasneje 3 mesece po izvršeni dražbeni razpravi. Ponudbe, ki v formalnem ali stvarnem pogledu nebi popolnoma odgovarjale pogojem razpisa, se ne bodo upoštevale. Mestno načelstvo se ne obvezuje, da bo obdržalo kako od stavljenih ponudb, temveč si pridržuje pravico odloka po svoji uvidevnosti ali pravo razpisa ponovne dražbene razprave. Pogoje, načrte in troškovnike dobe ali vidijo reflektantje mestnem grahenem oddelku, II. nadstr., soba št. 75 med poslovnimi urami, kjer lahko dobe tudi vse druge podatke.

Mestno načelstvo v Zagrebu,

dne 13. januarja 1931.

Mestni načelnik: Srkulj.

Prostovoljno gasilno in reševalno društvo v Kranju javlja tužno vest, da je preminul dne 19. t. m. njegov ustanovni in častni član, gospod

Dr. Edvard Šavnik

višji okrajni zdravnik v p.

Blagi pokojnik si je pridobil neveljavih zaslug za društvo, posebno za njega reševalni oddelek. Pogreb bo v sredo 21. t. m. ob 16.15 iz hiše žalosti. Vzorčnega in požrtvovalnega člana ohranimo v trajnem spominu!

V Kranju, dne 20. januarja 1931.

Odbor prostov. gas. in reš. društva Kranj.

Hans Dominik:

Moč treh

Roman iz leta 1955.

Minute so prešle. Nič se ni zganilo. Tedaj je začel slutiti resnico, domnevati in slednjič jo je spoznal. Jana je odšla iz lastnega nagiba iz Düsseldorfa. Šla je v kraj, ki ga je poznala kot dom trojke in potrolo jo je, ko ga je ugledala opustošenega in uničenega. Nihče je ni pričakoval tu. Brez pomoči leži tu v gozdu, brez varstva pred njegovo slo.

Stopil je iz gozda in se približal razvalinam. Neizmerna vročina je morala biti tu. Granitne klade, iz katerih je bilo zgrajeno kiklopsko zidovje Truworjeve hiše, so se bile stopile v steklasto sprijeto gmoto. Navaden ogenj nikdar ne bi bil mogel stopiti tega prakamenja. Tu je morala divjati telenergijska koncentracija. Nešteti tisoči kilovatov so se morali sprostiti v tem skalovju.

Dr. Glosin se je približal Jani. Hotel jo je dvigniti in jo odnesti s hriba, ko je zapazil telefonsko pripravo. Mikalo ga je, da bi poskusil aparat. Naenkrat je vtaknil in spojil elektronske žarnice.

In zaslišal je besede dobro znanega glasu, Silvestrovega glasu.

Bilo je ob štirih popoldne. Silvester je bil napel antene na tečaju in je iskal Jano. Iskal jo je na sliki leče in je ni mogel najti. Medtem ko je iskal z žarilnikom düsseldorfске ulice, je govoril besede obupa in ljubezni. Besede, ki jih je namenil Jani in ki jih je slišal Glosin.

»Jana, moja draga, kje si? Ne morem te videti. Tvoja soba je prazna... Iščem te... Vse mestne ulice, vsi trgi se vrste pred menoj na sliki. Le tebe

ni... Ne vem, kje si. Morda slišiš moj glas. Hočem te iskati, dokler te ne najdem. Ves svet hočem preiskati...«

Glosin se je ustrašil. Kako daleč je že uspela strašna iznajdba! Ves svet morejo opazovati na sliki pred seboj. Silvester išče v Düsseldorfu. Treba mu je le iskati v Linnaisu in videl bo svojega starega sovražnika in ima moč — Glosin ni podvomil niti za hip o tem — da ga sežge v prah in pepel. Vrgel je telefon od sebe, kakor da bi bil prijel za žareče železo. Proč odtoč. Čim prej stran od tega mesta, ki ga lahko v naslednji sekundi opazi trojka.

Planil je k Jani. Hipnotični zapah je bil strt. Jana je bila zopet izpostavljena njegovemu vplivu. Uporabil je svoje najmočnejše umetniške. Pogladi jo je z rokami po čelu in sencih. S skrajno silo si jo je podjarmil. Z njegovo pomočjo in na njegov ukaz je vstala. Na njegov ukaz je pozabila na vse, kar se je bilo zgodilo...

V nagli vožnji sta prispela z vozom v Linnais. Vozček je bil namenjen le za enega potnika. Med vožnjo jo je moral pritegniti tesno k sebi. Tu je dokončal svoj hipnotični vpliv...

Ko je stopila Jana v Linnaisu iz voza, je bila mirna mlada dama, ki potuje s svojim stricem. Ko zabrisan je bil spomin na Silvestra, na Truworjevo hišo, na vse zlo, ki ji ga je bil kdaj prizadejal Glosin.

Ko sta se vozila z železnico v Haparando, ko sta letela v zrakoplovu v Stockholm, je napravil Glosin še poslednje sklepe.

Izum, nevarni izum, ki je dal oblast nad svetom v roko enega samega človeka, je bil dogotovljen. Po besedah, ki jih je slišal v telefonu, ni smel nič več dvomiti.

Cir Stonard se je prekasno odločil za vojno. Tro-

jica ne živi samo, marveč ima tudi moč, da prekriža diktatorjevo igro.

Cas je, da se loči od Cira Stonarda in da pride k Angležem. Zato je potrebno, da gre v London. Toda Anglija je v vojni. Ves zračni promet je ustavljen. Proga Stockholm—London je brez življenja. Le jata sto tisoč vojnih letal leta ob angleški obali in je pripravljen, da uniči vsako vozilo, ki bi se bližalo po zraku Angliji.

Kdor je hotel na Angleško, se je moral poslužiti železniškega predora med Calaisem in Doverom. Stara proga Stockholm—London je bila že nekaj dni preložena na Stockholm—Calais.

Z zrakoplovom sta priletela Glosin in Jana v malo urah v Calais. Kolesa letala so sedla pri pristanju na tir, ki je stal ob njem vlak za London. Samo žična ograja jeločila letališče od kolodvora. Toda ni bilo povsem enostavno priti skozi ograjo. Onstran ograje, kjer je stal vlak, se je pritično že začnela Anglija. Anglija, ki se je nahajala v težki vojni. Bil je natančen pregled potnih listov. Mnogo jih je sililo k vratom, toda več ko enega so odklonili.

Dr. Glosin je imel časa. Stal je, z Jano pod pazduho, mirno na peronu in motril okolico.

Morje se odtod ni videlo. Bilo je oddaljeno tri kilometre. Vrh tega so zapirali silni ribniki razgled v tej smeri. Oni ribniki, ki so bili zmerom polni morske vode, in ki so se enaki nahajali na angleški strani preliva in katerih naloga je bila, da v malo minutah napolnijo predor. Za slučaj namreč, če bi nastali med Anglijo in Francijo vojni zapletljaji in bi poskušale v korakati čete z ene ali druge strani skozi predor v nasprotnikovo deželo. Dr. Glosin je opazoval naprave in se je prezirljivo smehljaj. Bile so zastarele. Danes se vojskujemo na drugačen način.

Novi banovinski proračun

Prva seja banskega sveta

Ljubljana, 20. januarja.

AA. Danes ob 10 dopoldne je g. ban dravske banovine dr. Marušič Drago v sejni dvorani TOI otvoril prvo zasedanje banskega sveta dravske banovine. Navzoči so bili vsi banski svetniki razen banskega svetnika g. poslanika dr. Alberta Kramerja, ki se je opravičil.

Najprej je g. banski svetnik Miroslav Senekovič prečital naslednje: Z odlokom od 9. januarja 1931 l. št. 378-1 je g. ban dravske banovine na podlagi čl. 6 pravilnika o organizaciji in delu banskih svetov odredil: 1. da se sestane banski svet dravske banovine na svoje prvo zasedanje dne 20. januarja 1931 ob 10 v Ljubljani; 2. da se bodo seje banskega sveta vršile v sejni dvorani zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani in 3. da se bo v zmislu določil čl. 11 pravilnika o organizaciji in poslovanju banskih svetov na tem zasedanju obravnaval predlog banovinskega proračuna dravske banovine za leto 1931-1932.

Obenem je s tem odlokom na podlagi čl. 14 odst. 2. navedenega pravilnika odredil na delovodjo banskega sveta Senekoviča Miroslava, banskega svetnika in za njegovega pomočnika Božiča Jerneja, banovinskega finančnega sekretarja.

Nato je g. ban dr. Drago Marušič imel na banske svetnike nagovor:

Najstarejši član banskega sveta, župan in gostilničar v Lokah pri Zusmu, g. Florijan Gajšek, je nato predlagal, naj se odpošlje Nj. Vel. kralju Aleksandru I. udanostna brzojavka, predsedniku ministrskega sveta generalu Živkoviču pa pozdravna brzojavka.

Brzojavka Nj. V. kralju

se glasi: Pod predsedništvom bana g. dr. Marušiča Draga zbrani člani banskega sveta dravske banovine si usojamo na svoji prvi seji izraziti Vašemu Veličanstvu svojo neomajno zvestobo in udanost z najiskrenejšimi željami za Vaš in Vašega visokega doma dobrobit. Trdno zaupajoč v vzvišeni in smotreni cilj Vaše vladavine dajemo obenem izraza svoji trdni nadi, da boste od Vas započeto delo narodnega in državnega zedinjenja dovedli do popolnega konca v srečo in procvit našega naroda in naše ljubljene države. V to ime Vam kličemo: Bog živi našega ljubljenega vladarja in kralja Aleksandra I. in Njegov Visoki dom.

Čitanje te udanostne brzojavke so vsi navzoči poslušali stoje ter z navdušenim odobravanjem sprejeli ta predlog.

Brzojavka predsedniku vlade

se glasi:

Pod predsedništvom bana g. dr. Marušiča Draga na svoji prvi seji zbrani člani banskega sveta dravske banovine Vas prisrčno pozdravljamo kot prvega sodelavca našega ljubljene vladarja kralja Aleksandra I. Obenem upamo in želimo, da bomo s svojim delom Vam pripomogli izvršiti veliko nalogo, ki Vam je bila poverjena od Nj. Vel. kralja. V to ime kličemo: Živel predsednik naše kraljevske vlade, ter živel srečna in močna Jugoslavija!

Tudi ta brzojavka je bila sprejeta z velikim odobravanjem.

Uradna razlaga proračuna

Doklade znižane — Cestni fond ustanovljen

Nato je načelnik finančnega oddelka banske uprave g. dr. Orel podal svoje poročilo o proračunu za leto 1931-32.

Ljubljana, 20. januarja. AA. Ekspozice k banovinskemu proračunu za leto 1931/32, ki ga je podal načelnik finančnega oddelka banske uprave gosp. dr. Orel, se glasi takole:

Manjši proračun radi drugačne tehn. sestave

Banovinski proračun za leto 1931/32 izkazuje 120 milj. izdatkov in ravno toliko dohodkov. Napram proračunu za leto 1930/31 je novi proračun zmanjšan za 16,1 milj. To zmanjšanje je posledica tehnične sestave novega proračuna, v katerem so vsi izdatki za vzdrževanje banovinskih cest posebej preločeni v proračunu cestnega fonda, ki tvori s proračuni banovinskih zavodov in ustanov aneks splošnega proračuna, dočim so bili ti izdatki v proračunu za leto 1930/31 njegov sestavni del in so znašali 19,7 milj. V novem proračunu pa so predvideni z zneskom 27,35 milj. Od izdatkov obsega proračuna odpade na centralni urad kraljevske banske uprave 13 milijonov Din. V tem poglavju so predvideni osebni prejemki vseh banovinskih uslužbencev pri banski upravi v Ljubljani in pri srezkih načelnih. Niso pa tukaj predvideni prejemki osebja banovinskih ustanov in zavodov, ki so izkazani v posebnih proračunih. Nadalje tudi niso tukaj izkazani prejemki zdravnikov in sester pomočnic v združenih zdravstvenih občinah in prejemki cestnega osebja. Na osebne prejemke centralnega urada odpade 8 milj., kar ne predstavlja niti 8% celotnega banovinskega proračuna, kar je gotovo zmerna postavka. Preliminirani izdatki za osebne prejemke so za 0,7 milj. večji v primeri z dosedanjimi, kar bo treba v prihodnjem proračunskem letu pomnožiti predvsem tehnično osebje za ozirom na obsejni gradbeni program, ki ga je banka uprava postavila in pa z ozirom na rastoči obseg poslov banske uprave, ki so potrebni zlasti zaradi pospeševanja kmetijstva.

Pod stvarnimi izdatki I. poglavja so v glavnem predvideni stroški, ki so potrebni za redno vzdrževanje uradnega službovanja. Sorazmerno največji znesek odpade na potne stroške, ki so potrebni za redno opravljanje službe. Celokupni izdatki I. poglavja znašajo 13 milj. in so za 1 milj. večji kot v proračunu za leto 1930/31. Ta povisek je utemeljen v naravnem razvoju agend banske uprave, posebno pa v nameravani intenzivni gradbeni delavnosti.

Izdatki za kmeta in šola

Izdatki za kmetijstvo znašajo 19 milj. t. j. 17% celotnega proračuna in so za 5 milj. višji kot v proračunu za leto 1930/31. Povisek izdatkov izvira iz želje banske uprave, pomagati s prispevki in podporami kmetekemu stanu, ki izboljšanju njegovega sedanjega kritičnega položaja. Od tujih omenjenih izdatkov odpade kot dotacija banovinskemu kmetijskim zavodom znesek 6,9 milj., ostali znesek pa je namenjen za obse pospeševanja kmetijstva in sicer: za kmetisko izobrazbo, za pospeševanje poljedelstva, živinoreje, vinarstva, sadjarstva, gozdarstva in kmetijskega zadružništva, ki mu je poveljena posebna pažnja. V zvezi s tem poglavjem je treba še omeniti, da se je v Mariboru ustanovila gozdarska šola, za katero je določen banovinski prispevek 450.000 Din.

Večji izdatki za prosveto.

Izdatki za prosveto znašajo 13,5 milj. ali 11% celotnega proračuna. Napram tekočemu letu je znatno povečanje izdatkov za 4,56 milj. Poleg v zakonu določenih obveznosti banovine za vzdrževanje zgradb srednjih šol in učiteljskih, tvorijo največji del izdatkov prispevki banovinskemu šolskemu odboru v znesku 9.082.992, od katerega zneska je namenjeno 6 milj. za podpore občinam pri zgradbah osnovno-šolskih poslopij. Ostali znesek je namenjen za splošno povzdigo kulture in prosvete v banovini.

Na tehnični oddelki odpade 21,55 milj. Od tega zneska gre 8 milj. za plačo cestarjem in cestnim nadzornikom, ki so potrebni za redno vzdrževanje in nadziranje banovinske cestne mreže v dolžini 3600 km. Za hidrotehnična dela je določen znesek 3,05 milj., za podpore za zgradbo vodovodov znesek 2 milj. Pri tem je treba poudariti, da ima banska uprava v svojem načrtu zasnovano izvršitev raznih melioracij in regulacij, kojih stroški se bodo krili z investicijskim posejilom. Na vzdrževanje poslopij, ki so last banovine ali ki jih mora banovina vzdrževati po določbah specialnih zakonov, odpade znesek 2,395 milj.

Cestni fond — Novi viri dohodkov

Materijalni izdatki za vzdrževanje cest kakor tudi anuitete in obresti cestnih investicijskih posojil so izkazani v proračunu cestnega fonda, čigar ustanovitev je ban. uprava predlagala na kompetentnem mestu. Če pa proti pričakovanju ne bi prišlo do ustanovitve predvidenega cestnega fonda, se bodo morali tudi ti izdatki preločiti v tem poglavju in najti zanje odgovarjajoče kritje v obliki banovinskih dohodkov. Za enkrat je tukaj predvidena dotacija za cestni fond v znesku 5 milijonov.

Poleg izdatkov za javna dela tvorijo sorazmerno največji del banovinskih izdatkov izdatki za socialno skrbstvo in narodno zdravje v znesku 29,5 milj. Din, ki predstavljajo 25% celotnega proračuna.

V odseku za socialno skrbstvo je predvideno za vzdrževanje dveh detjih domov in vaješkega doma v Ljubljani 1,4 milj., za splošno socialno skrbstvo za 3,15 milj. Od tega odpade dva milijona za pobiranje gradbene akcije, en milijon za podpore za zgradbe ubožnic in hiralnic.

Med izdatki za zdravstvo je namenjen znesek 14,6 milj. kot dotacija za kritje oskrbnih stroškov v zdravstvenih zavodih in za osebne prejemke osebja v teh zavodih. Ti izdatki so napram onim v sedanjem proračunu znižani, to pa s predpostavko, da bo s 1. aprilom 1932 prevzela država splošno bolnico in bolnico za ženske bolezni v Ljubljani ter bolnico za duševne bolezni v svojo upravo. S tem prevzemom, ki je utemeljen v zakonu o bolnicah, bi

seveda odpadla državna dotacija za te zavode, vžic temu pa bi bil banovinski proračun razbremenjen za okroglo 3 milj.

Z zakonom o združenih zdravstvenih občinah se je banovinam naložila dolžnost, da morajo plačevati vsaki združeni zdravstveni občini po enega zdravnika in eno sestro pomočnico, ter plačevati zdravnikom potne povprečnine in stroške za zdravila in zdravljenje siromasnih oseb. Vsi ti stroški skupaj znašajo 6 milj., za katere se mora najti kritje v zmislu § 19 zak. o združenih zdravstvenih občinah v drž. dotaciji. Za pospeševanje in čuvanje narodnega zdravja je določen znesek 2,385 milj. Sorazmerno največji del (1 milijon) je določen za asanacije, t. j. predvsem za dajanje podpor pri gradnjah vodovodov.

Za podpiranje obrti, trgovine in industrije je predviden znesek 4,4 milj. Napram letošnjemu proračunu je ta znesek povečan za 0,9 milj. Največji prirastek izkazuje izdatki za tujski promet, ki mu banska uprava posveča posebno pažnjo.

Predvideni izdatki bodo znašali 1.894 milj. napram 850.000 Din v tekočem proračunu.

Stroški za agrarne operacije bodo znašali 812.000 Din napr. m izdatkom 772.000 v letošnjem proračunu. Izdatki so v glavnem namenjeni za ureditev in melioracije pašnikov.

Za plačevanje anuitet in obresti od dolgov je predviden znesek 8 milijonov. Od tega odpade za odplačevanje dolgov bivših oblastnih samouprav 6 milijonov, presežek pa je določen za obresti in anuitete investicijskih posojil, ki se bodo najela za regulacijo rek in hudournikov, za povečanje uradnega posloja Kranjske hranilnice, za nadziranje Narodnega muzeja in za popravila nekaterih drugih poslopij, ki so last banovine. Stroški za investicijska posojila ostalih panog (kmetijski zavodi, cestne zgradbe, bolniške zgradbe) so predvideni pri dotičnih poglavjih proračuna.

Za razne druge izdatke je predviden kredit 9,5 milijonov. Iz tega kredita bi se krile obveznosti iz prejšnjih let in pa zapadle obveznosti bivših okrajnih samouprav, ki so bile likvidirane koncem leta 1929. Z ozirom na veliko važnost elektrifikacije je v to svrhu določen znesek 1 milijon, kot je bil v tekočem proračunu.

Za v proračunu nepredvidene izdatke je predviden rezervni kredit 3,9 milijonov.

Znižane doklade od 40 na 25 odst.

Pri iskanju kritja oblih proračunskih izdatkov se je banska uprava držala načela, da ne gre obremenjevati prebivalstva z novimi davčninami. Izjemo bi tvorila trošarina na one vrste brezalkoholnih pijač, ki vsebujejo kemične sestavine. Izdelki iz sadnih sokov in mineralnih vod ne bi bili prizadeti. Ta trošarina bi se uvedla na predlog ministrstva za poljedelstvo, uvedle pa jo bodo predvidoma tudi druge banovine.

Uvidevajoč dejstvo, da so davkoplačevalci zlasti z avtonomnimi dokladi preobremenjeni, je v tem proračunu banska uprava znižala doklado k neposrednim davkom od 40 na 35%. V sled tega bi se preliminirani dohodki znižali na 27,8 milijonov napram 30,8 milijonov v tekočem proračunskem letu. V ostalem so predvideni le oni dohodkovni viri, ki so že v proračunu za leto 1930-31. Dohodki so se ugotovili v oni višini, ki jo bodo po dosedanjih izkustvih v prihodnjem proračunskem letu predvidoma res dosegli, tako da je proračun dohodkov popolnoma realen. Z ustvaritvijo cestnega fonda pa se bodo pobirale še nekatere davčnine od onih interesentov, ki jim bodo izdatki za rekonstrukcijo in modernizacijo cest v prvi vrsti koristili.

Žrtve požarov

Požar pri Radečah

Radeče, 18. januarja.

Na Njivicah je ob 8 zvečer požar vpepelil gospodarsko poslopje posestnika Antona Novaka. V hipu je ogenj objel s krmo natlačen skedenj in pod njim stoječi hlev, tako da so komaj rešili živino. Dasi je bilo radeško gasilno društvo s svojo motorno brigado v najkrajšem času na licu mesta, ni moglo več rešiti poslopja, obvarovalo pa je hišo in niže stoječe kozolece. Razjarjeni element je popolnoma uničil vso krmo, pod, hlev in stroje. Vse je bilo na novo postavljeno šele 1. 1926 z električno razsvetljavo. Ogenj je potaknila najbrž zlobna roka. Škoda je velika. Pomoč potrebna.

Požar v Logatcu

Dol. Logatec, 20. jan.

Nocojšnjo noč ob 1 je pričelo gori v kozolcu tukašnjega veletrgovca „Verbiča“. Požarna bramba je bila hitro na mestu, vendar ni mogla ubraniti, da ne bi zgorel ves kozolec, tako, da so ostali le zidani stebri. Sreča, da je vel veter v smer od vasi, kjer ni nobenih poslopij, drugače bi se bila lahko zgodila neprevidna katastrofa. Kajti v bližini so gos. naseljeni razni kozolci in druga poslopja, les itd. Škoda je okrog 70.000 Din, zavarovalnina pa krije le 40.000 Din. Sumijo, da je ta požar delo zlobne roke, ker mnogo okolnosti priča za to.

Koča pogorela siromaku

Ptuj.

V Dragotinčih pri Zgornji Radgoni je stanoval Gabrovec Andrej. Bil je kočar; koča mu je bila bogastvo, sam je živel v njej. Nesreča pa je hotela, da se mu je 13. jan. užgala ta hiša. Ker ni bilo od nikoder pomoči, je zgorelo vse. Kakor je pač mogel, je gasil sam. Pri tem delu pa se je še prav hudo opeknel po rokah in nogah. Tako je z njim: hiša je v pepelu, sam pa se zdravi v ptujski bolnišnici.

Tat povzročil požar

M. Sobota, 19. januarja.

Sapačevo družino v Beznoveh je eno zadnjih noči zadela velika nesreča. Požar je uničil domačijo in tako spravil družino ob streho. Do požara je prišlo na sledeči način:

Kakor mnoge druge hiše po vseh vaseh, so tudi Sapačevo hišo obiskali kurji prijatelji. Neopaženo so se prikradli do kurnika in so se nič hudega sluteč lotili nepegega posla. Ker je bila

Tragična smrt dveh zakoncev v Ameriki

Glasilo KSK Jednote v Clevelandu od 6. t. m. poroča:

Nad vse tragične zaključke starega leta in začetek letošnjega je prestala te dni slovenska zakonska Zagarjeva dvojica v naši naselbini. Dne 5. t. m. dopoldne se je vršil iz cerkve sv. Vida skupen pogreb obeh. Žrtvi te žudne katastrofe sta bila Milan Zagar, po poklicu tesar, in njegova žena Marija. Zagar je umrl na Silvestrov večer, dan kasneje pa tudi njegova žena Marija, rojena Kompus. Pokojnika sta stanovala v hiši družine Martina Kostanjšek na 1123 E. 68th St. Preteklo soboto zvečer se je zbralo več prijateljev, ki so se med seboj veselo pomenkovali. Okoli polnoči so se vsi prijatelji poslovlili in družina se je podala k počitku. V nedeljo jutraj so pa slišali Kostanjškovi, da vhaia v njih stanovanje smrad nezgorelega plina. Poskusili so s trkanjem na vrata pri Zagarijevih, toda vselej je zalajal pes v stanovanju. Tekom nedelje so poskusili še trikrat s trkanjem na vrata stanovanja Zagarija, toda vselej se je oglasil samo pes. Popoldne v nedeljo se je pa družini Kostanjšek vseeno zdelo, da je nekako čudno, ker se nihče ne oglasi, na kar je bila kot bi spala. Obveščena je bila policija, ki je oba odpeljala v bolnišnico. Mož je bil najhuje prizadet in je podlegel že v torek zvečer, a soproza je pa umrla na posledicah v četrtek, na novega leta dan. Rajnika sta bila poročena tri leta. Mož je bil doma iz Savorja, komaj uro hoda od slovenske meje. Žena je pa bila doma iz sela Tehenpuh, fara Borovec. Oba sta imela med Slovenci kot med Hrvatimi obilo prijateljev.

Žrtlev šmarnice

Slov. krajina, 19. januarja.

Na hribu blizu Peteševca ima vinograd neki Madžar. Vinograd je zasajen v pretežni večinii šmarnice, ki je sicer ponekod zelo osovražena, tukajšnji vinogradniki pa jo imajo radi, češ, ker vsako leto obrodii in šmarnično vino močno zveže.

Naš vinogradnik se je podal v klet. Začel je piti in ni prenehal prej, dokler ga ni šmarnica premagala. Kar se je nato godilo, bo kmetu, gotovo vse življenje ostalo v spominu. Reče je popolnoma podvil. Razbil je okna, stole, mizo, nato pa se podal v klet in je odprl pipe. Zavedel se je šele takrat, ko je vino pokrilo tla. Pipe je zaprl. Nato je vzel klobuk in je zapustil hišo z namenom, da si v Muri konča življenje. Kar tekel je. Ili je moral skozi Ledavo. Skočil je v vodo, da bi kar tam končal življenje. V vodi pa se je kmalu streznil. Kakor si je prej želel smrt, tako se je sedaj hotel rešiti. Sam se ni mogel skobacati iz vode. Začel je klicati na pomoč. Kmalu so res prihiteli na lice mesta ljudje. Reče za potegnili ven. Zimska skopelje ni ostala brez posledic. Zmrznilo so mu roke in noge.

Dogodek je vzbudil v vsej okolici precejšnjo razburjenje in je dobra reklama zoper šmarnico.

Spreten ribič

Trbovlje, 20. januarja.

Spreten ribolovec je Kačič Karl, pekovski mojster v Trbovljah. Minulo nedeljo so mu ljudje povedali, da so videli v Savi lepega sulca. Takoj se je napotil k vodi in ugledal v njej žival. Poskusi svojo srečo, vrže trnek tik pred ribo in žival se niti ne premakne ne. On gleda in premišljuje, kaj bi moral biti in misli, kaj zdaj storiti. Vrže za to primerno vrvico k zadnjemu delu ribe ter naredi zanko. To pa je naredil tako, da je zadrgnil žival za rep, ter privlekel sulca h kraju. Na suhem pa je opazil, da je žival drugače popolnoma zdrava, samo slepa je bila popolnoma. Sule je bil dolg 80 cm in je tehtal 8 kg. Tako zna loviti sulce g. Kačič, ki jih je znosil že mnogo iz Save.

Iz louske torbe

Skrilj.

V nedeljo, 13. t. m. so v lovišču g. Loserja napravili lov na divje prašiče. Tropo, kakih deset starih in mladih, so prignali gonjači pred lovske puške. Dva sta padla, dva ranjena pa sta z ostalimi pobegnili. Beg prašičev pred streli se ne da popisati, posebno mladih, ki so 8-10 kg težki.

Tudi g. Viljem Putre iz Muha vasi, je enemu upihni luč življenja. In sedaj? V marsikateri hiši se peče divja svinjina, ki je ob dobri pripravi tudi posebnost.

Ptuj

Jadranska Straža v Ptuju s predsednikom okr. podnačelnikom dr. Bratino spada med najbolj delavna društva tega združenja, ki ima svoj pomladek tudi med učenci mladinu. Po notranjem delu nam je za soboto pripravila večer, kakršnega v našem mestu še ni bilo. V prostorih Društvenega doma se je nabralo lepo število narodno čutečega meščanstva; od uradnikov pa je prišel prav vsak, kdor je le mogel, k tej prvi patriotični prireditvi v tako velikem obsegu. Zamisel dekoracije je bila nad vse svojevrsna: prava slika na morju. Prečna dvorana je predstavljala krov razkošne trgovske ladje. Okrog ladje pa je zmagoslovno valovilo morje skoro v solnčni svetlobi. Ladja je bila delo akademskega slikarja. Nato prvo pravokotna dvorana je bila vsa bela od pogrnjenih mir, kjer si je mogel dobiti vsakovrstne utehe. Obe dvorani sta pričali o jako spretni roki dekoraterjev. Ni bilo konca pestrnih travkov, plapolajočih zastavic, rešilnih pasov. Večer je pričel društveni predsednik, ki je jedrnatno razložil cilj Straže. Zbor Glasbene matice je zapel nekaj pesmi. Krepo so odmevale pesmi, ki so jih s fantovsko korajžo zapeli vojak-dijaki mariborske posadke, ki so se nalasile za to pripeljali v Ptuj. Dalmatinsko književnost je v lepem pesniškem slogu poveljeval učitelj Šestan, ki je imel o tem kratko predavanje v hrvatskem jeziku. Da je izrazilo narodna slavnost dosegla tako sijajen uspeh, je razen predsednika v prvi vrsti zasluza mestnega komandanta g. majorja Sarca. Vojaštvo je mnogo pomagalo, okrasitev je bila skoro izključno njegovo delo. Sklepamo, da ne bo majhen tudi prispevek za vojno ladjo, ki je Straža namerava pokloniti naši hrabri mornarici.

Kaj pravite?

Med raznimi recepti za zdravljenje gospodarske krize smo sedaj na Kranjskem pogrnili najnovejšega, ki je posebno imeniten in je ta recept tako siguran, da, če se bo v celoti izvajal, bo gospodarska kriza vendar zadavljena. Saj pravijo ljudje, da so najimenitnejši recepti tisti, ki koga zadavijo. Najnovejši zdravilo za reševanje gospodarske krize je namreč zniževanje plač in zaslužka. Za ta nekatera podjetja pričela svojim delavcem in nastojalcem zniževati njihov zaslužek, pa obljublja, da tudi druga zniževanja, in sicer pri nekaterih prav velikih podjetjih. Kako je to pametno vse skupaj, kaj ne? Cene živim padajo, pa podajo tudi plače zlo. Če samo kmet trpi, zakaj ne bi trpel še delavec in privatni nastojalec. Samo nekaj nerodnega je vmes. Učeni ljudje pravijo, da je zato tu gospodarska kriza, ker je kupna moč ljudi prav šibka. Ona podjetja, ki so pričela zniževati plače, pa so pričela še ilak šibko kupno moč še bolj slabiti. Če zasluži uradnik mesečno tisoč dinarjev in so mu plača znižali na devet sto dinarjev, ne bo mogel za teh devet sto dinarjev več kupiti, kakor je za tisoč dinarjev, ampak manj. Torej bo s svojo šibkejšo kupno močjo še povečal gospodarsko krizo. Zaloge blaga se bodo čim dalje bolj zmanjšale, zraven bo pa narasla glad. Gospodarska kriza se bo še bolj zaostila, dokler ne bodo podjetja podjetja zopet reducirala uradniško plačo od devet sto na osem sto dinarjev. In tako bo šlo dalje, čim bolj se bo nižal zaslužek, tem hujša bo gospodarska kriza in čim hujša bo gospodarska kriza, tem bolj se bodo reducirali zaslužki. Takega imenitnega psa smo pogrnili na Kranjskem, ki sam sebe v rep grize. Tako si predstavljamo na Kranjskem gospodarsko krizo: kakor kača, ki se je pričela od zadaj sama sebe žreti in je upanje, da bo požrla samo sebe, da kaže nikjer več ne bo in tudi hitega ne, kar naj bi požrla. Kakor dva volkova, ki sta drug drugega sledila in še koline ni ostalo od obeh. Tako imenitno bomo mi na Kranjskem, med aplavom vsega sveta, pohrustali to prekleto gospodarsko krizo. Prav se ji godi!

Koledar

Sreda, 21. januarja: Neža (Janja), devica mučenica. Fruktuoz, škol. Solnce stopi ob 1.18 uri v znamenje vodnarja.

Osebnosti

== Poroka. Dne 18. t. m. se je na Brezjah poročil g. Valentin Kristan, ugleden tesarški mojster s Sela pri Bledu, z gđ. Katarino Cengle iz odlične Kumrove rodovine iz Ribnice. Bog daj srečo! Zenin je ob tej priliki poklonil gasilnemu in prosvetnemu društvu vsakemu po 200 Din. Za veličastni dar g. ženin v imenu obeh društev najiskrenejša hvala!

== Promocija. Dne 20. januarja 1931 je bil na univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani promoviran abs. pravnik g. Tuma Boris iz Gorice za doktorja prava.

Novi grobovi

† Mala Reka. Dne 18. t. m. okoli pol 11 dobolne je umrl odlični gospodar in cerkveni ključar Martin Laznik v 54. letu starosti. Pogreb blagopokojnega je bil v torek dne 20. januarja ob 10 dopoldne iz hiše žalosti v Mali Reki št. 50.

† V Fari pri Kočevju je umrla dne 19. t. m. Marija Fric roj. Češarek. Pokojna je bila rojena iz znane Češarkove rodbine v Nemški vasi pri Ribnici. Bila je sestra pok. g. Al. Češarka, župnika pri Fari in teta pok. g. Fr. Češarka, župnika na Brezovici, in stara mati bogoslovca Fr. Frica. Bila je blaga in verna žena. Vsem, ki so jo poznali, jo pripočamo v molitve. Naj v miru počiva!

† V Mirnu pri Gorici je 16. t. m. umrla posestnica in trgovka g. Alojzija vdova Faganeti v starosti 76 let. Pokopali so jo v nedeljo 18. t. m. ob 9 dop. N. p. v m. Preostalim naše sožalje!

Zobozdravnik

Dr. Lojz Kraigher

radi obolenosti

v tem tednu do petka 23. t. m. ne sprejema. Ljubljana — Krekov trg 10.

Mala kronika

★ Dr. Aljehin zopet v Zagrebu. Včeraj je dr. Aljehin zopet prišel v Zagreb, kjer menda ostane dva dni. Upajo, da ga bodo pogovorili še za en nastop z vodilnimi zagrebškimi šahisti.

★ Naš ribji lov. Lansko poletje so na našem morju ob Hrvatskem Primorju vjeli 3.200.000 kg raznih rib. Od teh so jih prodali 1.800.000 kg surovih, 1.400.000 kg pa nasoljenih.

★ Svinjska kuga se je pojavila v okolici Daruvara, ki že dalj časa kmetom dela veliko škodo. Doslej je poginilo za pol milijona dinarjev prašičev. Sedaj se je začela pa širiti celo na sosednje kraje.

★ Nesreča pri padcu. V ljubljansko bolnišnico so pripeljali včeraj 36 letnega Franca Balančiča iz Stahovice pri Kamniku. Ta je 17. t. m. padel in si zlomil desno roko.

★ Ne skakaj z drvečega tramvaja. V ponedeljek ob 2 uri zjutraj je našel zagrebški policijski stražnik pred neko hišo v Petrovi ulici 47 letnega brezposelnega opekarskega delavca Štefana Maučeca ležati v nezavesti. S težavo ga je spravil k sebi, da ga je mogel odvesti na stražnico. Maučec je povedal, da se je peljal z električno domov in skočil z drvečega tramvaja. Pri tem je padel in si razbil nosno kost. Celi dve uri je ležal nezavest na tleh, ne da bi se ga bil kdo usmili, dokler ga ni našel stražnik.

★ Reši dušo! Deset misijonjskih pesmi za mesni zbor priredil Jos. Sieherl. Založila Jugoslovanska knjižarna v Ljubljani. Cena 20 Din. Zbirka obsega 10 napovedov od sledečih skladateljev: Vavken 3, Sieherl 3, Rihar 1, 3. napovedi od neznanih skladateljev so harmonizirane. Ker se bodo letos vršili mnogi misijoni, opozorjamo cerkvene zbore na te speve, da si jih pravčasno preskrbijo.

★ Davčna prijava dohodka na rente in Seznamek obresti in rent (za denarne zavode) za leto 1931. se morajo glasom razglasa davčne uprave vlagati od 20. januarja do 20. februarja t. l. Potrebne tiskovine ima v zalogi Jugoslovanska knjižarna v Ljubljani. Pola stane 1 Din.

★ Prireditelj Jadranske Straže v slovenskih narodnih nošah dne 24. januarja 1931 v uniojski dvorani v Ljubljani.

Zamorska roparja napadla slovensko trgovino

Ameriška »Domovina« v Clevelandu od 2. jan. poroča:

Bilo je par minut po poltretji uri v sredo na Silvestrov dan popoldne. V zlatarski trgovini Slovenca Frank Cerneta na 6053 St. Clair Ave. so se nahajali Mr. Frank Černe, in sicer v godbenem oddelku trgovine, Miss Eleanor Černe, ki je sedela na stolu blizu glavnih vrat in štala, izkušeni urar Joe Bukovec je vršil svoje delo in temeljito popravil ure. Mr. Fr. Znidarski je bil nekoliko bolj zadaj za razstavnim predalom. Mrs. Černetova pa pri pregraji v ozadju trgovine. Vsak je bil zaposlen s svojim delom.

Vrata se odpro, pa vstopita dva zamorca. Eden se ustavi pri vratih poleg Miss Eleanor, drugi pa gre proti izloži nizi in potegne revolver. Mrs. Černe je takoj doznala, kaj vse to pomeni. Roparski napad. In začela je kričati na vse grlo. Niger, ki je stal pri vratih pa v tem trenutku potegne kratko puško in jo nameri na Mrs. Černe. Slednja je dvignila roke kvšku, toda še vedno strašno kričala na pomoč. V trenutku, ko je niger potegnil puško izpod suknje, se je sprožila, ali nalašč ali za strah, se ne more reči. Naredila je široko luknjo v tleh trgovine. In Miss Eleanor je kar mirno obsedela takoj zraven pri svoji knjigi in ni več kričala.

Kaj je morilo Dolenjce pred 100 leti

Ker sem dobil zadnji čas zopet par do- neskov glede kr.-hrv. strupene megle in sicer od te strani Gorjancev, naj priobčim te podatke.

Prav obširno poročilo iz župnih matie za 100 let nazaj mi je poslal preč. prošt in dekan K. Čerin iz Novega mesta. Po tem poročilu je umrl v Novem mestu l. 1930. 43 oseb za različnimi navadnimi boleznimi, le dvakrat je zapisano kot vzrok bolezni Nervenfeber, in sicer pri otroku 5 let in odraslem 32 let starosti. — Vse drugače pa je poročilo za l. 1831. Umrl je vse leto 75 oseb, od teh do 7. avg. 32, pri katerih je zapisano kot vzrok smrti Nervenfeber sedemkrat. Po 10. avgustu pa, ko je nastopila v Beli krajini in na Hrvaškem strupena megle, jih je pa umrlo do konca leta 45 oseb, in sicer avg. 8. sept. 13, okt. 10, nov. 7, dec. 6 in sicer kar je najbolj zanimivo, je bilo med temi 15 vojakov, ki so umrli v novomeški vojašnici ob Krki, in pri katerih je zapisano pri vseh razun 2, kot vzrok smrti Nervenfeber, pri drugih dveh pa Faulfieber in Nerven-schlag, kar bo menda isto. L. 1832 pa je bilo 63 mrlicev, pri katerih je zapisano zopet trikrat Nervenfeber in sicer vse trikrat pri vojakih, ki so umrli v novomeški vojašnici ob Krki, ki je menda najbližje stanovanje in najnižja točka v mestu. Pri civilnih osebah v mestu pa so zapisani razni vzroki smrti, večkrat Lungensucht, Auszehrung, Scharlachfieber in drugi.

K svojim poročilom je pristavil č. g. prošt tole: »Ako je novomeški Nervenfeber posledica megle na tej strani Gorjancev, so podatki iz l. 1831 in 1832 kaj zanimivi: skoraj izključno le vojski, ki so stanovali v vojašnici ob Krki, kjer je danes okrožno sodišče. Vidi se pa, da je

Medtem so se pa pojavili junaki dneva. Zamorec z revolverjem je hotel stopiti v drugo sobo, kjer so glasbeni instrumenti in radio-aparati. Pri tem mu pride Mr. Černe nasproti. Niger mu nekaj reče. Frank Černe je pa zaloputnil vrata in planil pri vratih na cesto k sosedu Mrs. Krašovic na telefon.

Drugi junak je bil Znidarski, služben pri Černetu. Potuhnil se je proti tlom in skočil pri zadnjih vratih na cesto. Zamorec sta v trenutku sprevidela, da je nekaj narobe. Skočila sta pri vratih ven in začela bežati proti jezeru. Medtem se je pojavil tretji junak, naš Joe Bukovec, ki je prijel za revolver in skočil ven. Tu je dobil avtomobil Franka Znidarskega. Hitro je prisledil in vozila sta za zamorecema, ki sta bežala proti jezeru.

Ob progi železnice sta se bežeča zamorca obrnila zapadno. Frank in Joe pa za njima. Medtem je oni, ki je imel puško, zginil. Joe je pa izsledil drugega na 53. cesti za nekim poslopjem. Frank je pa medtem dobil priključno telefonirati po policijo, dočim je Joe držal napet revolver proti črncu. V dveh minutah je bil policijski oddelek na mestu. Prijeli so roparja in ga odpeljali proti Černetovi trgovini, kjer so ga vsi spoznali, da je pravi. Tudi drugega so dobili pozneje.

napadala ta mrzelica otroke in priletne, ter se ji niso mogli ustavljati vojaki v najboljših letih. Seveda velja vse: posito, da je ta »fieber« posledica megle.

Ker je pa znano iz drugih krajev, kjer je morila strupena megle, da so najbolj mrli ljudje po vaseh ob vodah (gl. dopis iz Črnomlja v »Slov.« z dne 1. jan. št. 1 in poročilo g. župnika iz Lipnika na Hrv. v »Slov.« z dne 4. jan. št. 3), in ker je tudi zapisano, da so ljudje mrli za boleznimi Faulfieber, Nervenfeber, schleichendes Fieber in podobno, moramo sklepati iz teh podatkov, da je bila tudi v Novem mestu toliki umrljivosti l. 1831 vzrok strupena megle, katera se je ali tudi tam pojavila, ali pa je bil vsled nje zrak tako okužen, da so mrli ljudje tudi v njeni bližini, vsaj je značilna pot iz Bele krajine čez Gorjance tako kratka. Na pripombo greč. g. prošta, »da se niso mogli ustavljati mrzlici vojaki v najboljših letih«, ki so za njo mrli, dostavljam, da je poročal tudi dopisnik iz Metlike v »Slov.« z dne 15. dec. l. 1930 št. 287, »da so umrli v tistih letih mnogi na oslabeleosti v najboljši dobi od 40 do 60 let«. Bilo je torej nekaj podobnega, kakor l. 1918, ko je razsajala španska, za katero so mrli ljudje tudi v najboljši starosti.

Iz Mokronoga pa mi je sporočil č. g. župnik Il. Bukowicz tele podatke glede umrljivosti: L. 1820 je bilo 20 mrlicev, l. 1829 21, l. 1830 23, l. 1831. 36 (Asthma, Lungenlähmung, Lungenbrand, Lungenerweiterung, innerlicher Brand), l. 1832. 43 (Febris Biliosa, Astma, Lungenlähmung, Altersschwäche), l. 1833. 29. K tem podatkom je dostavil g. župnik: »torej je morala biti tista leta tudi tukaj neka morija ljudi.«

I. Šašelj.

Ljubljana

Lastnikom motornih vozil

Uprava policije v Ljubljani razglasa, da je v posesti evidenčnih tablic za motorna vozila za 1931 in pozivlja lastnike tuuradno registriranih motornih vozil, da se radi prevzema zglaste na upravi policije (oddelek za registracijo motornih vozil soba št. 18), in sicer: lastniki osebnih avtomobilov od št. 2—1 do 2—200 21. jan. l. 1931., od št. 2—200 do 2—300 22. jan. 1931., od št. 2—300 do dalje 23. jan. 1931.; lastniki tovornih avtomobilov od št. 2—1 do 2—200 26. jan. 1931., od št. 2 do 200 do dalje 28. jan. 1931.; lastniki motornih koles od št. 2—1 do 2—100 27. jan. 1931., od št. 2—100 do 2—220 28. jan. 1931., od št. 2—220 do 2—400 29. jan. 1931., od št. 2—400 do dalje 30. jan. 1931. S seboj je prinesiti tipus sprčičevalo, legitimacija o dodeljeni evid. številki, desedana tablice (številke) in 35 Din za nove evid. številke. — Opomba: Interesenti naj se zglaste le v dopoldanskih urah med 8 in 12.

Zopet drzen rop

Pred nekaj tedni je Ljubljano zelo vznemirilo nekaj drznih ropov, ki jih je izvrševal od sedaj še neznan, pa skrbno iskan mlad ropar. V ponedeljek zvečer pa je bil izvršen v Pleteršnikovi ulici nov drzen rop. Zasebnica gospa Ela Gutnikova se je vračala ob pol 9 zvečer po tej ulici domov. Pred hišo št. 30 je opazila tri mlade fantje. Ko je šla mimo njih, je eden od njih skočil proti njej in ji naglo izrazil ročno torbico iz rok, nato pa so vsi trije apustili v beg. Nad nepričakovanim dogodkom je bila gospa tako osupla, da niti zakričati ni mogla, roparji pa so med tem že izginili. V torbici je imela gospa očala s pozlačenim robom, nekaj malega denarja in drugih predmetov, vse skupaj vredno približno 200 Din.

© Vseuč. prof. dr. A. Gosar bo jutri ob 13 v zbornični dvorani univerze nadaljeval svoj ciklus javnih predavanj o »socioloških in ekonomskih osnovah moderne družabne reforme«.

© Popravilo pri vodovodu v Klečah. Pri velikih vodovodnih napravah v Klečah so dokončali zamenjavo stare kurilne rešetke pri starem kotlu z novo za drobnim premog. Nova rešetka bo omogočala kurjavo s cenejšim premogom, kar se bo v teku leta pri režijskih stroških gotovo pozadalo.

© Okrasno grmicevje in drevice na vrtu bo predmet predavanja, ki ga bo imel v sredo 21. t. m. v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi ob 7 zvečer upravitelj mestnih vrtov g. Tone Lap. Nad vse zanimivo predavanje bodo tolmäčile krasne skulptorne slike. Ker ne bo vstopnine, naj predavanja nihče ne zamudi.

© Nesreča ravnatelja dohodarstvenega urada. V ponedeljek zvečer se je lažje ponesrečil ravnatelj mestnega dohodarstvenega urada gospod Fran Zupan. Ta je prišel ob 11. uri domov, na stopnicah pa mu je spodrsnilo, da je padel in udaril z desno roko po neki šipi, ki se je razbila. Zupan se je močno obrezal po roki, tako da je moral v bolnišnico.

© Pisarniško delo ali pa službo kot skladiščnik oziroma obratovodja bi prevzel brezposeln mladenci. Naslove sprejema uredništvo.

© Nav vlom v gostilno. Gostilniške kuhinje so že od nekdaj bile zaželen kraj raznih ljubljanskih zločevov in vlomilcev. Zadnji tak vlom je bil izvršen v ponedeljek ponoči v kuhinjo gostilničarke Ivane Oblakove na Tržaški cesti. Vlomilci so razbili zadaj na oknu dve šipi, nato pa se splazili v gostilno, od tam pa v vežo, kjer so na kuhinjskih vratih razbili dve šipi in nato zlezli v kuhinjo. Z dietom so odprli predal ter ga odnesli. V predalu je bilo 500 Din denarja, ki so ga zunaj pobrali, predal pa vrgli proč. Vlom sta izvršila najbrže dva potepuha, ki jima je dala po dnevi gostilničarka nekaj jesti, potepuha pa sta si zato ogledala razmere, da sta potem lažje vlomila.

© Socialne in gospodarske razmere v rimski državi ob času apostola Pavla je predmet predavanja, ki bo jutri v četrtek, dne 22. jan. ob pol 9 zvečer v »Zvezdi« na družabnem večeru Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani. O tem zgodovinsko, socialno in gospodarsko jako zanimivem predmetu predava monsignore prol. dr. Josip A. Učič. Odlični in priljubljeni govornik brezdvomno tudi to pot zadovolji poslušalce. Vstop je brezplačen. Oostje, dame in gospodje, so dobrodošli.

Trbovlje

Poročilo Vincencijeve konference za leto 1930.

Vincencijeva konferenca sv. Martina v Trbovljah podaja svojim dobrotnikom in podporam članom kratek pregled svojega dela za uboge v letu 1930.

Ustanovljena je bila konferenca 31. marca 1928. Ima 14 delavskih in 219 podporanih članov. V 21 sejah je razpravljala o potrebi podpiranja ubogih ter je izdala 59 nakazanj za najnujnejšo živila. Podpirala je 16 bolnikov, 21 sirot, 19 vdov in 29 ubogih družin. Izplačalo se je ta živila Din 4870. Dne 14. dec. p. l. je priredila konferenca »Dobrodelno akademijo«, koje čisti dohodek je znašal Din 486. Posebna pomožna akcija rudarske duhovščine za uboge rudarske otroke je dala naši konferenci znesek, ki je pripadel na Trbovlje, namreč Din 24.322, da ga razdeli zlasti ubogim šolo obiskujočim otrokom. Od te vsote je prispevala konferenca za šolsko kuhinjo v Trbovljah Din 2000. Za ostali denar pa se je preskrbela topla obleka in obnavila in sicer na šoli: trg Trbovlje: 74 dečkom in 85 deklam na šoli Trbovlje—Vode: 53 dečkom in 84 deklam in na šoli sv. Katarina 5 dečkom. En neimenovani dobrotnik je podaril konferenci 1000 za potrebno obleko in obutev za 1 dečka in 1 deklko. Skupaj je torej naša konferenca l. 1930. izdala za uboge Din 80.178.

Vsem dobrotnikom naših revežev najpriskrenejša zahvala ter uljudna prošnja: Ostanite naši konferenci tudi znanprej zvesti in pridobivajte še novih dobrotnikov.

Z Vincencijevim pozdravom — odbor. Gori navedeno naše letno poročilo smatramo za odgovor »Delavski politiki«, ki je pred časom v dveh številkah nekako zavito omalovaževala delo Vinc. konference, češ da delamo s podporami nekako razliko in izdajanju podpor. Seveda to trdi sam dopisnik »Del. politike iz Trbovelj, gotovo pa ne siromaki, ki list štajajo in so bili njihovi otroci deležni izdanih podpor, kar so tudi sami smatrali za potrebno nam sporočili. Več dejanja in manj kriziranja ustanov, ki siromakom pomagajo, to naj bi bil namen socializma v pravem pomenu besede.

Akademija. Splošno priznan dramatični odsek Kat. prosv. društva bo imel v nedeljo, dne 23. januarja, akademijo. Na sporedu bo: Petje, godba, deklamacije, predavanje in igra »Nevesta«.

Ježica

Hodnik ob Dunajski cesti, od Aleša proti savskemu mostu, je posula z drobnim peskom cestna uprava. To je gotovo hvalevredno, želimo pa, da posujejo tudi hodnike od Ruskega carja proti Ljubljani.

Motorno brigadno si bo nabavilo tukajšnje gasilno društvo. Tako so odločili in sklenili na zadnjem obnem zboru.

Film Rin-Tin-Tin, sijajno delo filmske tehnike, bodo predvajali v Društvenem domu v sredo in v četrtek zvečer. Za naš kraj bo ta film senzacija prve vrste, ki bo k predvajanju privabila gotovo množico domačinov.

»Črnošola« bodo igrali prihajajo nedeljo, 25. januarja.

Društvo »Rdeči križ« se je osnovalo v nedeljo popoldne. Zborovanje je sklicalo županstvo, prisostvoval pa mu je poleg mnogih domačinov tudi g. okrajni glavar dr. Andrejka in g. Malnerič, delegat Centralnega Rdečega križa iz Ljubljane, ki je zbranim razložil namene in cilje društva. Za predsednika krajevnega odbora Rdečega križa na Ježici je bil nato soglasno izvoljen občinski tajnik Franc Sever, za odbornike pa župnik Košar, šolski uravritelj Germek, L. Noveli, Franc Strah, Dovič Marija, Dohč Ivanka, Ivan Ramovč, Ignacij Plevnik, Miha Dimnik. V nadzorni odbor so bili izvoljeni okr. sodnik dr. Bizjak ter ekonom M. Kinda in Ignacij Šubelj.

Kočevje

Umrli je g. Lončar Ivan, bivši mestni župan in nadpredsednik lin. kontrole v p. v svojem 63 letu starosti, predviden s sv. zakramenti za umirajočega. Pogreb rajnega se je vršil v nedeljo, 17. t. m. Bil je veren mož in splošno priljubljen. Naj počiva v miru! Zahujočim ostalim naše sožalje.

Vincencijeva konferenca vabi na svoj redni letni občni zbor, ki bo danes, torek 20. t. m., ob 8 zvečer v župnišću, l. nadstr.

Škofia Loka

Prosvetni večeri, s katerimi je začelo tukajšnje katoliško društvo, so bili prav dobro upeljani zadnji četrtek z zdravstvenim predavanjem so sozilih in njih obolenjih. Predavanja se je udeležilo nad sto oseb, ki so napeto sledili krasnim izvajanjem izkušenega zdravnika. Tudi za prihodnje take večere je pripravljen prvovrsten program. Sredi februarja bo prosvetni večer posvečen veleaktualnemu vprašanju o skavizmu, na katerega že sedaj opozorjamo.

Izpopolnitev kanalizacije v vojašnici bo kmalu izvršena. Tozadevni ogledi so se že vršili.

Cerknica

Les. Lesna kupčija prevzija sedaj hudo krizo. Les je padel v ceni več kot za polovico. Lesa stoji vse polno po žagah in skladiščih, ker ga ni mogoče spraviti na trg. Pri ljudih se to precej pozna, še celo tistim, ki so včasih imeli vsaj pri prevažanju lesa svoj skromen zaslužek. Čudno je pa pri tem, da se drva za kurivo niso nič pocenila.

Cerkveni vestnik

V Križankah drevi ob osmih sestankih ondodne moske Marijine kongregacije.

Ali ste že poravnali naročnino?

Zveza Slovenije z morjem

Kako naj se finansira — Predavanje g. E. Lovšina v Trg. domu

Ljubljana, 20. januarja.

Snoči je v dvorani Trgovskega doma v okviru Zveze trgovskih gremijev predaval podpredsednik Pokojninskega zavoda g. **Eugen Lovšin** o možnosti finansiranja železnice Kočevje—Vrbovsko in Črnomelj—Gornji Jadrič. Temu velevažnemu predavanju je prisostvovalo lepo število gospodarstvenikov. Predavatelj je pozdravil pred predavanjem predsednik Zveze trgovskih gremijev g. **Kavčič**.

Predavatelj je izvajal med drugim naslednje: Borba za železniško zvezo Slovenije z morjem je dokazala veliko važnost in neobhodno potrebo te železnice v splošnem. Obveljala je varianta Kočevje—Stari trg—Gor. Jadrič—Vrbovsko sever, oziroma Črnomelj—Gor. Jadrič (kombinirana z zvezo Sevnica—St. Janž), ki je poznano pod imenom Klodič-Hrovat-Kavčičeva smer.

Vsi pri tem projektu zaposleni in ž njimi tudi javnost, so domnevali, da bo dala vlada že pred več leti potrebna sredstva za izgraditev železnice, in to tembolj, ker je Zakon o Blairovem državnem zunanjem posojilu v zlatu z dne 23. julija 1922 v § 4. posebej določila, da se naj gradi proga Kočevje—Vrbovsko preko Starega trga in St. Janža—Sevnica, da je v ta namen iz posojila izločiti 2 milijona dolarjev in da naj se dovrši ta proga iz prvega prihodnega posojila, ki se najame za gradnjo novih železnic.

Vlada pa je dosegla spremembe, da sta se izločila ta dva milijona dolarjev za železniško zvezo Slovenije z morjem. Sedanji ministrski predsednik je izjavil pri neki priliki naši delegaciji: »Porabili so te dolarje v druge namene in je s tem kratko, a dovolj jasno karakteriziral predjanuarsko gospodarsko politiko. Morda bo pa vlada vendarle popravila to kršitev zakona, če bo za to pravočasno naprosila.«

Potrebno je ugotoviti, koliko denarja bi približno zadostovalo za našo progo. G. inž. M. Klodič navaja v svoji obširni brošuri iz leta 1926, sledeče od direkcije za gradbo železnice izračunane številke: Proga Kočevje—Stari trg—Vrbovsko: Odprta proga 104 milijonov dinarjev, most pri Radenci 25 milijonov dinarjev, predor Lovnik 95 milijonov dinarjev, drugi predori 28 milijonov dinarjev; skupaj 252 milijonov dinarjev.

Proga Sevnica—St. Janž bi stala: Odprta proga 28 milijonov dinarjev, predori 14 milijonov dinarjev; skupaj 42 milijonov dinarjev.

Stroški proge Črnomelj—Vineca—Gor. Jadrič pa odprta proga brez predorov 86 milijonov Din. Če napravimo potrebne korekture, bosta oba kraka naše zveze z morjem stala najmanj 300 do 330 milijonov dinarjev.

Lastnik nove železnice naj bo država in ona naj najame posojilo, ki se naj zove: **Državno notranje posojilo za izgraditev proge Kočevje—Vrbovsko sever in Črnomelj—Gor. Jadrič iz leta 1931**. Projekt železniške zveze Slovenije z morjem je pri nas vsled splošne potrebe in pro-

pagande že močno popularen. Subskripcija državnega obligacijskega posojila samo za ta namen bo imela uspeh, če sodelujejo vsi krogi. Dober odziv pričakujemo tudi v Zagrebu, saj teče večji del proge po savski banovini.

Vlada naj bi najela državno obligacijsko posojilo v nom. znesku 300 milijonov dinarjev z obvezo kupeev obligacij, da bodo likvidirali ves podpisani znesek v treh letih, kolikor traja gradbena doba železnice, oziroma še pozneje, ako bi tak odlog dopuščala tehnična dela. Omenjena tri leta se računajo od dneva podpisa zakona o državnem notranjem posojilu. Vsako leto mora kupeje obligacije do roka, ki ga bo vlada določila, plačati v gotovini eno tretjino podpisanega zneska in prejme v protivrednost originalne zadolžitve.

To posojilo naj bi se obrestovalo po obrestni meri 8% na leto, obresti izplačljive v dveh polletnih obrokih. 8% obrestna mera naj bo zato, ker predstavlja danes na trgu vladačo najnižjo obrestno mero za hipotekarna posojila.

Za plačevanje obresti in za izplačilo glavnice naj jamči integralno in brezpogojno kraljevina Jugoslavija. Razen tega daje vlada kot posebno garancijo za službo rešenega posojila: prvenstveno zastavo na vse čiste dohodke državnih monopolov, torej: tobaka, cigaretnega papirja, petroleja, soli, znanj in vrednostnih papirjev in vžigalce — kakor tudi carin kraljevine, z edinim pridržkom, da se bodo oni izmed teh dohodkov, ki že služijo za zastavo prej emitiranim posojilom, in prvi vrsti uporabljali za službo teh posojil.

Novo posojilo naj bi bilo vračljivo v 30, do največ 40 letih na ta način, da bi država vsako leto kupila na borzi 30, ali 40. del emitiranega nominala, če bi bil tečaj pod pari; v primeru, da bi bil tečaj al pari ali nad nominalno vrednostjo, bi država isti del nominalnega posojila vrnila v gotovini potom žrebavanja. Poleg tega naj ima država pravico vrniti posojilo tudi prej, in sicer brez navedbe termina.

Novo posojilo naj bi podpisali v treh enakih letnih obrokih 1. 1932., 1933. in 1934.: Dravska banovina 15, savska banovina 15, mesto Zagreb 6, mesto Ljubljana 6, denarni zavodi dravske banovine (banke, kreditne zadruge, regulativne hranilnice, zavarovalnice itd.) 90, denarni zavodi savske banovine 90, Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani 30, Srednjišnji ured za osiguranje radnika v Zagrebu 30, Trboveljska premogokopna družba v Ljubljani 9, podjetniki, ki bodo gojili gradilo 60, prosta prodaja v obeh banovinah (dolenjske železnice, kraji ob progi, lesna in druga industrija, obrt in trgovina 30 milijonov dinarjev. Skupno torej v treh obrokih po 127 milijonov dinarjev znesek 381 milijonov dinarjev.

Začnimo vsi, ki smo dobre volje z reševanjem finančnega vprašanja naše države, ki ni nič manj važen pa tudi nič lažji kakor je bil tehnični problem.

□ Grdo sta ravnala dva mlada fanti iz Dolgoš. Spravila sta se na 42 letno Antonijo Jurčičovo ter jo potolčila na tla. Prizadejala sta ji tako težke poškodbe na celem telesu, da so jo morali prepeljati v bolnišnico. Razen tega sta ji strla desno roko. Oba fanta sta že aretirana.

□ Podlegel je poškodbam 26 letni Simon Grušvar, ki ga je finančni stražnik ob prestopu meje pri St. Ljuju ustrelil.

□ Avto je povozil v Hočah 16 letnega ključničarskega vajenca Leopolda Verliča. Nezvestnega so ga prepeljali v mariborsko splošno bolnišnico.

□ Pri sankanju se je ponesrečil petletni delavec sin Josip Binder. Zadel je ob drevo ter si prelomil levo ključnico. Zdravijo ga v mariborski bolnišnici.

Šenčur pri Kranju

Šport na kmetih krepko raste. »Koloklub« v Šenčurju tudi. Na obnem zboru je bil izvoljen za načelnika Celjer Ivan — strasten kolesar, ki noč in dan kolo vrti. Športni podnačelnik je Vehovec Jernej. Prejel je kolesarsko izučbo pri kolesarskem bataljonu v Ljubljani. Vzgojni podnačelnik Vehovec Janez je eden najidealnejših in najizobraženejših fanov pod šenčurskim zvonom. Skrbel bo med člani za strogo jugoslovansko miselnost po geslu: »En Bog — en kralj! Ena država — en narod!« Tajništvo vodi g. Studen Peter z Visokega. Denar se zbira v Srednji vasi pri g. Stinu Josku. Koloklub ima društvene prostore v Graiserjevi hiši. Vsi tamburaši so v »Koloklubu«. Vržejo tamburice čez rame, pa hajd na kolo v božjo naravo, kjer po veseli vožnji zabrenkajo živahno pesem — Bogu in domovini v čast! Ali more biti še kaj lepšega!

Zelo potrebna vloga! Tako je »Slovenec« z dne 14. t. m. pozdravil vlogo K. D. v Ljubljani, glasom katere naj se kmečki deci, ki še ni dosegla 18 let, prepove delo v tovarnah. Gre za usodo § 20. zakona o zaščiti delavcev. Vloga se je spopela v Šenčurju. Mnenja so deljena. Kaj, zahtji in delavci so odločno proti! Vprašujejo, komu se bo reklo: »Ti si kmetiška deca. Ti ne smeš v tovarno! A ti si delavska deca. Torej v tovarno!« Tarnajo: »Živi nam na kupe otrok. Pastirjev pa je treba le malo! Kdo nam bo redil otroke — brez zaslužka?« Gruntarji: »Že pridejo prav pastirji. A le za silo! Hlapcev in dekel, ki so že nad 18, teh nam primanjkuje! Izjavljajo, da se je li kmetijska kriza z mladostniki kaj izboljšala. Pač pa nudi vloga sredstvo za presukanje brezposelnosti. Marsikak breposeln družinski oče bi lahko stopil na mesto mladostnih delavcev! In moralna beda, ki sedaj tako končuje našo mladino v vrvežu prezgodnje svobode, bi se več ko za eno stopnjo dvignila!

Živnorenjska zadruga v Šenčurju se živahno giblje. Zimske tedne je izrabila v to, da je ocenila vso zadrugo živino o plemenski vrednosti ter uvedla matične knjige. Dobila je spet novega bika. Rodil se je v Švici. Ime mu je Frac. Prav dostojen dečko! Zelo smo hvaležni g. okraj. kmetijskemu referentu Sustiču za blagohotno pomoč in stvarne nasvete!

Iz društvenega življenja

Clanici ženskega akademskega pevskega zbora javljam, da se vrše pevske vaje odsele redno vsako sredo in petek ob 19 urah akademski četrti, na univerzi v belkoni dvorani. Tudi ostale tovarišice, ki bi imele veselje do lepe pesmi, se se lahko prijavijo, a najkasneje do petka 23. t. m. ob navedeni uri. — J. Juvane, t. č. tajnica.

Prosveta Krakovo-Trnovo v Ljubljani priredi drevi ob 8 v društvenem domu, Korunova ulica 14, na VII. prosv. večeru »Koroški večer«. Na sporedu je zanimivo skriptično predavanje o naših koroških bratih. Predava tajnik prosvetne zveze g. Vinko Zor.

Znamenita fara St. Vid na Dolenjskem

Ena največjih župnij v Sloveniji je St. Vid pri Stični. Pa ne samo po svoji razsežnosti je znamenita, ampak še veliko bolj po svojih drugih svojstvih. Razprostira se več ur hoda ob veliki državni cesti Ljubljana—Novo mesto, med litično-visnjegorskimi hribovi in Suho Krajino od Stične do St. Lovrenca ob Temenici, vsekoli na imenitnih zgodovinskih tleh, na katerih so bili naseljeni v davnih dobah prazgodovinski narodi, posebno *Iliri in Kelti*, ki so zapustili svoje sledi v različnih oblikah in najbolj v mogočnih in mnogostevnih *grobovih ali gomilah* pri vaseh Glogovica, Artiža vas, Griže in Vrhpolje. Tik pred svetovno vojno so mnogo teh gomil razkopali, številne dragocene izkopanine pa so šle — žal — večinoma tujino, nekaj jih je morda še na gradu Bogenšperku in za te bi se morale pobrigati poklicane oblasti, da se obhranijo kot za naše krajce značilne starine.

Pozneje so tukaj nastopili *Rimljani*, blizu župnijske vasi so imeli svojo utrjeno naselbino *Acerone* (= ad aerovs = pri gomilah) in v rušah pri Petrušnji vasi ter na Farovškem hribu pri St. Vidu so bili množični rimski grobovi, ki so se večinoma že opustošili po nepoklicanih »starinoslovcih« v škodo starih spomenikov. V narodnem muzeju v Ljubljani je v pritličnem n.ostovu vzidan velik, dobro ohranjen rimski nagrobni spomenik z latinskim napisom, izkopali so ga iz zidu šentvidskega župnišča; nad St. Vidom je stala močna rimska vojaška postojanka (tabor) na *Gradščem*, ki je stražila pokrajino predvsem glavno rimsko cesto Emona (Ljubljana) — Siscium (Sisek).

Tudi v zgodnjem srednjem veku je stala na mestu sedanega St. Vida utrjena naselbina — *opidum Sancti Viti* — in tu je nastalo že zgodaj velika fara, v katero spada danes 21 cerkva — *podružnice*. Izmed teh so najimenitnejše cerkvice na Muljavi in na Pristavi. V muljavski cerkvi so znamenite stare stenske slike (freske) in silno dragocena barežni altar Vnebovzvetja D. M., za katerega je v predvojnem času ponudil muzej v Londonu nad 20.000 zlatih goldinarjev; pod to podružnico spada tudi del rojstne vasi našega slavnega pisatelja in politika Josipa Jurčiča. Na Pristavi stoji cerkvice sv. Lamberta na zelo lepi razgledni točki in v njeni bližini so ostanki gradu, kjer je živel vojvodinja Virida, mati zgodovinskega kneza vojvode Ernesta Zelezneza (1377—1424); Virida »gospa iz Pristave« je pokopana v Stični, kjer obstoja še sedaj v samostanski cerkvi njen spomenik pri velikem altariju.

Izredno se odlikuje župnija Sv. Vida, ki je bila pred zgradbo dolenjske železnice precej oddaljena od svetovnega prometa, z dolgo vrsto svojih faranov, ki so se vzpeli nad svoje rodno kmetško pokoljenje. Prednjači po starosti in odličnem mestu zgodovinska osebnost dr. Marko Gerbec (Gerbecius), znamenit kot zdravnik-znanstvenik, predhodnik in soustanovitelj najmodernejše in prevažne panoge »higijene ali zdravljenja«. Njegova dela so utirala na tem polju takrat še neznan pota moderne zdravstva, kateremu se mora zahvaliti človeštvo, pa tudi vsa domača živinoreja za prej komaj sluten napredek v korist zdravja in življenja. Marko Gerbec se je rodil v St. Vidu tik župne cerkve, ime »pri Gerbecu« je še danes znano, služboval je kot mestni fizik v Ljubljani, bil predsednik »Akademije operozov«, ki je bila takrat naša univerza (»visoka šola«) in središče vsemu znanstvenemu življenju naše ožje domovine. Bil je tudi velik dobrotnik, posebno dijakom rojstne fare, njegove ustanove obstoje še dandanes in čakajo na obnovo po vojni; tudi drugače je živel in l. 1718 umrl v Ljubljani kot veren kristjan, katerega ni omamil velik njegov znanstveni sloves; njegove knjige hrani tudi naš narodni muzej v Ljubljani.

Med župljane Sv. Vida štejemo dalje tudi škofa Frančiška Ksav. Kutnarja, ki se je rodil v Temenici pri Markotovih. Bil je vladika krške škofije na Koroškem od 1848 do 1849, radi slabega zdravja moč na svojem odličnem mestu ni mogel uspešneje delovati.

V poznejši dobi imamo iz naše fare šolskega nadzornika-duhovnika J. Lesjaka, ki se je pa kljub svojemu pokolenju izneveril slovenski narodnosti. — Odlično naroden duhovnik iz te župnije pa je bil poznejši novomeški kanonik France Spendal, pisatelj in sošolec Josipa Jurčiča, ki mu je bil po rojstnem kraju sosed; kanonik Fr. Spendal se je rodil na Polju pri Muljavi (»pri Tičkovih«), bil je dolgo vrsto let župnik v Trzinu, takrat še hudo nemškutarskem, vsled česar je moral imeti slovenski duhovnik precej odločnosti. Znamenit šentvidce je tudi soustanovitelj in urednik »Slovenca«, duhovnik *Jožef Jerič*, rodom iz Gradišča nad St. Vidom, tih in skromen, toda odločen mož, kateremu bi bilo treba še spodobnega literarnega spomenika, dalje priznani in priljubljeni pripovedni pisatelj Ivan Zorec, rojen v Malem Gabru št. 7 dne 25. julija 1880. Prav sedaj Ivan Zorec piše za slovenske večernice zanimivo povest »Beli menih« o Stični in slikem samostanu. Začenja se v 12. stoletju. Izšlo bo več knjig.

Potem je precejšnja vrsta duhovnikov iz raznih vasi te župnije: pred vsem prvi trsteniški župnik Ign. Gregorič, znamenit govornik, rojen l. 1835 v Temenici; Gorec Frančišek, umrl kot župnik v Badesni (Istrija); Klemenčič Miha, umrl župnik nemškega viteškega reda v Črnomlju; Kralj Matija, župnik v Tunjicah pri Kamniku; Kremlj Josko, katehet v Senju na hrvaškem Primorju; Kutnar Ignacij, župnik na Raki, umrl na Catežu; vojaški kurat Marinčič Ignacij; župnika-bratrance Medved Anton, sedaj župnik pri St. Jurju poleg Grosupljega, in g. Medved Janez, župnik v Zlatem polju; potem g. javorski župnik Rojce Anton.

Redovnika sta 2 od tu: kapucinec o. Donat Zupančič »Lovrečev« iz St. Vida, in frančiškan o. Innocencij Koprivec.

Kot bogoslovca sta umrli: Antončič Jože in Golf Ivan.

Šentvidski rojaki so nadalje inteligentni-lajiki: veliki župan ljubljanske oblasti dr. Miroslav Lukan; srednješkolski direktorji (vladni svetniki): Anton Černivec, strokovni pisatelj v Ljubljani; Ignacij Fajdiga, bivši gimn. ravn. v Kranju; Ivan Markelj, bivši ravnatelj na učiteljsku v Kopru. Dalje ravnatelj drž. monopolske uprave v p. Josip Mandelj, bivši drž. posl., cenjen in priznan v gospodarskih zadevah. Tudi prvi ravnatelj Narodne tiskarne Huga Turk star. je rodom iz St. Vida. Od tu sta tudi dva odvetnika: g. dr. Franc Podobnik, bivši obč. svetnik v Ljubljani, tajnik Narodne vlade in odlični javni delavec, nekdaj gori imenovanega duhovnika Jožefa Jeriča. — Iz St. Vida je tudi živnozdravnik Huga Turk, drž. občinski veterinarini referent v p.; tako tudi sodni svetnik g. Fran Kutnar, ki je služboval v Gospiču; umetnostni zgodovinar dr. Stanko Vurnik, in strokovni učitelj in prefekt drž. kmet. šole na Grmu Ludovik Puš. Iz te fare so zastopniki učiteljskega stanu: nadučitelj v p. Josip Zajec, sedaj posestnik v Trebnjem; Josip Korban, šol. upravitelj in pisatelj

Gornjem gradu in g. nadučitelj I. Kutnar, ki je služboval v Zužemberku.

Prav iz vasi St. Vida sta veleindustrijec Lovro Lavrič ki je ustanovil veliko usnjarijo v Kobjicah in g. Lovro Klemenčič, medicinar, Preporoda in izvoljeni poslanec v Kumanovskem.

Končno so zastopali tudi vojaki in mornarji: umrli stari stotnik France Kastelic iz Zubine, ki je služil tudi cesarja Maksimilijana v Mehiki; pokojni Stanislav Lukan iz St. Vida, brat gori imenovanega vel. župana in nadarjen artiljerijski častnik; mornarico zastopa pomor. viš. komisar Viktor Kristan.

Mnogo in tudi odličnih imen smo navedli v naš župniji sv. Vida na Dolenjskem, pa tudi v naš župniji, radi jih bomo spregledali med svoje. Vsaj je mnogo, mnogo rojakov iz tukajšnje župnije v daljni tujini, posebno v Ameriki, ki delujejo v različnih poklicih ter si brez dvoma vsi žele še enkrat slišati oni veliki zvon domače farne cerkve, katerega je ugrabila podivjana vojna furja in ki je tako slovesno in v dušo segajoče pel iz visokih lin prav posebno ob svetih praznikih in veselih dogodkih in plakal pri žalostnih prilikah lepe fare.

H. T.

Radio

Islamska postaja.

V Mekki se bavijo z mislijo, postaviti tam postajo, ki naj bi pozivala muslimane k molitvi iz središča islamstva.

Zanimiv banket.

Eden najbolj zanimivih banketov je bil brez dvoma banket, ki ga je priredila družba Heinz svojim 11.000 uslužbencem, ki se nahajajo po različnih delih sveta. Banket se je vršil ob isti uri, istočasno, z istim jedilnim listom, z isto godbo in nagovorji. Predsednik Hoover je bil tudi med govorniki. V Ameriki se je vršil banket v Pittsburgu, ostali so se vršili v Londonu, Manchesteru, Liverpoolu, Bristolu, Leedsu, Hullu, Birminghamu, Edinburghu in Glasgowsu, nadalje v Kanadi, Avstraliji, Franciji, Nemčiji, Španiji in Belgiji. Govore je prenašala kratkovalovna postaja v Pittsburgu na valu 48 m in 25.4 m.

Toulouse močnejši.

Koncem preteklega leta je radio Toulouse povečal oddajno energijo na 15 KW.

Dvig števila naročnikov v Italiji.

Število radio naročnikov je naraslo v Italiji v zadnjem poldrugem letu za 219%. Stanje koncem novembra 1930 izkazuje številko 137. 100.

Postaja Mühlacker.

15 dni po otvoritvi radio postaje Strasburg so otvorili Nemci nedaleč od francoske meje postajo Mühlacker. Smo pač v dobi, ko se vrši borba za povečanje energije in za razširjenje območja kulturnega vpliva raznih narodnosti. Nova postaja nadkriljuje postajo Königswusterhausen tako po oddajni jakosti, kakor tudi razširjenem slušnem območju. Zgradila jo je tvrdka Telefunken in se nahaja med Stuttgartom in Karlsruhe. Oddajna energija znaša 75 KW, valovna dolžina pa 360.1. Anteni sta napeti med dvema lesenima stolpoma v višini 100 m. Postaja je po kablu zvezana s Stuttgartom in Karlsruhe.

V Berlinu poslušajo lahko postajo kar z detektorji. Oddajne naprave vsebujejo 12 orjaških elektronov s 60 KW. Pred silno vročino, ki jo elektronke razvijajo, so jih morali zavarovati s svojevratno hladilno napravo.

Programi Radio-Ljubljana

Sreda, 21. jan.: 12.15 Plošče (solospevi, dujajska glasba) — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Cas, plošče, borza — 17.30 Radio orkester — 18.30 Ing. dr. Miroslav Kasal: Razvoj železobetonjskih stavb od Moniera do danes — 19.00 Dr. Nikola Preobražensky: Ruščina — 19.30 Literarna ura (France Vodnik: Knjiga v preteklem letu) — 20.00 Dr. Stanislav Vurnik: Slovenska narodna pesem in njen slog — 20.00 Radio orkester — 22.00 Napoved časa in poročila.

Cetrtek, 22. januarja:

12.15 Plošče (slovenska in plesna glasba) — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Cas, plošče, borza — 17.30 Otroška ura, Manca Komanova — 18.00 Plošče — 18.30 Drago Ulaga: Gimnastične vaje — 19.00 Dr. Mirko Rupel: Srbohrvaščina — 19.30 Prenos iz Brna: »Morana«, opera (Gotovac) — 22.00 Casovna napoved in poročila — 22.15 Radio orkester.

Dragi programi

Cetrtek, 22. januarja

Belgrad: 12.15 Plošče — 12.45 Radio orkester — 15.30 Otroška ura — 16.00 Opera »Boheme« na ploščah — 18.00 Laha glasba — 19.30 Prenos iz Brna — 22.35 Večerni koncert R. orkestra. — Zagreb: 12.30 Plošče — 17.00 Koncert ruskih balalajk — 19.30 Brno: opera — 23.40 Laha glasba Budapest: 12.05 Radio kvartet — 17.45 Pelje in piano — 19.30 Prenos opere. — Dunaj: 12.00 Opoldanski koncert — 19.35 Klavir — 20.00 Pesmi — 22.10 Večerni koncert. — Milan, Torino: 12.15 Pesta glasba — 16.35 Otroški kotiček — 17.00 Plošče 19.30 Pesta glasba — 20.30 Simfonični konc. — 22.30 Komedija. — Praga: 19.30 »Morana«, opera v 3 dejanjih J. Gotovac (Brno) — 22.20 Orgle. — Langenberg: 17.30 Popold. konc. — 19.45 Operetna gl. — 20.30 Slušna igra. — Rim: 12.45 Laha glasba 17.00 Komorna glasba — 20.40 Komedija — 21.00 vokalni in instrumentalni koncert. — Katovice: 12.35 Mladinski koncert, 16.10 Plošče, 17.45 Koncert, 20.30 Laha glasba 22.15 Koncert. — Mühlacker: 16.30 Radio orkester, 19.45 Vesel večer, 21.00 Klavir, 22.00 Koncert. — London: 14.00 Radio orkester, 17.15 Plesna glasba, 19.30 Simfonični koncert 21.35 Kvintet, 22.30 Plesna glasba. — Mor. Ostrava: 12.30 Praga, 16.30 Praga, 18.35 Kabaret, 19.20 »Morava«, opera (Brno), 22.20 Praga. — Leipzig: 16.30 Koncert, 21.15 Koncert (R. Schumann), 23.00 Plesna glasba.

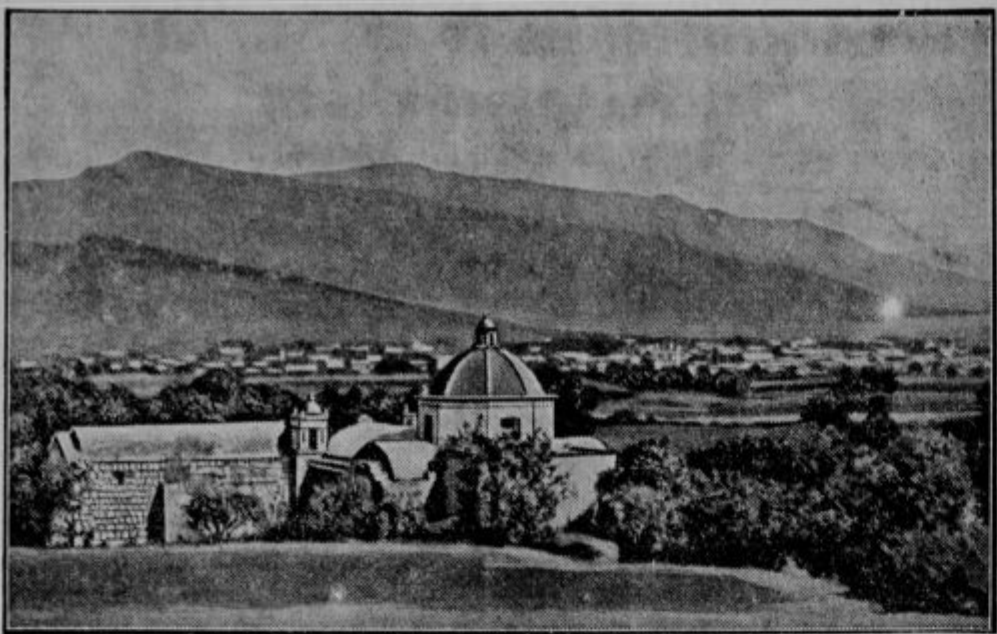
Za decentralizacijo socialnega zavarovanja

Belgrad, 20. jan. v. V vsej belgrajski javnosti je izval veliko presenečenje sklep štirih najmočnejših zastopnikov zasebnih nameščencev v državi, ki so najodločneje zavzeli stališče proti novemu zakonu o zavarovanju delavcev in striktno zahtevali, da se izločijo zasebni nameščenci iz splošnega delavskega zavarovanja, kakor je to v drugih naprednih evropskih državah, na primer v Nemčiji, Češkoslovaški in Avstriji. To izjavo so podpisali zastopniki »Beograjske trgovske omladine«, zastopniki »Trgovskega društva Merkur v Zagrebu«, zastopniki »Trgovskega in bolniškega podpornega društva« v Ljubljani ter zastopniki »Pokojninskega zavoda« v Ljubljani. Historičen je pa moment, da so vse navedene organizacije sprejele načelo, da se razširi pokojninsko zavarovanje, ki velja danes v Sloveniji in Dalmaciji, na vso državo, da pa se ne vrši poslovanje v enotnem centraliziranem zavodu, ampak v treh ločenih zavodih v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu. Najvažnejše se komentira to, da so belgrajski krogi osvojili načelo decentralizacije. To velja tudi za bolniško zavarovanje.

Zagreb, 20. jan. v. V Zagrebu se je danes mudil minister za socialno politiko Nikola Preka. Imel je konferenco o novem izseljenem domu v Zagrebu. Ob tej priliki je minister sprejel predsednika Pokojninskega zavoda v Ljubljani Vekoslava Vrtove in ravnatelja tega zavoda dr. Antona Sagadinu, ki sta mu obširno poročala o zadevah zavoda. Posebej sta ga obvestila, da so se oficijelne nameščenske organizacije izrekle za zavarovanje nameščencev in sprejele načelo, naj se izloči zavarovanje nameščencev iz splošnega delavskega zavarovanja in naj se pokojninsko zavarovanje razširi na vso državo, tako da bi poslovali posebni samostojni pokojninski zavodi v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu. Minister je obljubil, da bo to stališče nameščencev proučil in da bo v najkrajšem času sklical tozadevno anketo.

Marihor Še o gledališču

Veliko žrtvuje mariborska mestna občina za mariborsko gledališče. Žrtvuje za to, da bi se blagodejnost vzburjanja ter razvijanja smisla za pravo umetnost, pa tudi probuda nacionalne kulturne samozvesti nekje poznala. Pa se prav nič ne čuti. Davkoplačevalci ter njih predstavniki v mariborskem občinskem svetu se a polno upravičenostjo vprašujejo, čemu poslavlja 121.269 dinarjev v letošnjem proračunu. Jedro vprašanja je v izboru del. V tem pogledu se opaža, da se ne naknadno vti-holapljajo v repertoar stvar, ki niso nikdar bile na repertoarju; na drugi strani pa se ob pričetku sezone napovedujejo dela, ki jim je že vnaprejšnje usojeno, da ne bodo zagledala belega dne. Zadeva abonentov je, v kolikor so pripravljene vse to prenašati. Sesiava repertoarja ter njega izvedba je tako delikatna stvar, da je treba vestne presoje in pa odločitve tudi s pomočjo zastopnikov občine, ki nosijo za vse, kar se zaenkrat mimo njih uprizarja, posredno odgovornost. Svojtčas je bil izvoljen nek gledališki odsek mariborskega občinskega sveta, ki so ga pa pred dvema letoma neznanj pogrebeli pospremili na njegovi poslednji poti. Ta tih likvidacija ni bila niti najmanj na mestu. Tako se je moralo zgoditi, da se je prvokrat od obstoja Narodnega gledališča v Mariboru neka predstava v nedeljo izživžgala. Izživžgala od strani idealne mladine, ki se zaveda, kaj lahko gledališče nudi in česa ne sme. Prav usodepolna zabloda pa bi bila, ako bi ta ali oni menili, da so tisti, ki so dali izrazu svojem ogorčenju vsi, ki lahko dvignejo obtožbo proti temu, kar se tukaj dogaja. Nejevolja je vesepolna. Kopica vprašanj je, ki so navzle svoji bridki aktualnosti ostala nerešena. Bogue, kje je treba iskati vzrokov; nemara v nesposobnosti?

Mestno mesto Oaxaca, ki ga je zadnji potres popolnoma porušil.

Človek z morskimi psi

Ameriški krotilec živali Ch. F. Adams pripoveduje: Pred 52 leti sem kot prvi začel dresirati morske pse in delam z njimi še danes, ko sem star 72 let. Morski psi so zelo inteligentni, manjka jim edino — govor. Kot deček sem bil dostikrat z ribiškimi brodovjem ob alaški obali ter sem imel dovolj prilike opazovati te živali v svobodi. Predvsem sem občudoval njihovo mirno in složno čud, njihove skupne igre in pa brzino, s katero so se gibale v vodi ter lahkoto, s katero so si pomagale naprej tudi na kopnem. Ko se mi je po mnogih letih ponudila prilika, sem skle-

ob normalnih razmerah jim zadostuje komaj polovica te količine.

Morski so rojeni glumači in žonglerji. Kar sami ob sebi so se navadili igrati z žogo in čez teden dni jih je igra tako zajemala, da so se hoteli kar naprej žogati. Slednjič sem jih naučil, da so izvajali svoje umetniške na bobnih, tamburinih, ksilofonih, harmonikah, rogovih itd. Tako sem imel skupaj svoj »glasbeni orkester« in sem potoval z njim križem sveta trideset let. Povsodi sem žel s svojimi morskimi psi največje uspehe, ljudje so bili navdušeni in krotilec živali so začeli moj zgled posnemati.

V svoji četi sem imel celih 34 let morskega leva sameca — Gluta, ki je tehtal 500 funtov. Ujel sem ga, ko je bil dve leti star, ob oregonski obali, a pred par leti sem ga pokopal v New Yorku, in bilo mi je pri srcu tako, kakor bi bil umrl član moje družine. Težko bom še kdaj našel morskega leva, kakor je bil Glut. Glut je znal vse, samo govoriti ne. Znal je do deset štet in na vsako številko odgovoriti s tem, da se je s svojim ogromnim telesom prevalil preko nje. Tudi ni nikoli pozabil po jedi očistiti si zob z nohtovi svojih prednjih krempljev. Zadnjih šest let svojega življenja je bil Glut slep. Morski levi v poznejših letih pogosto oslepe. To pa Gluta pri nastopih ni prav nič oviralo, in bilo bi kruto, če bi ga bil izljudil od predstav in ločil od občinstva, na katerega se je bil navadil.

Francoski general Baratier, ki mu je Francija poverila nalogo, da nadzoruje Nemčijo glede oboževanja.

nil s kapitanom nekega ribiškega parnika pogodbo, da odplujemo loviti morske pse za dresuro. Kapitan je imel 1200 čevljev globoke mreže, s katerimi je dotlej lovil jesetre, in ravno te mreže so bile primerne za lovljenje morskih psov. Žal sem pri tem prvem poizkusu dobil le sedem živih psov, ostali so utonili. Takrat še nisem vedel, da more morskí pes ostati pod vodo največ 20 minut, morskí lev pa celo samo 10 minut. Tako smo mreže prepozno potegnili iz vode.

Sedmorico živih psov se spravil v New York; a kmalu bi mi bili vsi poginili, ker so proti jetništvu štrajkali s stradanjem. Osem tednov so trdovratno odklanjali vsako hrano, celo najljubšo slaščico — losose in lokarde. Živelci so zgolj od masčobnih rezerv v lastnem telesu. Nekega dne pa so začeli žreti in so požrli po 150 do 180 funtov rib na dan;

Katedrala v mehiški prestolici.

20 čevljev in 1500 funtov težka. Niso jih mogli ne ujeti ne ustreliti ter so bili prisiljeni, kopališče zapreti. Slednjič me je naprosil moj gledališki ravnatelj Fuller, naj spustim proti volkovoma svojega leva Butta. Butt tehta ca. 140 funtov, in vrhu tega je bil tedaj že dvajset let v ujetništvu. Vendar sem privolil.

Morski roparici se izprva za Butta nista niti zmenili. Tembolj pa se je ta zanimal zanj. Ko je zasnoval svoj napadalni načrt, je sovražniku napovedal vojno. Boj s prvim volkom se je vršil na dnu pod lesenim mostom, tako da ga ni bilo mogoče opazovati. Držal sem uro v roki. Predno je pofekla minuta, je priplavalo na površje raztrgano truplo morskega volka.

Boj z drugim volkom se je vršil sredi kopališča, tako da smo ga mogli natančno

Sani na jadro za sankanje po ledu. Tovrstne tekme se vrše vsako leto pri Angerburgu v Vzhodni Prusiji.

opazovati. Bila je najgrozovitejša in najhitrejša smrtna borba, ki sem jo kdaj videl. Volk je prestrašeno švigal po vodi sem in tja. Butt se je pa vztrajno držal na sredini roparjevega trupa, in z brzino, ki se ne da popisati, trgali iz njegovega trebuha in hrbita velike kose mesa. Človek skoraj ni mogel slediti bliskovitim gibom leva v peneci se vodi. Grozotna slika neizprosne borbe med morskimi velikani! Kri je pordečila vodo. Predno je imel volk čas pomeriti se z levom, je bil že mrtev. Boj je trajal natančno 45 sekund.

Brezposelni v Londonu prenočujejo pred palačo Buckingham.

Glut je ubogal samo mene in nič ni bolj sovražil nego — ženske. Nikoli ga nisem smel spustiti v stekleno omaro, če se je mudila v njem moja pomočnica, čedna mlada dama, s svojimi morskimi levi. Neki večer sem pomotoma odprl njegovo kletko, ko se je nahajala moja pomočnica s svojimi štirimi morskimi levinjami pri nastopu v vodnem bazenu. Glut je kakor blisk šinil iz kletke in po stopnicah, ki so vodile v bazen. Komaj sem imel čas opozoriti plavalko na nevarnost, ko se je Glut že pognal v vodo. Plavalka je hotela na nasprotni strani stopiti iz bazena, a Glut je bil hitrejši. Nedvomno bi jo bil s svojimi ostrimi zobmi raztrgal na drobne kose, če ne bi bile njene levinje v zadnjem trenutku opazile nevarnosti, ki je pretila njihovi gospodarici, in se vrgle med Gluta in njo.

Najljubnejši morski lev moje čete se imenuje »Butt«. Dobil sem ga pred dvajsetimi leti eno leto starega. Z leti je postajal čim dalje hudobnejši. Toda ni bil samo hudoben, marveč tudi neverjetno pogumen. To je kralj morij. Dasi so njegove čeljusti v primeri z onimi morskega volka, njegovega zakletega sovražnika, zelo uborne vendar odtehta njegova izredna hitrost in njegova hrabrost to pomanjkljivost v obilni meri.

Po zanesljivih podatkih je premerila čreda morskih levov progno o Beringove ožine do kalifornijske obali, torej 1780 ameriških milj, v 21 urah. Preplavala je torej povprečno po 83 milj na uro, katere brzine nobena druga žival ne doseže, tudi ptice ne.

L. 1922. sta udrila v sydneysko kopališče dva ogromna morská volkla, dolga skoraj po

Kulturni obzornik

Pregled »Plebanus Joannes« v češkem prevodu

V založbi R. Prombergerja v Olomucu je pravkar izšel češki prevod znamenitega zgodovinskega romana Ivana Preglja »Plebanus Joannes«, ki ga je oskrbel znani ljubitelj slovenskega slovstva, Bohuš Vybiral.

Ni dvoma, da bo to reprezentativno naše slovstveno delo v tako vestnem in lepem prevodu, kakršen je Vybiralov, našlo med češkimi ljubitelji knjig mnogo prijateljev in občudovalcev. Posebno pa pozdravljamo prevajalčev kratek opis avtorja romana, Ivana Preglja, ki je natančen na zadnjih straneh knjige. Jasno in točno je karakteriziran pisatelj v svojem sedanjem položaju v slovenskem slovstvu, nakazane so literarne prilike, iz katerih je izšel, iznesena je svojkost njegovega umetniškega ustvarjanja in navedena so vsa njegova glavna dela.

Naše slovstvo, ki je po Cankarjevi smrti imelo v Cehih le še redke prevode (med temi gre morda največja važnost Finžgarjevemu romanu »Pod svobodnim solncem«, ki je pred nekaj časom izšel), se z imenom Ivana Preglja zopet dostojno in polnozvočno uveljavlja pri bratskem narodu. Zelim, da bi temu sledili še mnogi prevodil!

Dr. Ivo Cesnik: Pogodba

Kmečka komedija s petjem v 3 dejanjih

(1930, Založila Stavbena zadruga »Prosvetni dom« v Novem Mestu.)

Nekdaj zelo plodoviti pisatelj dr. Ivo Cesnik, ki ga imajo zlasti Mohorjani še v lepem spominu, je po vojni skoraj popolnoma utihnil. Bog vedi zakaj — marsikatero obetajoče ime se je nenedoma izgubilo — naj spomnim le na Majcenain Velikonjo — in gre njim dolo že skoraj v pozabo, kar je velika škoda. Ako se je Cesnik zdaj spet oglašil — pravkar je izšla na novo njegova kmečka komedija »Pogodba« — ne morem prav verjeti, da pomeni že to dejstvo samo Cesnikovo vstajanje v našem slovstvu, da se je morda njegova pisateljska žilica zopet napela in da ga smemo z veseljem pozdraviti, polnega načrtov in osnutkov, kakor bi si ga želeli. Zdi se mi vse prej, da je bil povod izdaje »Pogodbe« rajši povsem zunanji, da je hotel dr. Cesnik seči stavbni zadrugi »Prosvetni dom« pod pazduho, kar je sicer plemenito in lepo dejanje, pa vendar ne baš tisto, ki ga pričakuje ljudstvo od pisatelja, ki si je že napravil svojo pot, potem pa stopil na stran.

A to premišljevanje prav za prav ne sodi sem. Ogledati si moramo kmečko komedijo »Pogodba« in ziniti o nji, dasi si morda natihem še dalje mislimo, da bi bilo dobro, ko bi ta prilika dala pisatelju pobudo, da zopet zastavi svoje izkušeno in medtem v življenju gotovo dozorelo pero za tehtno in novo delo.

Prvo dejanje sem čital z velikim užitkom, ne morda zato, ker bi bilo novo in izvirno duhovito, kar Cesnik podaja v njem; marveč sem povsem jasno videl pred seboj pristno, v neštetihi podeželskih odrih stereotipno zasidrano — kos naše kmečke duše postalo — slovensko kmečko »com-medio dell' arte«. Figure so pristne: lepo dekle — Colombina — melanholično zaljubljeni lant — Arlecchino — komični snubec — Bertoldo — godec Gaber — bufo — oče stiskač, mati dobričina itd. Zanjka, ki obeta veselo razvozanje, zastavljena kakor se že po značaju nastopajočih oseb sama od sebe suče — vse v vsem lepa tradicionalna kmečka komedija v zasnutku.

Bil sem je vesel zaradi tipičnosti, ki ima v sebi zdravo jedro in — domačnost.

A jojmene — že drugo dejanje je padec. Na široko razpleteno dejanje se izgubi brez vsakega nadaljnjega zapletljaja v podrobno prikazovanje izvršitve nameravane šale, ki bi z enim, dvema stavkoma bila pojasnjena in je gledavcu tudi že več kot jasna že v začetku drugega dejanja.

Zadnje dejanje pa pade docela iz okvira. Pred sodnijo in na podlagi resnega paragrafa — niti sence kaknega humorističnega ali satiričnega pretiravanja — se vsa šala prežvekuje in izgubi še tisto trohico duhovitosti, ki je bila v kal prvega dejanja položena.

Ne, »Pogodba« je po vsem enodejanka — in kot taka bi utegnila postati ena najprivlačnejših naših kmečkih komedij. Kam pa naj denemo ves dolgi rep drugega in tretjega dejanja, ki prvemu zdravo glavo požira?

V pomanjkanju kmečkih iger bodo pa podeželski odri kljub temu nedostaki radi segali po »Pogodbi« in gotovo je, da bo pri volikar toliko spretni režiji že v sedanih obliki imela uspeh.

Nikakor pa ne bi škodilo, če bi dr. Cesnik vzel stvar še enkrat v roke in napravil graciozno enodejanko, ki bi tudi njegovemu imenu delala tisto čast, kot jo zasluži. s. š.

*

Otrok. V prihodnjih dneh izide II. zvezek kanonika Volca vzgojne knjižice »Otrok«. Kakor je l. zv. sprejela kritika z vseobčo pohvalo, tako bo zadovoljil tudi II. zvezek vse prijatelje in vzgojitelje naše mladine. Poljudno in praktično, v fini obliki in gladki besedi, ki smo je vajeni pri vseh spisih Volčevih, obravnava ta knjižica napake vzgojiteljev (očetov, mater, ocmov in mameh, bratov in sester, starih v družini...) pri vzgojnem poslu, pa tudi hibe in strasti, ki se prej ali slej več ali manj pokažejo na vsakem otroku (trma in neobgljivost, gizdavost, pohlepnost in tatinstvo, nevoščljivost, lažljivost, jezo, počutnost itd.). Tudi o otrokovi osebnosti glede na spol, starost in temperament ima knjižica važno poglavje. Priporočamo to dragoceno delo zlasti našim duhovščini in dušnim pastirstvu, da jo pridno rabi pri pouku za matere — nemška literatura ne nudi nič tako praktičnega — za pouk ženinov in nevest, učiteljem — vzgojiteljem za uporabo pri rodbinskih večerih, pa tudi vsem staršem, da se pouče, kaj je pri njih vzgajanju še izboljšati in kako, da jim bodo vzrastli otroci v čast in veselje. V knjigarni Ničman bosta v kratkem oba zvezka tega dela v lični vezavi na razpolago: zanesljiva vodnika na najvažnejšem torišču družinskega življenja. Na čelo teh prekorsnih knjižic bi napisali Slomškove besede: »Bog nas varuj troje nesreče: skopih starišev, katerim se denar bolj smili kakor otrok, zaničnih starišev, kateri nimajo za otroke nobene prave skrbi in divjake izredijo. Bog nas varuj slabo izrejenih otrok, oni so največja nesreča.«

Pri orotinu v prstih

Vam da olašanje in ozdravljenje domačá kura s Pistjansk m blatnim obkladkom »Gama-Kompres«.

Dabi se v vsaki lekarni in drogeriji. Skladišče: DROGERIJA GREGORIC, LJUBLJANA. Presernova ulica 5.

Os'eparjeni sleparii

Zadnjič je objavil neki londonski dnevnik tak-le oglas: »Zlata moška ura, švicarski izdelek, precizijski stroj, se je našla. Dobiti jo je proti povrnitvi oglasnih stroškov pri Johnu Riderju, Greenwich, Longstreet.« Uspeh tega oglasa je bil presenetljiv. Na vse rano se je že oglašil neki gospod častitljive zunanosti in povedal, da je izgubil dragocen časomer, družinski spomin. Najditelj mu je pokazal uro in gospod jo je spoznal za svojo, plačal oglasne stroške in z uro odšel. Takoj za njim se je oglašil drugi in tretji in tako dalje — in vsak je v uri spoznal svojo lastnino, plačal odškodnino za oglas in dobil uro. Nič manj nego 24 ur je oddal najditelj — in imel pri tem še lep dobiček. Mož ni bil našel nikake zlate ure, marveč je kupil lepo zalogo ur iz tombaka — po 5 šilingov komad. Za oglas je zahteval od vsakega »lastnika« namišljene zlate ure znatno več. Navihaneec je pri tem vedel, da bo varen tudi pred oblastmi, ker se ga nihče izmed opeharjenih sleparjev ne bi upal ovaditi.

Komunistične želje

Glasilo komunistične mladinske zveze »Komsomolskaja Pravda« je te dni objavila članek: »Svet 1942. leta.« Članek podaja sliko, kako bo — po komunistični domišljiji — in željah seveda — čez deset let na svetu. V teku teh let bo proletariat zavladal po mnogih evropskih državah. Nove sovjetske republike se bodo pridružile sestavi SSSR. V Ameriki se bo kapitalizem še držal, a revolucija bo tudi tam že na pragu.